

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

6

SIRA SAYISI: 395

**Gaziantep Milletvekili Abdullah Nejat Koçer ve
155 Milletvekilinin Türkiye Odalar ve Borsalar
Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu ile Bazı
Kanunlarda ve 640 Sayılı Kanun Hükmünde
Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair
Kanun Teklifi (2/4850) ve Sanayi, Ticaret, Enerji,
Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu
Raporu**

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
<https://www.tbmm.gov.tr/yasama/komisyon-raporlari>
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• **2/4850 Esas Numaralı Teklifin**

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı	4
- Katılma Yazıları	7
- Genel Gerekçesi	8
- Madde Gerekçeleri	9

• **Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu.....**

17

• **Muhalefet Şerhleri**

33

• **Teklif Metni.....**

58

• **Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin.....**

58

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederiz.

<i>Abdullah Nejat Koçer</i>	<i>Serap Yaşar</i>	<i>Tuba Vural Çokal</i>
Gaziantep	İstanbul	Antalya
<i>Sermin Balık</i>	<i>Pakize Mutlu Aydemir</i>	<i>Canan Kalsın</i>
Elâzığ	Balıkesir	İstanbul
<i>Arzu Aydın</i>	<i>Yelda Erol Gökcan</i>	<i>Asuman Erdoğan</i>
Bolu	Muğla	Ankara
<i>Çiğdem Erdoğan Atabek</i>	<i>Ahmet Arslan</i>	<i>Hasan Turan</i>
Sakarya	Kars	İstanbul
<i>Cihan Pektaş</i>	<i>Adil Çelik</i>	<i>Ekrem Çelebi</i>
Gümüşhane	Balıkesir	Ağrı
<i>İsmail Bilen</i>	<i>Ahmet Zenbilci</i>	<i>Mehmet Şükrü Erdinç</i>
Manisa	Adana	Adana
<i>Nazım Maviş</i>	<i>Sami Çakır</i>	<i>Yasin Uğur</i>
Sinop	Kocaeli	Burdur
<i>Meliha Akyol</i>	<i>Mücahit Durmuşoğlu</i>	<i>Atay Uslu</i>
Yalova	Osmaniye	Antalya
<i>Cemal Öztürk</i>	<i>Mehmet Ali Çelebi</i>	<i>Rümeysa Kadak</i>
Giresun	İzmir	İstanbul
<i>Mehmet Erdoğan</i>	<i>Derya Bakbak</i>	<i>Tülay Kaynarca</i>
Gaziantep	Gaziantep	İstanbul
<i>Cengiz Demirkaya</i>	<i>Orhan Yegin</i>	<i>Abdullah Güler</i>
Mardin	Ankara	İstanbul
<i>Ravza Kavakcı Kan</i>	<i>Ahmet Berat Çonkar</i>	<i>Harun Karacan</i>
İstanbul	İstanbul	Eskişehir
<i>Zafer Işık</i>	<i>Öznur Çalık</i>	<i>Mustafa Levent Karahocagil</i>
Bursa	Malatya	Amasya
<i>Mustafa Kendirli</i>	<i>Semra Kaplan Kıvırcık</i>	<i>Hasan Çilez</i>
Kırşehir	Manisa	Amasya
<i>Yavuz Ergun</i>	<i>Abdulkadir Özel</i>	<i>Jülide Sarıeroğlu</i>
Niğde	Hatay	Adana
<i>Halis Dalkılıç</i>	<i>Mustafa Köse</i>	<i>Tahir Akyürek</i>
İstanbul	Antalya	Konya

<i>Cemal Taşar</i>	<i>Selahattin Minsolmaz</i>	<i>Selim Gültekin</i>
Bitlis	Kırklareli	Niğde
<i>Mehmet Sait Kirazoğlu</i>	<i>Şahin Tin</i>	<i>Zemzem Güleender Açıanal</i>
Gaziantep	Denizli	Şanlıurfa
<i>Arife Polat Düzgün</i>	<i>Ahmet Kılıç</i>	<i>İffet Polat</i>
Ankara	Bursa	İstanbul
<i>Osman Nuri Gülaçar</i>	<i>Bayram Özçelik</i>	<i>Cemil Yaman</i>
Van	Burdur	Kocaeli
<i>Ahmet Hamdi Çamlı</i>	<i>Emine Sare Aydın</i>	<i>İlyas Şeker</i>
İstanbul	İstanbul	Kocaeli
<i>Fatma Betül Sayan Kaya</i>	<i>Ahmet Aydın</i>	<i>Ali Şahin</i>
İstanbul	Adıyaman	Gaziantep
<i>Niyazi Güneş</i>	<i>Cumhur Ünal</i>	<i>Osman Ören</i>
Karabük	Karabük	Siirt
<i>Hülya Nergis</i>	<i>Oya Eronat</i>	<i>Çiğdem Koncagül</i>
Kayseri	Diyarbakır	Tekirdağ
<i>Orhan Erdem</i>	<i>Ziver Özdemir</i>	<i>İbrahim Aydın</i>
Konya	Batman	Antalya
<i>Rizgin Birlik</i>	<i>İsmail Güneş</i>	<i>Zülfü Tolga Ağar</i>
Şırnak	Uşak	Elâzığ
<i>Recep Uncuoğlu</i>	<i>İsmail Tamer</i>	<i>Yusuf Beyazıt</i>
Sakarya	Kayseri	Tokat
<i>Ergün Taşcı</i>	<i>Mehmet Ali Özkan</i>	<i>Şirin Ünal</i>
Ordu	Manisa	İstanbul
<i>Tamer Akkal</i>	<i>Ahmet Demircan</i>	<i>Hacı Turan</i>
Manisa	Samsun	Ankara
<i>Abdullah Doğru</i>	<i>Ahmet Çakır</i>	<i>Salih Cora</i>
Adana	Malatya	Trabzon
<i>Hakan Kahtalı</i>	<i>Mustafa Açıkgöz</i>	<i>Recep Özel</i>
Malatya	Nevşehir	Isparta
<i>Hacı Bayram Türkoğlu</i>	<i>Mehmet Habib Soluk</i>	<i>Yusuf Başer</i>
Hatay	Sivas	Yozgat
<i>Ali Cumhuri Taşkın</i>	<i>Nilgün Ök</i>	<i>Atilla Ödünç</i>
Mersin	Denizli	Bursa
<i>Fuat Köktaş</i>	<i>Ceyda Bölünmez Çankırı</i>	<i>Mustafa Arslan</i>
Samsun	İzmir	Tokat

<i>Veysel Eroğlu</i>	<i>İbrahim Yurdunuseven</i>	<i>Orhan Kırçalı</i>
Afyonkarahisar	Afyonkarahisar	Samsun
<i>Mustafa Demir</i>	<i>Yusuf Ziya Yılmaz</i>	<i>İrfan Kartal</i>
İstanbul	Samsun	Van
<i>Vildan Yılmaz Gürel</i>	<i>Mehmet Cihat Sezal</i>	<i>Ramazan Can</i>
Bursa	Kahramanmaraş	Kırıkkale
<i>Murat Baybatur</i>	<i>Ali Özkaya</i>	<i>Emrullah İşler</i>
Manisa	Afyonkarahisar	Ankara
<i>Bahar Ayyazoğlu</i>	<i>Fehmi Alpay Özalın</i>	<i>Fatma Aksal</i>
Trabzon	İzmir	Edirne
<i>Belgin Uygur</i>	<i>Yücel Menekşe</i>	<i>Müslüm Yüksel</i>
Balıkesir	Nevşehir	Gaziantep
<i>Muhammed Fatih Toprak</i>	<i>Mehmet Uğur Gökgöz</i>	<i>Lütfiye Selva Çam</i>
Adıyaman	Isparta	Ankara
<i>Semiha Ekinci</i>	<i>Ceyda Çetin Erenler</i>	<i>Eyüp Özsoy</i>
Sivas	Kütahya	İstanbul
<i>Mustafa Canbey</i>	<i>Erol Kavuncu</i>	<i>İsmail Kaya</i>
Balıkesir	Çorum	Osmaniye
<i>Ahmet Sorgun</i>	<i>Hacı Ahmet Özdemir</i>	<i>Sabri Öztürk</i>
Konya	Konya	Giresun
<i>Jülide İskenderoğlu</i>	<i>Emine Zeybek</i>	<i>Yakup Taş</i>
Çanakkale	Kocaeli	Adıyaman
<i>Refik Özen</i>	<i>Mehmet Ali Cevheri</i>	<i>Habibe Öçal</i>
Bursa	Şanlıurfa	Kahramanmaraş
<i>Erol Kaya</i>	<i>Radiye Sezer Katırcıoğlu</i>	<i>Metin Yavuz</i>
İstanbul	Kocaeli	Aydın
<i>Zehra Taşkesenlioğlu Ban</i>	<i>Rıza Posacı</i>	<i>Tamer Dağlı</i>
Erzurum	Aydın	Adana
<i>Yaşar Kırkpınar</i>	<i>Uğur Aydemir</i>	<i>Ahmet Çolakoğlu</i>
İzmir	Manisa	Zonguldak
<i>Metin Çelik</i>	<i>Salim Çivitcioğlu</i>	<i>Selim Yağcı</i>
Kastamonu	Çankırı	Bilecik
<i>Fehmi Kıpçü</i>	<i>Süleyman Karaman</i>	<i>İbrahim Aydemir</i>
Bolu	Erzincan	Erzurum
<i>Sabahat Özgürsoy</i>	<i>Osman Aşkın Bak</i>	<i>Serkan Bayram</i>
Hatay	Rize	İstanbul

KATILMA YAZILARI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına 13/01/2023 tarihinde sunulan 2/4850 Esas Numaralı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 640 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne imza sahibi olarak katılmak ister, bilginize arz ederim.

17/01/2023

Sena Nur Çelik

Antalya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 640 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne imzamı atıyorum.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

13.01.2023

Necip Nasır

İzmir

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 640 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne imzamı koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

13.01.2023

Bülent Tüfenkci

Malatya

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/4850)	
ESAS	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu
TALİ	Adalet Komisyonu Tarım, Orman ve Köyşleri Komisyonu

GENEL GEREKÇE

İşbu Kanun Teklifiyle, vatandaşlarımızın bazı konulara ilişkin olarak yaşayabileceği mağduriyetlerinin önüne geçilmesi ve kamu kurum ve kuruluşlarımızın muhtelif konulara ilişkin olarak ihtiyaç duyduğu kanuni düzenlemelerin hayata geçirilmesi hedeflenmektedir. Bu çerçevede Teklif ile;

- Kooperatiflerin, kooperatif birliklerinin, merkez birliklerinin ve Türkiye Milli Kooperatifler Birliğinin, genel kurul toplantılarına görevlendirilen ilgili Bakanlık personeline ödenecek ücret ile ilgili olarak, Anayasa Mahkemesinin 2021/130 esas, 28/9/2022 tarihli ve 2022/110 karar sayılı Kararı doğrultusunda düzenleme yapılmaktadır.

- Kooperatif ve üst kuruluşlarının, 26 Nisan 2023 tarihine kadar hem kooperatif tüzel kişiliğine ait verileri hem de ortaklarına ait verileri sisteme girme zorunluluğu bulunmaktadır. Teklif ile, kooperatif ve üst kuruluşları yönetim kurulu üyelerinin KOOPBİS'e aktarmakla yükümlü olduğu bilgilerin neler olduğu belirgin hale getirilmekte, bazı mağduriyetlerin yaşanmaması için verilerin sisteme girişine ilişkin süre 26 Ekim 2023 tarihine kadar uzatılmakta ve Ticaret Bakanlığına bu süreyi altı aya kadar uzatma yetkisi verilmektedir.

- Serbest bölgelerde, bölge içi doğal gaz şebekesinin işletici şirketler tarafından yapılmasına ve işleticilerce serbest bölge içinde gerçekleştirilecek doğal gaz dağıtım ve satış faaliyetlerine ilişkin düzenleme yapılması amaçlanmaktadır.

- 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununda değişiklikler yapılarak; vergi mükellefiyetinin terkin edildiği tespit edilen üyelerin aidat tahakkuklarının durdurularak meslek grubu ve seçmen listelerinden silinmesi, TOBB'un, Türkiye Odalar ve Borsalar Eğitim ve Kültür Vakfı ile TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesine olan katkısının devam edebilmesi, aidat borçları ve ferilerine yönelik oda ve borsa meclislerince terkin kararı verilebilecek üst sınırı belirleme görevinin TOBB Genel Kuruluna verilmesi hususlarında düzenleme yapılmaktadır.

- 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu kapsamında Ticaret Bakanlığınca verilen lisansların geçerlilik süresi iki yıldan üç yıla çıkarılmaktadır.

- Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanunda değişiklik yapılarak; 1/1/2012'den önce toptancı hallerinde kendilerine tahsisli işyerlerini kullanan mevcut tahsis sahiplerine verilen on iki yıllık kiracılık hakkının süresinin on sekiz yıla çıkarılması amaçlanmaktadır.

- 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunda değişiklikler yapılarak;

• Üretici, tedarikçi ve perakende işletmeler arasındaki ilişkilerdeki muhtelif olumsuzluklardan yola çıkılarak haksız ticari uygulama kavramı tanımlanmakta ve sipariş iptalleri, prim ve bedel talepleri, kampanyalı mal ve hizmet talepleri, sözleşme şekil ve içerikleri, maliyet ve giderlerin yansıtılması gibi hususlardaki haksız ticari uygulamalar belirtilerek bu uygulamalar yasaklanmaktadır.

• Üreticiler veya tedarikçiler ile perakende işletmeler arasındaki ticari ilişkilerden kaynaklı ödemelerde otuz gün içinde bozulabilen tarım ve gıda ürünlerinin ödeme süresinin alacaklının küçük, borçlunun orta veya büyük ölçekli ya da alacaklının orta, borçlunun büyük ölçekli olması durumlarında otuz, diğer durumlarda ise kırk beş günü geçmemesi öngörülmektedir. Ayrıca otuz gün içinde bozulabilen tarım ve gıda ürünleri dışında kalan tarım ve gıda ürünlerinde de; alacaklının küçük, borçlunun orta veya büyük ölçekli ya da alacaklının orta, borçlunun büyük ölçekli olması durumlarında da ödeme süresinin altmış günü geçmemesi öngörülmektedir.

• Alışveriş merkezlerinde, malikler ile alışveriş merkezi içerisinde faaliyet gösteren perakende işletmeler arasında gelirlerin tasarrufu ve giderlerin paylaşımında yaşanan sorunları gidermek adına alışveriş merkezlerindeki ortak kullanım alanlarının gelir ve giderlerine ilişkin daha net bir çerçeve çizilmekte ticari ilişkilerde bir denge sağlanması hedeflenmektedir.

• Yeni hükümler eklenmesi dolayısıyla ceza hükümleri caydırıcılığı sağlayacak şekilde revize edilmektedir.

• Perakende ticarete rekabet ilkelerinden vazgeçilmeden yaşanan sorunların giderilmesi, daha iyi işleyen ve daha adil bir tedarik zincirinin oluşturulması ve perakende sektöründe faaliyet gösteren tüm paydaşlara yönelik düzenlemeler ile sektörün altyapısının iyileştirilmesi ve güçlendirilmesi hedeflenmektedir.

- 640 sayılı Gümrük Personeli ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükümünde Kararnameye geçici madde eklenerek; Anayasa Mahkemesinin 3/1/2023 tarihli ve 32062 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan, E:2021/90 K:2022/108 sayılı iptal kararı doğrultusunda düzenleme yapılmış, anılan karar uyarınca iptal edilen mevzuat hükmü çerçevesinde Ticaret Bakanlığında Avrupa Birliği Uzmanı, Avrupa Birliği Uzman Yardımcısı ile İhracatı Geliştirme Uzmanı kadrolarında bulunanlara tanınan Ticaret Uzmanı ve Ticaret Uzman Yardımcısı kadrolarına atanma hakkından yararlanamamış ve daha önce Bakanlıkta Avrupa Birliği Uzmanı ve İhracatı Geliştirme Uzmanı kadro unvanlarını ihraz etmiş olanların iptal kararı ile birlikte oluşabilecek hak kayıplarının önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- 1163 sayılı Kanunun 7339 sayılı Kooperatifler Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla değişik 87 nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “ücret tarifeleri” ibaresi Anayasa Mahkemesinin 2021/130 esas, 28/9/2022 tarihli ve 2022/110 karar sayılı Kararı ile iptal edildiğinden, gerekçeye de uygun şekilde Bakanlık temsilcilerinin alacağı ücretin üst sınırı Kanunda belirlenmiştir.

Madde 2- Kooperatifler Kanunu gereği, tüm kooperatif ve üst kuruluşlarının kooperatifçilik hizmetlerine elektronik ortamda eriştiği ve merkezi veri tabanının yönetildiği Kooperatif Bilgi Sistemi (KOOPBİS) kurulmuştur. Madde ile, kooperatif ve üst kuruluşları yönetim kurulu üyelerinin KOOPBİS’e aktarmakla yükümlü olduğu bilgilerin neler olduğu belirgin hale getirilmekte, bununla birlikte kooperatife ve kooperatif ortaklarına ait verilerin girişinde yaşanacak sorunları en aza indirmek ve yönetim kurulu üyelerinin cezai sorumluluklarının doğmasını önlemek amacıyla bilgi aktarımına ilişkin sürenin uzatılması sağlanmaktadır.

Madde 3- Serbest bölgeler, ihracata yönelik yatırım ve üretimi teşvik etmek, doğrudan yabancı yatırımları ve teknoloji girişini hızlandırmak, işletmeleri ihracata yönlendirmek ve uluslararası ticareti geliştirmek amaçları doğrultusunda kurulan planlı yatırım alanlarıdır. Serbest bölge işleticisi şirketler, yeni bir serbest bölge kurulması için gerekli olan ya da mevcut bir serbest bölgenin alt ve üst yapısının yenilenmesi, iyileştirilmesi veya bölgede ihtiyaç duyulan yeni yatırımları Bakanlık ile akdedilecek sözleşmelerle belirlenecek yatırım taahhütleri kapsamında yapmak ve serbest bölgeyi işletmek üzere Cumhurbaşkanı Kararı ile yetkilendirilmektedir.

Serbest bölge işleticisi şirketler, serbest bölgelerde faaliyet gösteren kullanıcıların doğal gaz ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla gerekli olan altyapı yatırımlarını yapmaktan sorumlu olup; bölge girişinde dağıtım şirketinden satın aldıkları doğal gazı, inşa ettikleri bölge içi dağıtım şebekesi üzerinden kullanıcıların hizmetine sunmaktadırlar. Ancak, 18/4/2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu ve bu Kanuna istinaden çıkarılan alt mevzuatta işletici şirketlerin serbest bölgelerde yapmış oldukları doğal gaz dağıtım faaliyetlerine ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır.

Madde ile; serbest bölge işletici şirketlerince serbest bölge içinde gerçekleştirilecek doğal gaz dağıtım ve satış faaliyetlerinin düzenlenmesi amaçlanmaktadır.

Madde 4- Madde ile; 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanununa eklenecek geçici madde ile; bölge içi doğal gaz şebekesi yatırımı serbest bölge işletici şirketlerince yapılmış olan serbest bölgelerde işleticilerin bölge içi doğal gaz dağıtım ve satış faaliyetlerinin, bu Kanun Teklifi ile 3218 sayılı Kanuna eklenecek 9 uncu maddenin üçüncü fıkrasına uygun olarak devam edeceği; bölge içi doğal gaz şebekesi yatırımı doğal gaz dağıtım şirketlerince yapılmış olan serbest bölgelerde ise, işleticilerin bölge içi doğal gaz dağıtım ve satış yetkisinin doğal gaz dağıtım şirketlerine devredilmiş sayılacağı düzenlenmektedir.

Madde 5- Ticaret odalarında askıya alma sebepleri halen, adresin tespit edilememesi ve iki yıl süreyle aidat ödenmemesidir. Bu şekilde askıya alınan üyelerin aidat tahakkuku durmakta ayrıca bu üyeler organlarda görev alamamakta ve seçimlerde oy kullanamamaktadır.

Yapılması öngörülen değişiklikle vergi mükellefiyet bilgisi kapalı olan üyelerin de askıya alınmasının yolu açılmaktadır. Her yılın Ocak ayında güncelleme çalışması yapan odalar, Gelir İdaresi Başkanlığından alınmakta olan mükellefiyet kapalı bilgisine istinaden ilgili üyeyi yönetim kurulu kararıyla askıya alabilecek ve aidat tahakkukunu durdurabilecektir. Bu üyenin ticaret sicil kaydı açık olduğu sürece, oda üyeliği de devam edecektir.

Madde 6- Ticaret borsalarında askıya alma sebepleri halen, adresin tespit edilememesi ve iki yıl süreyle borsa maddeleri üzerine alım satımın bulunmamasıdır. Bu şekilde askıya alınan üyelerin aidat tahakkuku durmakta ayrıca bu üyeler organlarda görev alamamakta ve seçimlerde oy kullanamamaktadır.

Yapılması öngörülen değişiklikle vergi mükellefiyet bilgisi kapalı olan üyelerin de askıya alınmasının yolu açılmaktadır. Her yılın Ocak ayında güncelleme çalışması yapan borsalar, Gelir İdaresi Başkanlığından alınmakta olan mükellefiyet kapalı bilgisine istinaden ilgili üyeyi borsa meclisi kararıyla askıya alabilecek ve aidat tahakkukunu durdurabilecektir.

Madde 7- Oda ve borsaların aidat alacaklarını zamanaşımına uğratması, organ üyelerinin hukuki sorumluluğunu gerektirmektedir. Buna karşın; düşük tutarlı alacaklar yanında, tahsil kabiliyeti olmayan alacakları takip oda ve borsalar için zahmetli ve maliyetli bir işe dönüşmüştür. Bu sorunun önüne geçebilmek için, TOBB Genel Kurulu'na yetki verilmektedir. Buna göre oda/borsa meclislerince belirlenecek ilgili yıl ve tutara dair terkin kararının üst sınırını Birlik Genel Kurulu belirleyecektir.

Madde 8- Madde ile; TOBB'un, Türkiye Odalar ve Borsalar Eğitim ve Kültür Vakfı ile TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesine olan katkısının devam edebilmesi ve bu sayede tıp fakültesi hastanesini büyütme ve teknopark inşaatı gibi Üniversite yatırımlarının yapılabilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 9- 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu kapsamında Ticaret Bakanlığınca verilen lisansların geçerlilik süresi iki yıl olup, her iki yılda bir bu lisansların geçerlilik süresinin uzatılması gerekmektedir. Lisanslı depoculuk sistemine ilişkin tüm iş ve işlemler Bakanlıkça yetkilendirilen Merkezi Kayıt Kuruluşu nezdinde kayıt altına alınmakta ve Bakanlıkça takip ve kontrol edilmektedir. Öte yandan ilgili mevzuat çerçevesinde, Bakanlığın lisanslı depo işletmeleri nezdinde her zaman denetim ve gözetim yetkisi bulunmaktadır. 2011 yılında hayata geçirilen lisanslı depoculuk sistemi, geline aşamada 167 lisanslı depo işletmesinin 236 farklı noktada faaliyet gösterdiği bir yapıya dönüşmüştür. Önümüzdeki dönemde de lisanslı depo işletmesi sayısında önemli bir artış olacağı öngörülmektedir. Bu bağlamda, madde ile; denetimlerin daha etkin ve verimli yapılması ve lisans yenileme sürecine ilişkin bürokratik işlemlerin azaltılması amacıyla lisans geçerlilik süresinin üç yıla çıkarılması hedeflenmektedir.

Madde 10- 7244 sayılı Yeni Koronavirüs (COVID-19) Salgınının Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 5300 sayılı Kanun kapsamında verilmiş olup lisans geçerlilik süresi 2020 yılında biten lisansların

geçerlilik süresi bir yıl uzatılmıştır. Ancak bu düzenlemeye bağlı olarak belli yıllarda lisans yenileme incelemelerine ilişkin yığılma oluşmuştur. 7244 sayılı Kanun kapsamında lisans süresi uzatılmayanların lisans süreleri Kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte üç yıla çıkarılırken, denetimlerin daha etkin ve verimli yapılabilmesi ve oluşan yığılmanın giderilmesini teminen 7244 sayılı Kanun kapsamında lisans süreleri uzatılanların lisans geçerlilik sürelerinin, ilk lisans yenileme tarihlerinden itibaren üç yıla çıkarılması yönünde geçici maddede düzenleme yapılmaktadır.

Madde 11- 5362 sayılı Kanunun 26 ncı maddesinde yapılan değişiklikle Federasyon kuruluşu için gerekli olan ülke genelinde aynı meslek dalındaki kurucu oda adedi düşürülmekte ve kuruluş daha kolay hale getirilmektedir. Ayrıca kurulmadan önce Bakanlığın kuruluşu uygun bulması hususu da maddeye eklenerek sağlanan kolaylığın kontrolünün sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 12- Madde ile, 5362 sayılı Kanunun 44 üncü maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Değişiklikle birlikte, olağanüstü genel kurul toplantılarının genel kurul üyelerinin beşte ikisinin noterce tasdik edilmiş imzası ile düzenlenecek tutanak ve gündemle noter kanalıyla yapılacak başvuru üzerine toplanabilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 13- Madde ile, 5957 sayılı Kanununun yürürlük tarihi olan 1/1/2012'den önce, toptancı hallerinde kendilerine tahsisli işyerlerini kullanan mevcut tahsis sahiplerine verilen on iki yıllık kiracılık hakkının, on sekiz yıla çıkarılması amaçlanmaktadır.

Madde 14- Anayasanın 167 nci maddesinde devlete, para, kredi, sermaye, mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemelerini sağlayıcı ve geliştirici tedbirleri alma; piyasalarda fiili veya anlaşma sonucu doğacak tekelleşme ve kartelleşmeyi önleme görevleri verilmiştir. 6585 sayılı Kanunun 6 ncı maddesini başlığı ile birlikte değiştiren bu madde; devlete verilen görevlerden, mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemlerini sağlama ve geliştirici tedbirleri alma görevini yerine getirmek üzere düzenlenmiştir.

Dağıtım kanalının oyuncuları olan üretici, tedarikçi ve perakende işletmeler arasındaki ticari ilişkilerde, tarafların birinin; ölçek büyüklüğü, konjonktürel arz daralması, özel nitelikte bir ürünün üretimi ya da tedariki gibi gerekçelerle sahip olduğu avantajlı durum bu avantajlara sahip olmayan diğer tarafın pek çok zaman ticari faaliyetlerinin önemli ölçüde bozulması, makul karar verme yeteneğinin azalması veya normal şartlarda taraf olmayacağı bir ticari ilişkinin tarafı olmasıyla sonuçlanabilmektedir. Dağıtım kanalındaki bu dengesiz ilişki, ilişkinin zayıf tarafının yaşamına devam edebilmek için gösterdiği çaba neticesinde, kanalın diğer ucunda yer alan tüketicilere enflasyon ve ürün kalitesinde yaşanan düşüşler şeklinde sirayet etmektedir. Bu doğrultuda, ticari ilişkilerde bu tür sonuçların ortaya çıkmasının, bir taraf aleyhine haksızlık içeriği azımsanamayacak türden uygulamaları işaret ettiği değerlendirilerek maddenin birinci fıkrasında haksız ticari uygulamalar, belirtilen şekilde tanımlanmış ve haksız ticari uygulamalarda bulunulması yasaklanmıştır.

Maddenin değişiklikten önceki halinde, sektörün organize kısmının içinde yer aldığı değerlendirilen büyük mağaza ve zincir mağazalar ile bayi işletme ve özel yetkili işletmelerin üretici veya tedarikçiden ürün talebini doğrudan etkilemeyen herhangi bir prim veya bedel talep edemeyeceği, ürün talebini doğrudan etkileyen hizmetler içinse ancak aralarındaki sözleşmede türü ve oranı belirtildiyse prim ve bedel talebinde bulunabileceği düzenlenmişken, yapılan değişiklikle bu uygulamanın her zaman perakende işletmelerden üretici ve tedarikçilere yönelik olmayabileceği, sahip olunan avantajlı duruma bağlı olarak üretici, tedarikçi ve perakende işletmelerden herhangi ikisi arasında hatta üreticilerin ve tedarikçilerin kendi aralarında gerçekleşebileceği değerlendirilerek taraflardan birinin muhakkak perakende işletme, diğer tarafın ise üretici veya tedarikçi olacağı şeklindeki yazım değiştirilerek taraf sınırlaması kaldırılmıştır.

İkinci fıkrada, dağıtım kanalı içindeki ticari ilişkilerde prim ve bedel talebine ilişkin haksız ticari uygulamaların yanı sıra başkaca haksız ticari uygulama türleriyle de karşılaşıldığı bilindiğinden bunları engellemek üzere yeni hükümlere yer verilmiştir.

Fıkranın (a) bendi, taraflardan birinin, kalite standartlarının sağlanması amacıyla sözleşmede yer verilen koşullar hariç olmak üzere diğer tarafı herhangi bir gerçek veya tüzel kişiden mal veya hizmet teminine zorlamasının, diğer bir deyişle istediği gerçek veya tüzel kişiyle ticari ilişkide bulunma hürriyetini ortadan kaldırmasının engellenmesi, (b) bendi ise avantajlı durumda olan tarafın, kampanyalı satış yapmak istemeyen tarafa kampanya maliyetini yansıtmasının önüne geçilmesi amacıyla düzenlenmiştir. Zira her girişimin mal ve hizmet teminini nereden yapacağını, kampanya yapıp yapmayacağını veya bunu ne zaman yapacağını, özetle, kendi ticari faaliyetlerini yine kendi belirlediği takvim çerçevesinde planlama hakkının bulunduğu değerlendirilmektedir.

(c) bendiyle, özellikle tarım ve gıda ürünlerinin tedarikinde üretici, tedarikçi ve perakende işletmeler arasındaki ilişkinin şeffaf, adil ve tarafların hukuksal menfaatlerini koruyacak şekilde düzenlenmesini sağlamak amacıyla, tarım ve gıda ürünlerinin tedarikinde ticari ilişkinin koşullarının yazılı veya elektronik ortamda yapılmış olan sözleşmeyle belirlenmesi kurala bağlanmıştır. Taraflar arasındaki mutabakatı gösterebilecek e posta veya elektronik ortamdaki diğer yazılı araçlar da bu kapsamdadır.

(ç) bendiyle, (c) bendindeki amaçlara benzer şekilde, ilişkinin şeffaf, adil ve tarafların hukuksal menfaatlerini koruyacak şekilde düzenlenmesinin sağlanması, taraflar arasında güvenin sarsılmaması ve öngörülebilirliğin tesisi amacıyla karşı tarafa tek taraflı değişiklik yapma yetkisi veren hükümlere sözleşmede yer verilmesinin önüne geçilmesine yönelik düzenleme yapılmıştır.

Üretim tarihinden itibaren otuz gün içinde bozulabilen tarım ve gıda ürünlerine yönelik siparişler, ürünün teslim tarihinden önceki otuz gün içinde iptal edildiği takdirde henüz üretilmemiş bir ürün için üretim ve tedarik planlamasının sürdürülebilirliğinin sağlanması zorlaşmakta, başka bir ifadeyle arzın daralması ihtimali ortaya çıkmakta, üretilmiş bir ürün içinse yeni müşteri bulmak için zaman çok daralmış olmakta, dolayısıyla ürünlerin zayı olma ihtimali kuvvetli bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Ayrıca üreticinin tedarikçi ve perakende işletmeye ya da tedarikçinin perakende işletmeye göre daha avantajlı olduğu durumlarda avantajlı tarafın siparişi aldıktan sonra, kendisine daha uygun koşullarda teklif yapılması üzerine üretim tarihinden itibaren otuz gün içinde bozulabilen tarım ve gıda ürünlerine yönelik siparişi iptal etmesi halinde, örneğin üretim sezonu çok kısa olan bir üründe bu ticari ilişkideki dezavantajlı tarafın bu ürünü o sezon içinde bir daha temin edememesi söz konusu olmaktadır. Bu doğrultuda (e) bendindeki düzenleme tüm bu olumsuz durum ve ihtimalleri bertaraf etmek amacıyla yapılmıştır. Diğer tarafın kusurundan kaynaklanan sipariş iptalleri ise haksız ticari uygulama olarak değerlendirilemeyeceğinden bu durumlar hariç tutulmuştur.

Dağıtım kanalı içindeki ticari ilişkilerde avantajlı durumda olan taraf, bir ürünü diğer taraftan kusursuz olarak teslim almış ya da mülkiyetine geçirmiş olsa dahi ürünün sonradan bozulma ya da zayı olmasından kaynaklanan maliyetleri bozulan ürünü geri gönderme, zayı olan kısmın bedelini ödememe, bozulan ürün bedeli kadar geri faturalama yapma gibi yöntemlerle diğer tarafa yansıtılabilmektedir. Bu durumda, teslimi ya da mülkiyetin devrini kusursuz bir şekilde gerçekleştirmiş olan taraf, örneğin ürünü uygun koşullarda muhafaza etmeyen tarafın kusurundan kaynaklanan maliyetlere katlanmak durumunda kalmaktadır. Objektif iyi niyet kuralıyla bağdaşmayan bu durumları ortadan kaldırmak amacıyla fıkraya; uygulaması üretim tarihinden itibaren otuz gün içinde bozulabilen tarım ve gıda ürünleriyle sınırlı olmak üzere (f) bendi eklenmiştir.

Üçüncü fıkrada, ikinci fıkranın (e), (f) bentlerinde belirtilen kusuru ispat yükü, haksız ticari uygulamada bulunmadığını iddia eden tarafa verilmiştir. Bu düzenlemenin ardında, haksız ticari uygulamada bulunma ihtimali olan tarafın aynı zamanda ticari ilişkinin avantajlı tarafı olduğu ve dolayısıyla diğer tarafın haksız ticari uygulamaya maruz kaldığına ilişkin beyanı yahut bu hususta yapılan denetimlerde ortaya çıkan emareler üzerine, böyle bir durumun olmadığına ilişkin iddiayı ileri sürenin de yine aynı taraf olacağı değerlendirilerek belirtilen bentlerle ilgili kusuru ispat yükünün haksız ticari uygulamada bulunma ihtimali bulunan tarafa verilmesi gerektiği düşüncesi yatmaktadır.

Dördüncü fıkra ise ticari hayatın dinamik yapısı içinde oldukça muhtemel görünen ancak zaman içinde karşılaşıldıkça tespit edilebilecek, ikinci fıkrada bentler halinde sayılan haksız ticari uygulama örneklerinin dışında, kapsamı birinci fıkrada çizilen başkaca haksız ticari uygulama örneklerinin ortaya çıkması halinde düzenlemenin etkisiz hale gelmemesi, düzenlemenin uygulamasını takip eden Bakanlığın ortaya çıkan yeni örnekleri de haksız ticari uygulama kapsamına alarak gerekli idari işlemleri yönetmelikle yapabilmesine imkân vermek amaçlarıyla oluşturulmuştur. Bununla birlikte otuz gün içinde bozulabilen tarım ve gıda ürünlerinin tespitinde uygulamada ortaya çıkabilecek sorunları gidermek adına Bakanlığa bu ürünleri belirleme yetkisi tanınmıştır.

Madde 15- Dağıtım kanalında üretici, tedarikçi ve perakende işletmeler arasındaki ticari ilişkilerden kaynaklanan ödeme sürelerinin oldukça uzun olduğu bilinmektedir. Bu durum, özellikle otuz gün içinde bozulabilen tarım ve gıda ürünlerinin üretiminde sürdürülebilirliğin sağlanmasını önemli ölçüde güçleştirmektedir. Zira bu ürünlerde görece yüksek olan talebi karşılayabilecek düzeyde arzın oluşturulabilmesi için üretici ve tedarikçilerin alacaklarını kısa süre içerisinde tahsil etmeleri gerekmektedir. Diğer bir deyişle, otuz gün içinde bozulabilen bu ürünlerde yukarıda belirtilen sebeple hızlı bir nakit akış döngüsüne ihtiyaç duyulmaktadır.

Ayrıca, ödeme sürelerinin uzaması paranın zaman değerinin bulunması dolayısıyla üretici ve tedarikçilerin dağıtım kanalında kendilerinden bir sonraki oyuncuya daha yüksek fiyatlar vermesiyle sonuçlanmakta ve bu durum piyasada domino etkisiyle fiyatları sürekli yükselterek enflasyonist bir ortam oluşmasına zemin hazırlamaktadır. Bu durumdan en çok dağıtım kanalının sonunda yer alan tüketiciler zarar görmektedir.

Maddenin değişiklikten önceki halinde, alacaklı üretici veya tedarikçi ile borçlu perakende işletme arasındaki üretim tarihinden itibaren otuz gün içinde bozulabilen hızlı tüketim mallarına ilişkin ödeme ilişkilerinde ölçek büyüklüğü gözetilmiş ve otuz günlük bir ödeme süresi öngörülmüştür. Söz konusu hüküm yukarıda, dile getirilen sıkıntıları kısmen ortadan kaldıracabilecek imkâna sahip olmakla birlikte kamu yararı ilkesi çerçevesinde bu imkânın genişletilmesi amacıyla maddenin birinci fıkrasında değişiklik yapılması gerekliliği hâsıl olmuştur. Bu çerçevede, yapılan değişiklikle ilk olarak, ödeme ilişkisinde bir tarafta her zaman perakende işletmenin diğer tarafta ise üretici veya tedarikçinin yer almayacağı, bu ilişkinin duruma bağlı olarak üretici, tedarikçi ve perakende işletmelerden herhangi ikisi arasında hatta üreticilerin ve tedarikçilerin kendi aralarında gerçekleşebileceği değerlendirilerek taraflardan birinin muhakkak perakende işletme, diğer tarafın ise üretici veya tedarikçi olacağı şeklindeki yazım değiştirilmiş, diğer bir deyişle taraf sınırlaması kaldırılmıştır.

Bununla birlikte, üretim tarihinden itibaren otuz gün içinde bozulabilen tarım ve gıda ürünleri için üretimin sürdürülebilirliğini temin edebilmek üzere tarafların ölçeği ne olursa olsun ödemelerin kırk beş gün içinde yapılması kuralı getirilmiştir. Ancak bu ürünler için alacaklının küçük, borçlunun orta veya büyük ölçekli ya da alacaklının orta, borçlunun büyük ölçekli olması durumlarında ödeme süresi otuz gün olarak öngörülmüştür.

Maddenin üçüncü fıkrasıyla otuz gün içinde bozulabilen tarım ve gıda ürünleri dışında yer alan tarım ve gıda ürünlerine ilişkin ödemelerin süresi, alacaklının küçük, borçlunun orta veya büyük ölçekli ya da alacaklının orta, borçlunun büyük ölçekli olması durumunda altmış günle sınırlanmaktadır. Bu sınırlama, yukarıda belirtilen sebeple ölçek kavramı göz önünde bulundurularak alacaklının küçük, borçlunun orta veya büyük ölçekli ya da alacaklının orta, borçlunun büyük ölçekli olması durumlarına özgülenmiştir. Başka bir ifadeyle, büyük ölçekli olanın küçük ölçekli olana karşı korunmasının gerekli olmadığı düşüncesiyle hareket edilmiştir.

Son olarak çek, hukuki mahiyeti itibari ile görüldüğünde ödeme sağlayan bir ödeme aracı olmasına rağmen Ülkemizde sıklıkla ileri tarihli de düzenlenebildiğinden, ödemenin çekle yapılması durumunda, ibraz başlangıç tarihinin otuz, kırk beş ve altmış günlük süreler içinde olması gerekmektedir. Zira henüz düzenleme tarihi gelmemiş, dolayısıyla 5941 sayılı Çek Kanunu uyarınca ibrazı geçersiz olan bir çekin ödeme işlevini yerine getirmediği açıktır.

Ayrıca, yapılacak denetimlerde, ödeme sürelerine uyulup uyulmadığına ilişkin denetimin yapılabilmesini sağlamak amacıyla ödeme sürelerinin başlangıç tarihleri, teslim veya mülkiyetin devri tarihlerinden önce olanın esas alınması şeklinde kurala bağlanmıştır.

Bununla birlikte şikâyet üzerine veya resen yapılan denetimlerde ortaya çıkan aykırılıklarda, özellikle ödemenin hiç yapılmadığı durumlarda alacaklı tarafın elinde herhangi bir ispat aracı bulunmayacağından, ödemenin süresi içinde yapıldığına ilişkin ispat yükü, ödeme yapmakla yükümlü olan tarafa verilmiştir.

Madde 16- Günümüzde alışveriş merkezlerinin sayısı hızla artmış olup bu durum, alışveriş merkezlerinin tüketiciler için sosyal alanlar haline gelmesi ile birlikte fiziki ticaretin önemli oranda alışveriş merkezlerinde gerçekleşmesi sonucunu doğurmuştur. Bu süreç, alışveriş merkezi malikleri ile alışveriş merkezi içerisinde faaliyet gösteren perakende işletmeler arasında alışveriş merkezlerinin ortak gelirlerinin tasarrufu ve giderlerinin paylaşımına ilişkin sorunları da beraberinde getirmiştir. Söz konusu sorunları çözmek üzere yasal düzenleme yapılması kaçınılmaz hale geldiğinden, sektörden gelen geri bildirimler doğrultusunda 14/1/2015 tarihli ve 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunda alışveriş merkezlerine ilişkin düzenlemeler barındıran 11 inci maddede bazı değişikliklerin yapılması öngörülmüştür.

Bu çerçevede maddeye eklenen dördüncü fıkrayla, maddenin değişiklikten önceki halinde de yer alan ortak kullanım alanlarına ilişkin giderlerin neler olduğu örneklendirme suretiyle açıklığa kavuşturulmuş bu doğrultuda, yapılan düzenleme ile alışveriş merkezindeki perakende işletmelerden yalnız anılan giderler kapsamında katılım payı tahsil edilebileceği hüküm altına alınmıştır. Reklam, pazarlama ve danışmanlık gibi giderlerin ise ortak gider niteliğinde olmaması nedeniyle bu giderlerin ve bunun yanı sıra belgelendirilmeyen hiçbir giderin alışveriş merkezindeki perakende işletmelerden tahsil edilemeyeceği kurala bağlanmıştır. Zira uygulamada alışveriş merkezlerinin içindeki perakende işletmelerden çeşitli adlar altında ortak gider niteliğinde olmayan ve alışveriş merkezinde yürütülen faaliyetler ile doğrudan ilgisi bulunmayan giderlerin tahsil edildiği, diğer bir deyişle ortak gider paylaşımının suistimal edildiği bilinmektedir. Maddeye eklenen bu fıkra ile bahse konu durumların önlenmesi amaçlanmıştır.

Maddeye eklenen beşinci fıkrayla, ortak gider paylaşımının bütünleyici bir unsuru olan ortak kullanım alanlarına ilişkin gelirler yine örneklendirme suretiyle açıklanmış ve bunların ortak kullanım alanlarına ilişkin giderlerin karşılanmasında kullanılacağı hüküm altına alınmıştır. Değişiklikle

getirilen madde başlığından da anlaşılacağı üzere, ortak kullanım alanlarından elde edilen gelirler ile bu alanların giderleri birbirinden ayrılmaz iki husustur, bir bütünün parçalarıdır. Zira ikisi de ortak kullanım alanlarına yönelik tasarruflar neticesinde ortaya çıkmaktadır. Aksi halde giderlerin başkaları, diğer bir deyişle alışveriş merkezi içindeki perakende işletmeler tarafından ödenmesi ancak ortak kullanım alanı olarak tespit edilen alanlardan elde edilen gelirlerin ise sadece alışveriş merkezi maliklerine ait olması durumu ortaya çıkmaktadır.

Maddeye eklenen dördüncü ve beşinci fıkraların alışveriş merkezlerinde uygulandığının denetlenebilmesi, ortak gelir ve giderlere ilişkin hesaplamaların periyodik olarak raporlanmasını gerektirmektedir. Bu ihtiyacı; gerçeğe uygun, standart, şeffaflığı ve hesap verilebilirliği sağlanmış şekilde karşılayabilmek amacıyla maddeye altıncı fıkra eklenmiştir.

Eklenen yeni fıkralarla maddenin yedinci fıkrası haline gelen 6585 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin dördüncü fıkrasında yapılan değişiklik ile yeni eklenen fıkraların uygulamasının gösterilmesi, uygulamaya ilişkin belge ve sözleşmelerin alışveriş merkezleri içindeki hizmetlerin faydalanıcısı olan perakende işletmelere sunulması ile bu uygulamaların bağımsız denetim kuruluşlarınca denetlenmesi amaçlanmış ve idareye tüm bu hususlara ilişkin yönetmelikle düzenleme yapma yetkisi verilmiştir.

Madde 17- Maddeyle, 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 18 inci maddesinin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında değişiklik yapılmakta ve maddeye yeni fıkra eklenmektedir.

Değişiklikten önce Kanunun 6 ncı maddesinde ticari ilişkilerde prim ve bedel talebine ilişkin hükümlere ve 18 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde buna ilişkin idari para cezasına yer verilmiştir. Kanunun 6 ncı maddesine bentler halinde yeni haksız ticari uygulama örnekleri de eklendiğinden 18 inci maddenin yine aynı bendine bunları engellemek üzere caydırıcı mahiyette idari para cezaları eklenmiştir.

Kanunun 18 inci maddesinin birinci fıkrasına eklenen (b) bendi ile Kanunun “ödeme süresi” başlıklı 7 nci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarına aykırılık halinde uygulanacak idari para cezası belirlenmiştir. Değişiklikten önce yürürlükte bulunan ödeme süresine ilişkin hükme aykırılık halinde bir idari yaptırım öngörülmemiş olması, hükmün muhatapları üzerinde düzenlemelere uyma konusunda yapıcı bir etki oluşturmamaktaydı. Bu doğrultuda, sektörün ihtiyaçları, ülkemizdeki ve dünyadaki ekonomik koşullar gözeticiler tarafından yeniden ele alınan ödeme sürelerine ilişkin düzenlemeye aykırılık hallerinde orantılılık, ölçülülük ve caydırıcılık ilkeleri doğrultusunda idari para cezası düzenlenmiştir. Bununla birlikte Kanunun 11 inci maddesine alışveriş merkezlerinin ortak kullanım alanlarının gelir ve giderlerine ilişkin eklenen yeni düzenlemelere uyulmasını sağlamak üzere Kanunun 18 inci maddesine eklenen (f) ve (g) bentlerinde yeni cezalar öngörülmüştür.

Kanunda öngörülen cezalar; yapılan düzenlemelerin etkinliğinin, uygulanabilirliğinin ve caydırıcılığının sağlanmasına olanak tanır. Ancak kanun koyucunun amacı hiçbir işletmenin ekonomik olarak mahvına sebep olmak veya ticari hayatını sürdüremeyecek derecede ağır bir yaptırıma maruz bırakmak değildir. Bu sebeple Kanunun 18 inci maddesine eklenen yedinci fıkrayla bir takvim yılında her bir gerçek veya tüzel kişi için uygulanacak idari para cezalarının toplam tutarına ilişkin kademeli olarak üst sınırlar getirilmiştir. Bu tutarların ise 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi uyarınca tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirme oranında güncellenmesi sağlanmıştır.

Madde 18- Madde ile, 6585 sayılı Kanuna geçici madde eklenerek; bir yandan hukuki güvenlik ve belirlilik ilkesi gereği mevcut sözleşmelerdeki iradelerin korunması, diğer yandan Kanun değişikliğinden sonra alışveriş merkezine kiracı sıfatıyla yeni gelen perakende işletmeler ile daha önce mevcut olan perakende işletmeler arasında uygulama farklılığının zamanla ortadan kaldırılarak yeknesaklığın sağlanması amacı doğrultusunda düzenleme yapılmıştır.

Madde 19- Anayasa Mahkemesinin 3/1/2023 tarihli ve 32062 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan, E:2021/90 K:2022/108 sayılı iptal kararı ile; 79 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Avrupa Birliği Uzmanı, Avrupa Birliği Uzman Yardımcısı ile İhracatı Geliştirme Uzmanı kadrolarında bulunanların Kararname yürürlük tarihi itibarıyla 1 ay içinde talep etmeleri halinde Ticaret Uzmanı ve Ticaret Uzman Yardımcısı kadrolarına atanmalarına imkan veren geçici 2 nci maddesi iptal edilmiş olup söz konusu iptal kararının yayımından itibaren 6 ay sonra yürürlüğe girmesine hükmedilmiştir. Hukuki güvenlik ilkesi çerçevesinde, söz konusu kararın, iptal olan hükme istinaden atamaları yapılanlar için aleyhe bir durum oluşturmayacağı açıktır.

Diğer taraftan, iptal olan düzenleme uyarınca talepte bulunan ancak idari görevde veya yurt dışı daimi görevde bulunmaları nedeniyle aynı madde gereğince atamaları gerçekleştirilememiş olan, bununla birlikte buldukları idari görev veya yurt dışı daimi görevleri sona erdiğinde mezkur Anayasa Mahkemesi Kararı muvacehesinde ihraz ettikleri kadrolardan Ticaret Uzmanı kadrolarına atanma imkanı kalmayan personelin de, eşitlik ilkesi çerçevesinde bu kadrolara atanmalarının mümkün hale getirilmesi ihtiyacı doğmuştur.

Bu itibarla ortaya çıkan hukuki boşluğun giderilmesi ve eşitliğin tesis edilmesi gerekmekte olup madde ile, mezkur Anayasa Mahkemesinin iptal kararının gereğinin yerine getirilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 20- Yürürlük maddesidir.

Madde 21- Yürütme maddesidir.

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar,
Bilgi ve Teknoloji Komisyonu
Esas No: 2/4850
Karar No: 25

23/01/2023

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4850 esas numaralı, “Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 640 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” Komisyonumuzun 17/01/2023 tarihinde yaptığı 28’inci birleşiminde görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığımıza saygı ile arz olunur.

1. Giriş

Gaziantep Milletvekili Abdullah Nejat Koçer ve 155 milletvekili tarafından 13/01/2023 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na sunulan ve Başkanlıkça aynı tarihte tali komisyon olarak Adalet Komisyonu ile Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonuna, esas komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilen 2/4850 esas numaralı “Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 640 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”, Komisyonumuzun 17/01/2023 tarihinde yaptığı 28’inci Birleşiminde Gaziantep Milletvekili Abdullah Nejat Koçer ile Ticaret Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, Gelir İdaresi Başkanlığı, Rekabet Kurumu, Cumhurbaşkanlığı Personel ve Prensipier Genel Müdürlüğü, TOBB, TESK, MÜSİAD, Tarım Kredi Kooperatif Market ile Gıda Perakendecileri Derneği temsilcilerinin katılımlarıyla incelenip görüşülmüştür.

2. Teklifin Genel Gerekçesi

Teklif ile kooperatiflerin, kooperatif birliklerinin, merkez birliklerinin ve Türkiye Milli Kooperatifler Birliği'nin genel kurul toplantılarına görevlendirilen ilgili Bakanlık personeline ödenecek ücret ile ilgili olarak Anayasa Mahkemesinin 2021/130 esas, 28/9/2022 tarihli ve 2022/110 karar sayılı Kararı doğrultusunda düzenleme yapılmaktadır.

Mevzuat gereği kooperatif ve üst kuruluşlarının, 26 Nisan 2023 tarihine kadar hem kooperatif tüzel kişiliğine ait verileri hem de ortaklarına ait verileri sisteme girme zorunluluğu bulunmaktadır. Yapılması öngörülen değişiklik ile kooperatif ve üst kuruluşları yönetim kurulu üyelerinin hangi bilgileri Kooperatif Bilgi Sistemi'ne (KOOPBİS) aktarmakla yükümlü oldukları belirgin hale getirilmekte, bazı mağduriyetlerin önüne geçmek için verilerin sisteme girişinin 26 Ekim 2023 tarihine kadar uzatılmasına ve Ticaret Bakanlığına bu süreyi altı aya kadar uzatmasına yetki verilmektedir.

Serbest bölgelerde, bölge içi doğal gaz şebekesinin işletici şirketler tarafından yapılmasına ve işleticilerce, serbest bölge içinde gerçekleştirilecek doğal gaz dağıtım ve satış faaliyetlerine ilişkin düzenleme yapılması amaçlanmaktadır.

Yapılan bir diğer değişiklik ile 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nda değişikliğe gidilerek; vergi mükellefiyetinin terkin edildiği tespit edilen üyelerin aidat tahakkuklarının durdurularak meslek grubu ve seçmen listelerinden silinmesi, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin (TOBB), Türkiye Odalar ve Borsalar Eğitim ve Kültür Vakfı ile TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesine olan katkısının devam edebilmesi, aidat borçları ve ferilerine yönelik oda ve borsa meclislerince terkin kararı verilebilecek üst sınırı belirleme görevinin TOBB Genel Kurulu'na verilmesi hususlarında düzenleme yapılmaktadır.

Ayrıca, 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu kapsamında Ticaret Bakanlığı'na verilen lisansların geçerlilik süresinin iki yıldan üç yıla çıkarılması, Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'da değişiklik yapılarak 1/1/2012'den önce toptancı hallerinde kendilerine tahsisli işyerlerini kullanan mevcut tahsis sahiplerine verilen on iki yıllık kiracılık hakkının süresinin on sekiz yıla çıkarılması amaçlanmaktadır.

Teklif ile 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'da değişiklikler yapılarak;

✓ Üretici, tedarikçi ve perakende işletmeler arasındaki ilişkilerdeki muhtelif olumsuzluklardan yola çıkılarak haksız ticari uygulama kavramı tanımlanmakta ve sipariş iptalleri, prim ve bedel talepleri, kampanyalı mal ve hizmet talepleri, sözleşme şekil ve içerikleri, maliyet ve giderlerin yansıtılması gibi hususlardaki haksız ticari uygulamalar belirtilerek bu uygulamaların yasaklanması,

✓ Üreticiler veya tedarikçiler ile perakende işletmeler arasındaki ticari ilişkilerden kaynaklı ödemelerde otuz gün içinde bozulabilen tarım ve gıda ürünlerinin ödeme süresinin alacaklının küçük, borçlunun orta veya büyük ölçekli ya da alacaklının orta, borçlunun büyük ölçekli olması durumlarında otuz, diğer durumlarda ise kırk beş günü geçmemesi; yine otuz gün içinde bozulabilen tarım ve gıda ürünleri dışında kalan tarım ve gıda ürünlerinde de; alacaklının küçük, borçlunun orta veya büyük ölçekli ya da alacaklının orta, borçlunun büyük ölçekli olması durumlarında da ödeme süresinin altmış günü geçmemesi,

✓ Alışveriş merkezlerinde, malikler ile alışveriş merkezi içerisinde faaliyet gösteren perakende işletmeler arasında gelirlerin tasarrufu ve giderlerin paylaşımında yaşanan sorunları gidermek amacıyla alışveriş merkezlerindeki ortak kullanım alanlarının gelir ve giderlerine ilişkin daha net bir çerçeve çizilmesi,

✓ Ceza hükümlerinde değişiklik yapılmak suretiyle caydırıcılığın sağlanması,

✓ Perakende ticarete rekabet ilkelerinden taviz vermeksizin mevcut sorunların giderilmesi, daha iyi ve daha adil bir tedarik zincirinin oluşturulması ve perakende sektöründe faaliyet gösteren tüm paydaşlara yönelik düzenlemeler ile sektörün altyapısının güçlendirilmesi

hedeflenmektedir.

Son olarak, 640 sayılı Gümrük Personeli ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye geçici madde eklenmek suretiyle Anayasa Mahkemesinin 3/1/2023 tarihli ve 32062 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan E:2021/90 K:2022/108 sayılı iptal kararı doğrultusunda düzenleme yapılması ve iptal edilen mevzuat hükmü çerçevesinde Ticaret Bakanlığı’nda Avrupa Birliği Uzmanı, Avrupa Birliği Uzman Yardımcısı ile İhracatı Geliştirme Uzmanı kadrolarında bulunanlara tanınan Ticaret Uzmanı ve Ticaret Uzman Yardımcısı kadrolarına atanma hakkından yararlanamamış ve daha önce Bakanlık’ta Avrupa Birliği Uzmanı ve İhracatı Geliştirme Uzmanı kadro unvanlarını ihraz etmiş olanların iptal kararı ile birlikte oluşabilecek hak kayıplarının önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

3. Kanun Teklifinde Öngörülen Düzenlemeler

2/4850 esas numaralı Kanun Teklifinin;

➤ 1’inci maddesi ile 1163 sayılı Kanunun 7339 sayılı Kooperatifler Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla değişik 87’nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “ücret tarifeleri” ibaresinin Anayasa Mahkemesinin 2021/130 esas, 28/9/2022 tarihli ve 2022/110 karar sayılı Kararı ile iptal edildiğinden, Bakanlık temsilcilerinin alacağı ücretin üst sınırının Kanunda belirlenmesine ilişkin düzenleme yapılması,

➤ 2’nci maddesi ile yapılan düzenleme ile kooperatif ve üst kuruluşları yönetim kurulu üyelerinin KOOPBİS’e aktarmakla yükümlü olduğu bilgileri belirgin hale getirmek, verilerin girişinde yaşanacak sorunları asgariye indirmek ve yönetim kurulu üyelerinin cezai sorumluluklarının doğmasını önlemek amacıyla bilgi aktarımına ilişkin sürenin uzatılması,

➤ 3'üncü maddesi ile yapılan düzenleme ile serbest bölge işleticisi şirketler, serbest bölgelerde faaliyet gösteren kullanıcıların doğal gaz ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla gerekli olan altyapı yatırımını yapmaktan sorumlu olup, bölge girişinde dağıtım şirketinden satın aldıkları doğal gazı, inşa ettikleri bölge içi dağıtım şebekesi üzerinden kullanıcıların hizmetine sunmaktadır. Ancak, 18/4/2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu ve bu Kanuna istinaden çıkarılan alt mevzuatta işletici şirketlerin serbest bölgelerde yapmış oldukları doğal gaz dağıtım faaliyetlerine ilişkin bir düzenleme bulunmamakta olup yapılan değişiklik ile serbest bölge işletici şirketlerince serbest bölge içinde gerçekleştirilecek doğal gaz dağıtım ve satış faaliyetlerinin düzenlenmesi,

➤ 4'üncü maddesi ile 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanunu'na eklenecek geçici madde ile bölge içi doğal gaz şebekesi yatırımı, serbest bölge işletici şirketlerince yapılmış olan serbest bölgelerde işleticilerin bölge içi doğal gaz dağıtım ve satış faaliyetlerinin, bu Kanun Teklifi ile 3218 sayılı Kanuna eklenecek 9 uncu maddenin üçüncü fıkrasına uygun olarak devam edeceği; bölge içi doğal gaz şebekesi yatırımı doğal gaz dağıtım şirketlerince yapılmış olan serbest bölgelerde ise, işleticilerin bölge içi doğal gaz dağıtım ve satış yetkisinin doğal gaz dağıtım şirketlerine devredilmiş sayılacağına ilişkin düzenleme yapılması,

➤ Ticaret odalarında adresin tespit edilememesi ve iki yıl süreyle aidat ödenmemesi askıya alma sebepleri arasında yer almaktadır. Bu şekilde askıya alınan üyelerin aidat tahakkuku durmakta ayrıca bu üyeler organlarda görev alamamakta ve seçimlerde oy kullanamamaktadır. Teklifin 5'inci maddesi ile vergi mükellefiyet bilgisi kapalı olan üyelerin askıya alınmasının yolunun açılmasına ilişkin düzenleme yapılması,

➤ Ticaret borsalarında adresin tespit edilememesi ve iki yıl süreyle borsa maddeleri üzerine alım satımın bulunmaması askıya alma sebepleri arasında yer almaktadır. Bu şekilde askıya alınan üyelerin aidat tahakkuku durmakta ayrıca bu üyeler organlarda görev alamamakta ve seçimlerde oy kullanamamaktadır. Teklifin 6'ncı maddesi ile vergi mükellefiyet bilgisi kapalı olan üyelerin askıya alınmasının yolunun açılmasına ilişkin düzenleme yapılması,

➤ 7'nci maddesi ile yapılan değişiklik ile oda ve borsaların aidat alacaklarını zamanaşımına uğratması organ üyelerinin hukuki sorumluluğunu gerektirmekte, buna karşın; düşük tutarlı alacaklar ile tahsil kabiliyeti olmayan alacakların takibi oldukça yorucu ve maliyetli bir hale dönüşmektedir. Bu sorunun önüne geçebilmek için TOBB Genel Kurulu'na yetki verilmesi ve oda/borsa meclislerince belirlenecek ilgili yıl ve tutara dair terkin kararının üst sınırının Birlik Genel Kurulu tarafından belirlenmesine ilişkin düzenleme yapılması,

➤ 8'inci maddesi ile yapılan değişiklik ile TOBB'un, Türkiye Odalar ve Borsalar Eğitim ve Kültür Vakfı ile TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesine olan katkısının devam edebilmesi ve böylelikle tıp fakültesi hastanesini büyüme ve teknopark inşaatı gibi üniversite yatırımlarının yapılabilmesi,

➤ 9'uncu maddesi ile 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu kapsamında Ticaret Bakanlığı'nca verilen lisansların geçerlilik süresi iki yıl olup, her iki yılda bir bu lisansların geçerlilik süresinin uzatılması gerekmektedir. Lisanslı depoculuk sistemine ilişkin tüm iş ve işlemler Bakanlıkça takip ve kontrol edilmektedir. 2011 yılında hayata geçirilen lisanslı depoculuk sistemi, gelinen aşamada 167 lisanslı depo işletmesinin 236 farklı noktada faaliyet gösterdiği bir yapıya dönüşmüş olup önümüzdeki dönemde de lisanslı depo işletmesi sayısında önemli bir artış olacağı öngörülmektedir.

Bu kapsamda, yapılan düzenleme ile denetimlerin daha etkin ve verimli yapılması ve lisans yenileme sürecine ilişkin bürokratik işlemlerin azaltılması amacıyla lisans geçerlilik süresinin üç yıla çıkarılması,

➤ 10’uncu maddesi ile 7244 sayılı Yeni Koronavirüs (COVID-19) Salgınının Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 5300 sayılı Kanun kapsamında verilmiş olup lisans geçerlilik süresi 2020 yılında biten lisansların geçerlilik süresi bir yıl uzatılmıştır. Ancak bu düzenlemeye bağlı olarak belli yıllarda lisans yenileme incelemelerine ilişkin yığılma oluşmuştur. 7244 sayılı Kanun kapsamında lisans süresi uzatılmayanların lisans süreleri Kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte üç yıla çıkarılırken, denetimlerin daha etkin ve verimli yapılabilmesi ve oluşan yığılmanın giderilmesini teminen 7244 sayılı Kanun kapsamında lisans süreleri uzatılanların lisans geçerlilik sürelerinin, ilk lisans yenileme tarihlerinden itibaren üç yıla çıkarılmasına ilişkin geçici maddede düzenleme yapılması,

➤ 11’inci maddesi ile 5362 sayılı Kanunun 26’ncı maddesinde yapılan değişiklikle Federasyon kuruluşu için gerekli olan ülke genelinde aynı meslek dalındaki kurucu oda adedinin azaltılması ve kuruluşun daha kolay hale getirilmesi ile kurulmadan önce Bakanlığın kuruluşu uygun bulması hususunun maddeye eklenmesi,

➤ 12’nci maddesi ile 5362 sayılı Kanunun 44’üncü maddesinde yapılması öngörülen değişiklik ile olağanüstü genel kurul toplantılarının genel kurul üyelerinin beşte ikisinin noterce tasdik edilmiş imzası ile düzenlenecek tutanak ve gündemle noter kanalıyla yapılacak başvuru üzerine toplanabilmesi,

➤ 13’üncü maddesi ile 5957 sayılı Kanunun yürürlük tarihi olan 1/1/2012’den önce, toptancı hallerinde kendilerine tahsisli işyerlerini kullanan mevcut tahsis sahiplerine verilen on iki yıllık kiracılık hakkının, on sekiz yıla çıkarılması,

➤ 14’üncü maddesi ile yapılan değişiklik ile Anayasanın 167’nci maddesinde devlete, para, kredi, sermaye, mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemlerini sağlayıcı ve geliştirici tedbirleri alma; piyasalarda fiili veya anlaşma sonucu doğacak tekelleşme ve kartelleşmeyi önleme görevleri verilmiştir. 6585 sayılı Kanunda devletin, mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemlerini sağlama ve geliştirici tedbirleri alma görevini yerine getirmesi için düzenleme yapılmıştır. Ticari ilişkilerde haksız ticari uygulamaların tanımlanması ve haksız ticari uygulamalarda bulunulmasının yasaklanmasına ilişkin düzenlemeler yapılması, haksız ticari uygulama örneklerinin ortaya çıkması halinde düzenlemenin etkisiz hale gelmemesi, düzenlemenin uygulamasını takip eden Bakanlığın ortaya çıkan yeni örnekleri de haksız ticari uygulama kapsamına alarak gerekli idari işlemleri yönetmelikle yapabilmesine imkân vermek ve otuz gün içinde bozulabilen tarım ve gıda ürünlerinin tespitinde uygulamada ortaya çıkabilecek sorunları gidermek adına Bakanlığa bu ürünleri belirleme yetkisinin tanınması,

➤ 15’inci maddesi ile yapılan değişiklik ile yapılacak denetimlerde, ödeme sürelerine uyulup uyulmadığına ilişkin denetimin yapılabilmesini sağlamak amacıyla ödeme sürelerinin başlangıç tarihleri, teslim veya mülkiyetin devri tarihlerinden önce olanın esas alınması şeklinde kurala bağlanması ve şikâyet üzerine veya re’sen yapılan denetimlerde ortaya çıkan aykırılıklarda, özellikle ödemenin hiç yapılmadığı durumlarda alacaklı tarafın elinde herhangi bir ispat aracı bulunmayacağından, ödemenin süresi içinde yapıldığına ilişkin ispat yükünün, ödeme yapmakla yükümlü olan tarafa verilmesine ilişkin düzenleme yapılması,

➤ Alışveriş merkezlerinin sayısında hızlı bir artış yaşandığı ve alışveriş merkezlerinin tüketiciler için sosyal alanlar haline gelmesi ile birlikte fiziki ticaretin önemli oranda alışveriş merkezlerinde gerçekleştiği ve bu sürecin, alışveriş merkezi malikleri ile alışveriş merkezi içerisinde faaliyet gösteren perakende işletmeler arasında alışveriş merkezlerinin ortak gelirlerinin tasarrufu ve giderlerinin paylaşımına ilişkin sorunlara yol açtığı, bahse konu sorunları çözmek üzere sektörden gelen geri bildirimler doğrultusunda Teklifin 16'ncı maddesi ile 14/1/2015 tarihli ve 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunda değişiklik yapılması,

➤ 17'nci maddesi ile 6585 sayılı Kanunun 18'inci maddesinde yapılan değişiklikler doğrultusunda ödeme sürelerine ilişkin olarak düzenlemeye aykırılık hallerinde orantılılık, ölçülülük ve caydırıcılık ilkeleri doğrultusunda uygulanacak idari para cezalarının belirlenmesi, bir takvim yılında her bir gerçek veya tüzel kişi için uygulanacak idari para cezalarının toplam tutarına ilişkin kademeli olarak üst sınırlar getirilmesi ve bu tutarların 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298'inci maddesi uyarınca tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirme oranında güncellenmesinin sağlanması,

➤ 18'inci maddesi ile 6585 sayılı Kanuna geçici madde eklenerek bir yandan hukuki güvenlik ve belirlilik ilkesi gereği mevcut sözleşmelerdeki iradelerin korunması, diğer yandan kanun değişikliğinden sonra alışveriş merkezine kiracı sıfatıyla yeni gelen perakende işletmeler ile daha önce mevcut olan perakende işletmeler arasında uygulama farklılığının zamanla ortadan kaldırılarak yeknesaklığın sağlanması amacı doğrultusunda düzenleme yapılması,

➤ 19'uncu maddesi ile Anayasa Mahkemesinin 3/1/2023 tarihli ve 32062 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan, E:2021/90 K:2022/108 sayılı iptal kararı ile 79 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Avrupa Birliği Uzmanı, Avrupa Birliği Uzman Yardımcısı ile İhracatı Geliştirme Uzman kadrolarında bulunanların Kararname yürürlük tarihi itibarıyla bir ay içinde talep etmeleri halinde Ticaret Uzmanı ve Ticaret Uzman Yardımcısı kadrolarına atanmalarına imkan veren Geçici 2'nci maddesi iptal edilmiş olup söz konusu iptal kararının yayımından itibaren 6 ay sonra yürürlüğe girmesine hükmedilmiştir. Diğer taraftan, iptal olan düzenleme uyarınca talepte bulunan ancak idari görevde veya yurt dışı daimi görevde bulunmaları nedeniyle aynı madde gereğince atamaları gerçekleştirilememiş olan, bununla birlikte buldukları idari görev veya yurt dışı daimi görevleri sona erdiğinde mezkur Anayasa Mahkemesi Kararı muvacehesinde ihraz ettikleri kadrolardan Ticaret Uzmanı kadrolarına atanma imkanı kalmayan personelin de, eşitlik ilkesi çerçevesinde bu kadrolara atanmalarının mümkün hale getirilmesi ihtiyacı doğmuştur. Yapılan düzenleme ile ortaya çıkan hukuki boşluğun giderilmesi ve eşitliğin sağlanması suretiyle söz konusu iptal kararının gereğinin yerine getirilmesi,

amaçlanmaktadır.

4. Komisyonunda Kanun Teklifi Üzerinde Yapılan Görüşmeler

Komisyon Başkanı ve Konya Milletvekili Ziya ALTUNYALDIZ tarafından yapılan açıklamalarda;

➤ Kooperatiflerin yüzyıllar öncesine dayandığı ve günümüzde küresel ölçekte 400 milyondan fazla kişiye istihdam sağladığı,

➤ Kooperatiflerin sadece Avrupa'daki ekonomik büyüklüğünün 2 trilyon avroya yaklaştığı ve dünya genelinde her 10 kişiden 1'inin, Avrupa'da ise her 5 kişiden 1'inin kooperatif ortağı olduğu,

➤ Kooperatiflerin piyasa başarısızlıklarını düzenlemeye yardımcı olmanın yanı sıra daha büyük ve rekabetçi ticari girişimlere de imkân ve fırsat sağladığı,

➤ Kanun teklifinde yer alan hükümlerle birlikte kooperatiflere ilişkin bilgilerin elektronik ortama aktarılmasına yönelik süreçte mağduriyetlerin önüne geçilmesinin amaçlandığı,

➤ İhracat gerçekleştirmelerinin tarihi bir rekor kırarak 2022 yılı itibarıyla yüzde 12,9 artışla 254,2 milyar dolara ulaştığı ve Made in Türkiye markasını dünyanın dört bir yanına taşıyan ihracatçılarımızın nitelikli ve katma değerli ihracatta da önemli başarıları ortaya koyduğu,

➤ Ülkemizde yer alan serbest bölgelerin nitelikli ihracatın önemli itici güçlerinden biri olduğu, anılan bölgelerden yapılan ihracatta yüksek teknolojinin payının yüzde 7'ye yaklaştığı ve yapılan ihracatın birim değerinin 15 dolar düzeyine yükseldiği,

➤ Teklifte yer alan düzenleme ile serbest bölge içi doğal gaz satış ve dağıtım faaliyetlerinin düzenlenmesine ilişkin hükme yer verildiği,

➤ Vatandaşlarımızın haksız ticari uygulamalardaki mağduriyetlerinin giderilmesinin, ticari ilişkilerin sağlıklı ve sürdürülebilir bir şekilde yönetilmesinin ve ticaret sisteminin sorunsuz şekilde çalışmasının temel önceliklerden biri olduğu,

➤ Ticari uygulamalardaki haksızlıkların günümüz gelişmelerine uygun bir şekilde tanımlanarak ortaya çıkabilecek mağduriyetlerin orantılılık, ölçülülük ve caydırıcılık ilkeleri çerçevesinde etkin bir şekilde önüne geçilmesinin hedeflendiği,

➤ İklim değişikliğiyle birlikte tarım ve gıda ürünlerinin üretiminin sürdürülebilirliğine ilişkin ülkemizce atılan adımların ve alınan tedbirlerin oldukça önemli olduğu,

ifade edilmiştir.

Kanun Teklifinin tümü üzerinde yapılan görüşmelerde birinci imza sahibi Gaziantep Milletvekili Abdullah Nejat KOÇER tarafından yapılan açıklamalarda;

➤ Teklifin 1'inci maddesi ile Anayasa Mahkemesi kararında doğrultusunda kooperatiflerin Genel Kuruluna katılacak Bakanlık temsilcilerinin alacağı ücretin üst sınırının Kanunda belirlenmesine ilişkin düzenleme yapıldığı,

➤ Teklifin 2'nci maddesi ile Kooperatifler Kanunu gereğince üç bakanlığa bağlı tüm kooperatif ve üst kuruluşlarının kooperatifçilik hizmetlerine elektronik ortamda eriştiği ve merkezî veri tabanının yönetildiği Kooperatif Bilgi Sistemi'nin (KOOPBİS) kurulduğu ve Kanun'un Geçici 8'inci maddesi gereği kooperatif ve üst kuruluşlarının yönetim kurulu üyelerinin kooperatife ilişkin verilerin sisteme 26 Nisan 2023'e kadar girmeleri gerektiği, ülke genelinde yaklaşık 60 bin kooperatifin ortaklarına ait verilerin girişinde yaşanacak sorunları en aza indirmek ve yönetim kurulu üyelerinin cezai sorumluluklarının doğmasını önlemek amacıyla bilgi aktarımına ilişkin sürenin uzatıldığı,

➤ Teklifin 3'üncü ve 4'üncü maddeleri ile Serbest Bölgeler Kanunu'nda değişiklik öngörüldüğü ve serbest bölgelerin hazır altyapı imkânları, muhtelif yatırım ve faaliyet teşvikleriyle otuz beş yıllık uygulama tecrübesi ışığında ülkemize yatırım çekilmesi ve özellikle ülkemiz ihracatının artırılması noktasında önemli politika araçlarından biri olduğu, mevcut durumda aktif olarak faaliyet gösteren 19 serbest bölgede 530'u yabancı olmak üzere 2.050 firmanın faaliyet gösterdiği ve 90 binin üzerinde çalışana istihdam sağlandığı,

➤ Planlı yatırım alanları olan serbest bölgelerde işletici şirketler tarafından altyapı çalışmaları tamamlanarak yatırımcıya hazır arazi sunulmasının bu bölgelerde yatırım yapmayı kolaylaştıran bir unsur olduğu,

➤ Serbest bölge işletici şirketleri Ticaret Bakanlığı ile akdettikleri işletme sözleşmeleri gereğince bölge dışında bağlantı hattı ve bölge içi doğal gaz şebekesi yatırımı yaparak bölge girişinde dağıtım

şirketten tek abonelik üzerinden satın aldığı ve doğal gazı bölge kullanıcılarının hizmetine sunduğu, ancak işleticilerin bu faaliyetlerine ilişkin kanuni bir düzenleme bulunmadığı, yapılması öngörülen düzenleme ile bu konudaki mevzuat boşluğunun giderilmesinin ve serbest bölge işleticilerinin fiilen yapmakta oldukları doğal gaz altyapısı yatırımıyla bölge içi doğal gaz dağıtım ve satış faaliyetlerinin düzenlenmesinin amaçlandığı,

➤ Geçmişte iki serbest bölgede (Samsun ve TÜBİTAK MAM Teknoloji Serbest Bölgelerinde) doğal gaz dağıtım şirketleri tarafından yapılmış olduğundan bu bölgelerdeki doğal gaz dağıtım ve satış yetkisinin dağıtım şirketlerine devredileceği,

➤ Teklifin 5'inci ve 6'ncı maddelerindeki düzenlemelerle oda ve borsalarda üyelerin adres ve durumlarının bilinmemesi ve tescil yapmama askıya alma sebeplerine, vergi mükellefiyetinin kapalı olma durumunun da eklenmektedir. Bu şekilde askıya alınmış üyelerin aidat tahakkukları durdurulmakta, organlardaki görevleri sona ermekte ve seçme haklarını kullanamamakta olup bu sayede fiilen ticareti terk etmiş olan üyeler için aidat tahakkukunun durmuş olacağı,

➤ İki yıl boyunca vergi mükellefiyetini aktif hâle getirmemeleri, adres ve durumlarını bildirmeyenlerin oda ve borsa kayıtlarının da silineceği fakat tüzel kişiliklerinin hukuk âleminde var olmaya devam edeceği,

➤ Takibi olanaksız hâle gelen ve alacak tutarından daha fazla maliyet gerektiren alacakların, üyeleri ile oda ve borsaları karşı karşıya getirebildiği, bahse konu sorunu çözebilmek adına Teklifin 7'nci maddesi ile Birlik Genel Kuruluna belirli sınırlar dâhilinde terkin edilebilecek üst sınır yetkisi belirleme yetkisi verildiği,

➤ Teklifin 8'inci maddesi ile TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesine (TOBB ETÜ) verilen desteğin süresinin uzatılması, böylelikle üniversite hastanesinin yatak kapasitesinin 100'den 200'e çıkarılması ve TOBB ETÜ Teknopark kuruluşu sürecinin desteklenmesinin amaçlandığı,

➤ Teklifin 9'uncu ve 10'uncu maddelerinin Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanununa göre verilen lisanslarla ilgili olduğu ve lisans geçerlilik süresinin iki yıldan üç yıla çıkarıldığı, pandemi döneminde 2020 yılında lisans geçerlilik süresi dolacak lisanslı depo işletmelerinin lisans geçerlilik sürelerinin bir yıl uzatılmış olduğundan denetim takviminin aksamaması için bunlar için üç yıllık süre hakkının önceki sürelerin bitiminden itibaren uygulanacağı hüküm altına alındığı,

➤ Teklifin 11'inci ve 12'nci maddeleri ile Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanunu'nda değişiklik yapıldığı ve yapılan değişikliklerle federasyon kurulması için aranan kurucu oda adedinin 40'tan 25'e düşürüldüğü,

➤ Esnaf ve sanatkârlar meslek kuruluşlarının olağanüstü genel kurul toplantılarının, genel kurul üyelerinin dörtte birinin noterce tasdik edilmiş imzasıyla talep edilebilmesine ilişkin yönetimde istikrarı temin etmek için değişiklik yapılmakta ve bu kapsamda dörtte birlik oranın beşte ikilik orana çıkarılmasının amaçlandığı,

➤ Teklifin 13'üncü maddesi Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'a ilişkin olup ülkemizde 171'i belediye ve 6 adedi de özel olmak üzere 177 toptancı halinin bulunduğu; hâlihazırda toptancı hallerinde bulunan toplam iş yeri sayısının 9.477, bu iş yerlerinin 9.112'sinin ise belediye toptan halleri bünyesinde bulunduğu,

➤ Toptancı hallerin iş yerlerinin 1/1/2012 tarihinde yürürlüğe giren 5957 sayılı Kanun'dan önce tahsis ve mülkiyet satışı yoluyla işletilmekte iken bu tarihten sonra iş yerlerinin tahsille işletilmesi yöntemi kaldırılarak mezkûr kanunun yürürlük tarihinden itibaren kiralama ve mevcut iş yerlerinin yalnızca yüzde 50'sinin satışına yönelik düzenlemenin yürürlüğe konulduğu; bu kapsamda, kanundan önce toptancı hallerinde faaliyette bulunan tahsisli iş yerlerinde faaliyet gösterenlerin hiçbir işleme gerek kalmaksızın on iki yıl süreyle kiracı olmalarına yönelik hak verildiği ancak söz konusu hak koruyucu sürenin 31/12/2023 tarihinde sona ereceği, yapılan düzenlemeyle esnafımızdan gelen talepler doğrultusunda 31/12/2029'a kadar mevcut tahsis sahiplerine hak tanınmasının öngörüldüğü,

➤ Teklifin 14, 15, 16, 17 ve 18'inci maddeleri ile Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'da değişiklik öngörüldüğü, tarım ve gıda ürünlerinin tedarikinde dağıtım kanalı oyuncuları arasındaki pazarlık gücü dengesizliğinden kaynaklanan haksız ticari uygulamaların önlenmesi amacıyla yürürlüğe konulan ve Avrupa Birliğine üye ülkelerde 1/11/2021 tarihinden itibaren uygulanması zorunlu olan 17/4/2019 tarihli ve 2019/633 AB sayılı Tarım ve Gıda Tedarik Zincirinde İşletmeler Arası İlişkilerde Haksız Ticari Uygulamalar Hakkında Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi'nden de faydalanılarak perakende sektöründe uygulamada karşılaşılan sorunların rekabet ilkelerinden vazgeçilmeden ortadan kaldırılmasını; üretici, tedarikçi ve perakende işletmeler arasında sürdürülebilir rekabet şartlarını tesis ederek daha iyi işleyen ve daha adil bir tedarik zincirinin oluşturulmasını ve alışveriş merkezlerinden en ufak perakende işletmelere kadar sektörün bir bütün olarak dengeli şekilde büyüme ve gelişmesinin sağlanmasını teminen

✓ 14'üncü madde ile dağıtım kanalı içinde üretici, tedarikçi ve perakendeci işletmeler arasındaki ilişkilerde haksız ticari uygulama kavramının tanımlandığı ve sipariş iptalleri, prim ve bedel talepleri, kampanyalı mal ve hizmet talepleri, sözleşme şekil ve içerikleri, maliyet ve giderlerin yansıtılması gibi hususlardaki haksız ticari uygulamalar belirlenerek haksız ticari uygulamada bulunulmayacağına hüküm altına alındığı ve Ticaret Bakanlığına bunların dışında kalan hususlardaki haksız ticari uygulamalar ile otuz gün içinde bozulabilen tarım ve gıda ürünlerini ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları yönetmelikle belirleme yetkisinin verildiği,

✓ 15'inci madde ile tüketici, tedarikçi ve perakende işletmeleri arasındaki ticari ilişkilerden kaynaklanan azami ödeme sürelerinin yeniden düzenlendiği, üretim tarihinden itibaren otuz gün içinde bozulabilen tarım ve gıda ürünleri için üretimin sürdürülebilirliğini temin edebilmek üzere, tarafların ölçeceği ne olursa olsun ödemelerin kırk beş gün içinde yapılması kuralının getirildiği; ancak alacaklının küçük, borçlunun orta veya büyük ölçekli ya da alacaklının orta, borçlunun büyük ölçekli olması durumlarında otuz gün içinde bozulabilen tarım ve gıda ürünleri için ödeme süresinin otuz gün; diğer tarım ve gıda ürünleri için ödeme süresinin ise altmış gün olarak öngörüldüğü,

✓ 16'ncı madde ile alışveriş merkezlerinde malikler ile perakende işletmeler arasında ortak kullanım alanlarına ilişkin gelirlerin tasarrufu ve giderlerin paylaşımı hususlarında yaşanan sorunları gidermek adına alışveriş merkezlerinin ortak kullanım alanlarının gelir ve giderlerine ilişkin daha net bir çerçeve çizilmek suretiyle ticari ilişkilerde bir denge sağlanmasının hedeflendiği,

✓ 17’nci madde ile kanuna yeni eklenen hükümlere aykırılıklar için orantılılık, ölçülülük, caydırıcılık ilkeleri doğrultusunda idari para cezaları öngörülerek kanunun etkinliğinin ve uygulanabilirliğinin tesisinin amaçlandığı ve hiçbir işletmeyi ticari hayatını sürdüremeyecek derecede ağır bir yaptırıma maruz bırakmamak ve farklı ölçekteki işletmeler arasındaki adaleti sağlamak adına bir takvim yılında her bir gerçek ve tüzel kişi için uygulanacak idari para cezalarının toplam tutarına ilişkin kademeli olarak üst sınırlar getirildiği,

✓ 18’inci madde ile hukuki belirlilik ve güvenlik ilkeleri gözetilerek alışveriş merkezlerinde malikler ve perakende işletmeler arasındaki mevcut sözleşme hükümlerinin, sözleşmeler yenileninceye veya uzatılmış sayılıncaya kadar geçerli kabul edilmekte olduğu; öte yandan sözleşmelerin yenilenmesi veya uzatılmış sayılması hâlleri yeni bir sözleşme yapılması anlamına geldiğinden bu durumlarda yeni kanun hükmünün uygulanması sağlanarak alışveriş merkezi malikleri ile düzenleme sonrasında sözleşme yapacak perakende işletmeler ile düzenleme öncesinde sözleşme yapmış perakende işletmelerin tabi olacağı uygulama farklılığının zaman içerisinde ortadan kaldırılmasının sağlandığı,

➤ Teklifin 19’uncu maddesinin 3 Ocak 2023 tarihli Anayasa Mahkemesi kararı doğrultusunda yapılan bir düzenleme olduğu, Ticaret Bakanlığı merkez teşkilatı birimlerinin 79 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile yeniden yapılandırıldığı ve bu kapsamda hizmet birimlerinde Ticaret Uzmanları ve Ticaret Uzman Yardımcılarıyla benzer iş ve işlemleri yerine getiren Avrupa Birliği Uzmanları, Avrupa Birliği Uzman Yardımcıları ve İhracatı Geliştirme Uzmanlarının Kararname’nin yürürlük tarihinden itibaren bir ay içinde talep etmeleri üzerine Ticaret Uzmanı veya Ticaret Uzman Yardımcısı olarak atanabilmelerinin mümkün kılındığı ancak bu düzenlemenin Anayasa Mahkemesince altı ay süre verilerek iptal edildiği; anılan Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi maddesine istinaden talepte bulunup idari kadroda, yurt dışı görevde, aylıksız izinde bulunanların da göreve döndüklerinde Ticaret Uzmanı olarak atanabilmelerine ilişkin düzenleme yapılmak suretiyle Anayasa Mahkemesinin memurların atanmalarına ve özlük haklarına ilişkin düzenlemenin kanunla yapılacağına ilişkin kararına uyulmuş olacağı,

belirtilmiştir.

Kanun Teklifi üzerinde milletvekilleri tarafından yapılan açıklamalarda;

➤ Türkiye’nin 2022 yılı ithalatının yüzde 34,3 oranında artışla 364,4 milyar dolara ve dış ticaret açığının 110,2 milyar dolara ulaştığı ve bu rakamın bir yılda verilen en yüksek dış ticaret açığı olduğu,

➤ Dış ticaret açığının, üretimdeki düşüşten ve üretim için yapılan ithalattan kaynaklandığı,

➤ İhracattan daha fazla ham madde ithalatının gerçekleştiği, ihracat gelirlerinin ara mal ithalatını karşılamadığı ve bunun ülkemizin ihracata dayalı büyüyen bir ekonomi olmadığını en önemli göstergelerinden biri olduğu,

➤ Esnaf ve sanatkârlar teşkilatını zayıflatmak için düzenlemeler yapıldığı ve buna ilişkin düzenleme yapılırken ilgili tarafların görüşlerinin alınmadığı,

➤ Toptancı hallerinde emsal kira bedelleri de dikkate alındığında, yeniden bir kiralama süreci yapamayacak olan belediyelerin gelir kaybı yaşayacağı,

➤ Teklifin 1’inci ve 19’uncu maddelerine dair daha önceden Anayasa Mahkemesi tarafından iptal kararı verildiğinden dolayı bahse konu maddelere ilişkin düzenlemelerin uygunluğunun ilgili ihtisas komisyonlarınca değerlendirilmesi gerektiği,

➤ Teklifte getirilen lisanslı depoculuk lisans süresinin uzatılması, toptancı halleri ve perakende ticaretle ilgili düzenlemelerin Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu tarafından değerlendirilmesi gerektiği,

➤ Teklifin 3’üncü ve 4’üncü maddelerinde serbest bölgelere doğal gaz ihtiyacının işletici firmalarca temin edilmesine ve mevcut uygulamalara dair düzenleme getirilmesinin olumlu olduğu, ancak bu düzenlemelerin doğal gaz ve enerji fiyatlarındaki artışın önüne geçecek bir çözüm olmadığı,

➤ Odalar ve borsalar için üyelikleri askıya alma sebepleri ve bazı borçların terkinine dair düzenlemelerin TOBB dışındaki diğer kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına da tanınması gerektiği ve aksi hâlde anayasal eşitlik ilkesinin zedeleneyeceği,

➤ Her genel kurulun meslek kuruluşu için yeni bir maliyet olduğu ve bu maliyetlerin de esnaf ve sanatkârlar tarafından karşılandığı ve bu kapsamda, esnaf ve sanatkârlar teşkilatında olağanüstü genel kuruluna gitme çağrısında bulunabilecek genel kurul üye sayısı oranının dörtte birden beşte ikiye çıkartılarak olağanüstü genel kurula gitme şartının ağırlaştırılmasının oldukça faydalı bir düzenleme olduğu,

➤ Teklifin 13’üncü maddesiyle toptancı hallerinde kendilerine tahsisli iş yerlerinde verilen mevcut on iki yıllık kiracılık hakkının on sekiz yıla çıkartılmasının belediyelerin gelirlerini azaltmaya yönelik bir düzenleme olduğu,

➤ Teklifin 3’üncü ve 4’üncü maddelerdeki serbest bölgelere doğal gaz dağıtımına ilişkin olarak benzer düzenlemenin organize sanayi bölgelerinde de bulunduğu ve uygun olduğu,

➤ 15’inci maddede yer verilen düzenlemedeki alacaklının küçük, orta veya büyük ölçekli ya da borçlunun küçük, orta veya büyük ölçekli olması gibi kavramların sabit bir tanımının olamayacağı,

➤ Bakanlığın 4 Şubat 2021’de getirdiği taslak düzenlemede zincir marketlerde mobilya, telefon, elektronik, beyaz eşya, inşaat malzemeleri satılmayacağı ve yine buralarda raf alanlarının en az yüzde 1’ini coğrafi işaretli ürünlere yani yöresel ürünlere ayrılacağına ilişkin hususların mevcut teklifle çıkarıldığı,

➤ Oda ve borsalara kayıtlı firma ya da kişilerin üyeliklerinin neden düştüğü, neden askıya çıktığı ya da iflas ettiğine ilişkin önlemler alınması gerektiği,

➤ Teklif ile ödeme sürelerinde yapılmak istenen ölçek ayırımının, küçük ve orta ölçekli işletmeler aleyhine bir durum doğurabileceği, büyük ölçekli işletmelerin Teklifte yer alan düzenleme doğrultusunda daha uzun vadede ödeme yapabilmek için orta ve küçük işletmeler yerine büyük işletmeleri tercih edeceği ve orta ve küçük işletmelerin zararına bir durum doğuracağı, üretimin sürdürülebilirliğinin ve nakit akışının sağlanması için taraftarın ölçeği ne olursa olsun vade sürelerinin makul ve aynı olmasının daha isabetli olacağı,

➤ Perakende ticaret ve hal yasasında kapsamlı değişiklik yapılmaması nedeniyle gıda enflasyonunda kalıcı mücadele yapılamadığı,

➤ Esnaf ve sanatkârlar meslek federasyonu kurabilmek için gerekli olan oda sayısının 40’tan 25’e indirilmek suretiyle federasyon kurmanın kolaylaştırıldığı,

➤ Haksız ticari uygulamanın Bakanlık tarafından belirlenmesine ilişkin yönetmelik yetkisinin küçük üreticileri mağdur edeceği ve bunun kanunilik ilkesiyle, idarenin yasallığıyla, yasama yetkisinin devredilemezliği, suç ve cezaların kanuniliği ve hukuki güvenlik ilkesiyle bağdaşmadığı,

➤ Zincir marketler ile tekeli bir piyasası oluşturulduğu,

➤ Pandemi dönemi dahil olmak üzere esnafa ciddi destekler verildiği, büyükşehirlerde aylık 750 lira, diğer illerde ise 500 lira yani ayda 432 milyon liradan toplamda 1 milyar 300 milyon liralık kira desteğinin esnafa hibe olarak verildiği,

➤ Yıllık cirosu 240 bin TL'nin altındaki yaklaşık 850 bin esnafın vergiden muaf tutulduğu,

➤ Kredi üst limitinin 350 bin liradan 500 bin liraya çıkarıldığı, iş yeri edinme ve taşıt kredisi limitlerinin 1 milyon liradan 1,5 milyon liraya yükseltildiği ve esnaf destek paketinin 50 milyar TL ilave edilerek 150 milyar TL'ye çıkarıldığı ve esnafa üç ay ödemesiz toplam on iki ay vadeli ve yüzde 9,75 gibi düşük faizle taksitlendirme fırsatı verildiği,

➤ Türkiye'de 2022 yılında buğday rekoltesinin 19 milyon 650 bin ton olarak gerçekleştiği ve bunun da 6,5 milyon tonunun dahilde işleme belgesiyle yani ihracat yapılmak kaydıyla yapılan bir ithalat olduğu,

belirtilmiştir.

Kanun Teklifi üzerinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sezai UÇARMAK, Esnaf, Sanatkârlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürü Necmettin ERKAN, Serbest Bölgeler Genel Müdürü Emel EMİRLİOĞLU, İç Ticaret Genel Müdürü Adem BAŞAR ile Ticaret Bakanlığı Personel Genel Müdürü Oğuzhan EFE tarafından yapılan açıklamalarda;

➤ KOOPBİS'in 26 Ekim'de devreye alındığı ancak sisteme giriş oranının yüzde 10 düzeyinde gerçekleştiği, sisteme giremeyen kooperatiflerin girişini teşvik etmek ve 60 bin kooperatifin ceza müeyyideyle karşı karşıya kalmaması için Bakanlığa altı ay uzatma yetkisi talep edildiği,

➤ KOOPBİS sistemine 6,5 milyon kooperatif ortağı verisinin girilmesi gerektiğinden dolayı bir gecikme yaşandığı ve Bakanlıktan kaynaklı herhangi bir problemin olmadığı,

➤ On bir serbest bölgede doğal gaz yatırımının yapılmış olduğu ve bunlardan dokuz tanesinin bölge kurucu ve işletici şirketler tarafından yapıldığı,

➤ İki serbest bölgede doğal gaz yatırımının doğal gaz şirketleri tarafından yapıldığı ve sadece bu bölgelerde devir işlemi olacağı,

➤ Yapılacak devirlerle ilgili taraflar arasında herhangi bir sıkıntının olmadığı, kullanıcılar tarafından, yatırımcılara herhangi bir altyapı katılım bedeli ödemelerinin söz konusu olmadığı ve serbest bölgelerde altyapı katılım bedelinin alınmadığı,

➤ Kovid-19 salgını döneminde 2020 yılında lisans alacak lisans depolarının sürelerinin bir yıl uzatılmış olması nedeniyle bir sonraki yıl tüm lisansların aynı yıla toplanmış olduğu ve Bakanlık tarafından yapılması gerekli olan denetimlerin aynı yıl içinde yapılmasına ve dolayısıyla yığılmaya yol açtığı,

➤ Lisanslı depoculuk geçerlilik sürecinin üç yıla çıkarılması ile lisans sürelerinin ve lisans denetim takvimine eşit olarak paylaşılacağı, düzenlemenin yapılmaması durumunda 2023 yılında 189 denetim, 2024 yılında 47 denetim yapılacağı,

- Lisanslı depo kuruluş izni alan firma sayısının 307 olduğu ama faaliyette 169 firma bulunduğu,
- Meslek gruplarından kuyumculuk 28 oda; otel, pansiyon, yurt işletmeciliği 27 oda; servis aracı işletmeciliği 37 oda; fotoğrafçılık 27; kerestecilik 25; sıhhi tesisat 26; saatçilik 25 oda olmak üzere illerde 25 ila 40 arasında odalardan oluştuğu,
- Toptancı hallerindeki toplam iş yeri sayısının 9.477 olduğu,
- Türkiye’deki 177 halin 171’inin kamu, 6’sının ise özel hal olduğu ve bunlardan 1.172 adet iş yerinin mülkiyetinin satıldığı, hâlihazırda 8.305 iş yerinin yapılan düzenlemeden etkilendiği,
- Haller ile ilgili yapılan düzenlemeden esnafın yüzde 80’inin etkilendiği ve kiralarda TÜFE ve ÜFE’ye uygun olarak artışlar yapıldığı, yapılan değişiklik ile kiracılık hakkının altı yıl daha otomatik uzayacağı,
- Otuz gün içinde bozulabilen ürünlerde alacaklı küçükse yine otuz gün içinde ödemenin yapılması, alacaklı büyük de olsa maksimum kırk beş gün süre içinde ödenmesine yönelik düzenleme yapıldığı,
- Otuz gün içinde bozulabilen tüm ürünlerin üst ödeme süresinin standart hâle getirildiği, otuz ve kırk beş günlük iki süre belirlemek suretiyle AB mevzuatı da dikkate alınarak bir düzenleme yapıldığı,
- Alışveriş Merkezleri (AVM) ile ilgili yapılan düzenlemeler ile ortak giderin ve ortak gelirin tanımlandığı ve bağımsız denetim getirildiği,
- Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun’da çok farklı konulara ilişkin düzenlemelerin var olduğu ve bu kapsamda 10 milyon 878 bin 2 TL’lik ceza kesildiği; haksız fiyat cezalarının ve Taşınmaz Ticareti ve İkinci El Motorlu Kara Taşıtlarının Ticareti Hakkında Yönetmelik’in de dayanağını bu Kanundan aldığı,
- Hâlihazırda 90 kişinin iptal edilmeden önceki yürürlükte olan mevzuat kapsamında Ticaret Uzmanı kadrosuna atandığı, toplamda 20 kişinin talep etmesi hâlinde İhracatı Geliştirme Uzmanlığından veya Avrupa Birliği Uzmanlığından Ticaret Uzmanlığı kadrosuna atanma hakkına sahip olacağı, ifade edilmiştir.

5. Teklif Metnine İlişkin Kabuller ve Değişiklikler

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelerin ardından maddelerin görüşülmesine geçilmesi kabul edilmiştir.

2/4850 esas numaralı Kanun Teklifi, aşağıda yer verilen redaksiyonlarla birlikte kabul edilmiştir.

- Teklifin çerçeve 1’inci maddesi, aynen kabul edilmiştir.
- Teklifin çerçeve 2’nci maddesi, redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.
- Teklifin 3’üncü maddesi ile 3218 sayılı Kanununun 9’uncu maddesine eklenmesi öngörülen ilk fıkrada yer alan “kamu ve özel kuruluşlardan” ibaresi, “kamu kuruluşları ve özel kuruluşlardan” şeklinde redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.
- Teklifin 4’üncü maddesi, aynen kabul edilmiştir.
- Teklifin 5’inci maddesi ile değiştirilmesi öngörülen cümlede yer alan “Yukarıdaki fıkrada” ibaresi, “İkinci fıkrada” şeklinde redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.

- Teklifin 6'ncı maddesi, redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.
- Teklifin 7'nci maddesinin çerçeve hükmünde yer alan “k” bendinden’ ibaresinin “(k) bendinden” şeklinde redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.
- Teklifin 8'inci ve 9'uncu maddeleri aynen kabul edilmiştir.
- Teklifin 10'uncu maddesinin işlenecek hükmünde 7244 sayılı Kanun'a, “16/4/2020 tarihli ve 7244 sayılı Kanunun” şeklinde tarih ve sayı belirtilerek atfı yapılması şeklinde redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.
- Teklifin çerçeve 11'inci maddesi, metinden çıkarılmış ve diğer maddeler buna göre teselsül ettirilmiştir.
- Teklifin çerçeve 12'nci maddesi, kanun tekniğine uygunluğun sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulmak suretiyle 11'inci madde olarak kabul edilmiştir.
- Teklifin çerçeve 13'üncü maddesi, kanun tekniğine uygunluğun sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulmak suretiyle 12'nci madde olarak kabul edilmiştir.
- Teklifin 14'üncü maddesi değişiklik önergesinin kabulü ile 6585 sayılı Kanunun değiştirilen 6'ncı maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “Bakanlık, ikinci fıkra belirtilenlerin dışında” kalan ibaresinin “Bakanlık, birinci fıkra kapsamında yer alan” şeklinde değiştirilmektedir. Önergenin gerekçesine göre, 6585 sayılı Kanunun değiştirilen 6'ncı maddesinin birinci fıkrasında çerçevesi çizilen haksız ticari uygulamaları belirleme yetkisine açıklık kazandırılması amaçlanmaktadır. Teklifin 14'üncü maddesi ile 6585 sayılı Kanunun değiştirilen 6'ncı maddesinin 3'üncü fıkrası, İçtüzüğü 43'üncü maddesi uyarınca tekrar-i müzakere önergesinin kabulü ile değiştirilmiştir. Önerge ile haksız bir şekilde otuz gün içinde bozulabilen tarım ve gıda ürünlerine yönelik siparişi, ürünün teslim tarihinden önceki otuz gün içinde iptal eden işletmelere ispat külfeti getirilmekte ve ticari ilişkinin zayıf olan tarafı korunmaktadır. Ayrıca, üretim tarihinden itibaren otuz gün içinde bozulabilen tarım ve gıda ürünlerinin tesliminden veya mülkiyetinin devrinden sonra ürünün bozulması veya zayıf olması durumunda, haksız bir şekilde bozulma ve zayıf olma maliyetlerini zayıf tarafa yükleyen işletmelere ispat yükü yüklenmektedir. Böylelikle ticari ilişkinin zayıf tarafı olup haksız ticari uygulamaya maruz kalan tarafın korunması amaçlanmaktadır. Madde çerçevesi, kanun tekniğine uygunluğun sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulmak suretiyle 13'üncü madde olarak kabul edilmiştir.
- Teklifin çerçeve 15'inci maddesi kanun tekniğine uygunluğun sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulmak suretiyle 14'üncü madde olarak kabul edilmiştir.
- Teklifin çerçeve 16'ncı maddesi ile 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 11'inci maddesine eklenmesi öngörülen dördüncü fıkra da yer alan “doğalgaz” ibaresinin “doğal gaz” şeklinde değiştirilerek kanun tekniğine uygunluğun sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulmak suretiyle 15'inci madde olarak kabul edilmiştir.
- Teklifin 17'nci maddesine ilişkin değişiklik önergesinin kabulü ile 6585 sayılı Kanun'un 18'inci maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “(h),” ibaresi madde metninden çıkarılmaktadır. Önergenin gerekçesine göre, 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 18'inci maddesinin beşinci fıkrasında belirli ihlallerde idari para cezalarının verilmesini gerektirir aykırılığın bir takvim yılında tekrarı halinde, her bir tekrar için bir önceki cezanın iki katı idari para cezası uygulanacağı düzenlenmektedir. Aynı Kanunun 12'nci maddesinin üçüncü fıkrasına aykırılık halinde de iki katı idari para cezası uygulanacağı düzenlendiğinden tereddüte mahal vermemek için

fıkıradaki değişiklik yapılması amaçlanmaktadır. Teklifin çerçeve 17’nci maddesi, değişiklikle ve kanun tekniğine uygunluğun sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulmak suretiyle 16’ncı madde olarak kabul edilmiştir.

➤ Teklifin çerçeve 18’inci maddesi, değişiklikle ve kanun tekniğine uygunluğun sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulmak suretiyle 17’nci madde olarak kabul edilmiştir.

➤ Teklifin 19’uncu maddesi kanun tekniğine uygunluğun sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulmak suretiyle 18’inci madde olarak kabul edilmiştir. Madde ile 640 sayılı KHK’ya eklenmesi öngörülen geçici maddede yer alan “Bakanlıkta” ve “Bakanlığın” ibareleri KHK’da “Bakanlık” tanımı yer almadığından Ticaret Bakanlığı şeklinde ve “1 (bir)” ibaresinin “bir” şeklinde değiştirilmesi amaçlanmaktadır.

➤ Teklifin 20’nci maddesine ilişkin değişiklik önergesinin kabulü ile 6585 sayılı Kanunun 6’ncı ve 7’nci maddelerinde yapılan değişiklikler 1/1/2024 tarihinde yürürlüğe girecektir. Önergeyle, ilgili madde hükümlerine tekabül eden ceza hükümlerinin yürürlük tarihinde değişiklik yapılmaktadır. Madde kanun tekniğine uygunluğun sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulmak suretiyle 19’uncu madde olarak kabul edilmiştir.

➤ Teklifin 21’inci maddesi, kanun tekniğine uygunluğun sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulmak suretiyle 20’nci madde olarak kabul edilmiştir.

6. Genel Kurulda Temsil

İçtüzüğün 45’inci maddesi uyarınca, Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere, Denizli Milletvekili Şahin TİN, İstanbul Milletvekili Osman BOYRAZ, Manisa Milletvekili Semra KAPLAN KIVIRCIK ile Mersin Milletvekili Hacı ÖZKAN özel sözcü olarak seçilmiştir.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Ziya Altunyalız</i>	<i>Fahri Çakır</i>	<i>Ahmet Çolakoğlu</i>
Konya	Düzce	Zonguldak
Üye	Üye	Üye
<i>Müzeyyen Şevkin</i>	<i>Ayhan Altıntaş</i>	<i>Abdurrahman Başkan</i>
Adana	Ankara	Antalya
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	
Üye	Üye	Üye
<i>Çetin Osman Budak</i>	<i>Şahin Tin</i>	<i>Yasin Öztürk</i>
Antalya	Denizli	Denizli
(Son oylamada bulunamadı, muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsü)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Metin Bulut</i>	<i>Mehmet Erdoğan</i>	<i>Osman Boyraz</i>
Elâzığ	Gaziantep	İstanbul
		(Bu raporun özel sözcüsü)

Üye
Ali Kenanoğlu
İstanbul
(Muhalefet şerhimiz vardır)

Üye
Tahsin Tarhan
Kocaeli
(Muhalefet şerhimiz vardır)

Üye
Hacı Özkan
Mersin
(Bu raporun özel sözcüsü)

Üye
Tacettin Bayır
İzmir
(Muhalefet şerhimiz vardır)

Üye
Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu
Manisa
(Son oylamada bulunamadı,
muhalefet şerhimiz vardır)

Üye
Fuat Köktaş
Samsun

Üye
Mehmet Cihat Sezal
Kahramanmaraş

Üye
Semra Kaplan Kıvırcık
Manisa
(Bu raporun özel sözcüsü)

Üye
Kadim Durmaz
Tokat
(Muhalefet şerhimiz vardır)

MUHALEFET ŞERHİ

GENEL DEĞERLENDİRME

TBMM Başkanlığına 13 Ocak 2023 tarihinde sunulan ve aynı tarihte Tali Komisyon olarak Adalet Komisyonu ve Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonuna, esas komisyon olarak da Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna havale edilen 2/4850 esas numaralı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi tali ve ilgili komisyonlarda görüşülmeksizin, tali komisyonlar tarafından Komisyonumuza görüşleri ve raporları sunulmaksızın, Komisyonumuzda doğrudan 17 Ocak 2023 tarihinde görüşülmüştür.

Kanun Tekliflerinin uzmanlıkları yönünden tali komisyonlarda ele alınmaması neredeyse bir gelenek haline gelmiş ve tali komisyonlar adeta işlevsizleştirilmiştir. Bu durum, Yasama sürecinin nitelikli bir şekilde işlememesine neden olmaktadır.

Teklif, Komisyonumuza havale edildiği şekliyle 1 yürürlük, 1 yürütme maddesinden müteşkil olmak üzere toplam 21 maddeden oluşmakta ve Teklif ile;

- 1163 sayılı kooperatifler Kanununda 2 maddede değişiklik yapılmak, 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanununda 1 maddede değişiklik yapılmak ve bir geçici madde eklenmek,
- 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununda 4 maddede değişiklik yapılmak,
- 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanununda 1 maddede değişiklik yapılmak ve bir geçici madde eklenmek,
- 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanununda 2 maddede değişiklik yapılmak,
- 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanunda 1 maddede değişiklik yapılmak,
- 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunda 5 maddede değişiklik yapılmak ve
- 640 sayılı Gümrük Personeli ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye 1 geçici madde eklenmek suretiyle;

toplam 7 kanunda 16 maddede değişiklik yapılmakta ve 3 geçici madde düzenlemesi eklenirken, Komisyon görüşmeleri sırasında bir madde Teklif metninden çıkartılmış ve teklifin 3 maddesinde de değişiklik yapılmıştır. Böylece Teklif, Komisyon görüşmeleri neticesinde 1 yürürlük, 1 yürütme maddesinden müteşkil olmak üzere toplam 20 maddeden oluşmaktadır.

TORBA YASA UYGULAMASI ANAYASAYA AYKIRIDIR

Öncelikle belirtmek gerekir ki, torba yasa uygulaması, yasama yetkisinin asli ve genel olma özelliğine aykırı olduğu gibi, yasaların ulaşılabilir, öngörülebilir ve anlaşılabilir olma özelliklerini zedelemektedir.

2017 Anayasa değişikliği ile yasama inisiyatifi TBMM tekelinde bir yetki olarak öngörüldüğünden, vekiller bu yetkiyi bizzat kullanmak durumundalar. Kuşkusuz, Bakanlıklar ve kamu kuruluşlarının, öneri metninin ham malzemesini oluşturacak olan ihtiyaçları vekillere ve TBMM'ye iletmeleri yerinde ve yararlıdır. Ancak, tekliflerin TBMM dışında yazılması veya Yürütmenin yönlendirmesi doğrultusunda kaleme alınması, yasama inisiyatifinin münhasır yetki olma özelliği ile bağdaşmamaktadır.

Öte yandan, 2017 Anayasa değişikliği ile öngörülen Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri (CBK) de, bizatihi Anayasaya aykırılıklar ötesinde- torba yasa uygulamasını yerindesiz kılmaktadır.

Dahası, torba yasa esasen Anayasa Mahkemesi'nin de denetimini çok zorlaştırdığı için, bu yönüyle de Anayasa'ya aykırılık sorunu öne çıkmaktadır.

Kısacası;

- Torba kanun uygulaması,
- Teklif metinlerinin Meclis dışında hazırlanması,
- İÇtüzük md. 38 gereklerinin yerine getirilmemesi,
- TBMM'nin müzakereci organ olarak çalışmaması veya çalıştırılmaması,
- Bu olumsuzlukların, Anayasa Mahkemesi'nin Anayasaya uygunluk denetiminin etkili biçimde yapmasını zorlaştırması,

Anayasa'nın en başta şu hükümlerine açıkça aykırılık oluşturur: “*Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisinindir. Bu yetki devredilemez*” (md.7) ve “*Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır.*

Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz” (md.11).

Bu saptama, 2/4850 esas sayılı Kanun Teklifi için de geçerlidir.

TEKLİFE İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELERİMİZ

Torba yasa niteliğindeki Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ile getirilen düzenlemeler, sektörün sorunlarına çözüm sunmadığı gibi, toplumun yaşadığı ve karşı karşıya olduğu sıkıntı ve sorunların da çözümünü içermemektedir.

Hakimlerin, savcılarının, hukukçularının ve bürokratların torba yasalarla değişen yasaları takip edebilmesinin mümkün olmadığı yönünde gelen yoğun şikayetler de dikkate alındığında, yasamanın genel yaklaşımı torba yasada yer alan düzenlemelerden öncelikli ve önemli olan düzenlemenin adını vermek olmuştur. Bu teklifte 5 maddesi değişecek 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ticaret hayatında önemli de bir yere sahipken teklif sahipleri 5174 sayılı Kanunu başlığa taşıyarak teklifin gündeme getirilmesinin de asıl amacının TOBB bünyesindeki oda ve borsaların talebini karşılamak olduğunu açıkça ortaya koymuş bulunmaktadır.

Ülkemiz, iktidarın öngörüsüz ve isabetsiz politikaları sonucunda iflasın eşiğine gelmişken, TBMM gündemi sorunların çözümü için atılacak adımlar yerine yeterli istişare edilmedikleri için uygulamada yaşanan sorunların giderilmesi amacıyla adeta yap boz tahtasına dönen kanun değişikliği teklifleriyle meşgul edilmektedir.

2022 yılı bitmeden TBMM'ye sunulacağı ifade edilen ve vatandaşlarımıza sözü verilen Emeklilikte Yaşa Takılan (EYT) sigortalıların emekliliğine dair düzenleme halen TBMM'ye sunulamamışken, TBMM'de vatandaşın gündeminden uzak, ranta, talana yönelik Uludağ Alan Başkanlığı Kurulması, limanların işletme sürelerinin ihalesiz bir şekilde uzatılması gibi düzenlemeler gündeme getirilmektedir.

Teklif Ticaret Bakanlığının görev ve sorumluluk alanına giren hususları düzenlemektedir. Bu düzenlemelerin büyük bir bölümünün uygulamada yaşanan sorunların çözümü için getirildiği ifade edilirken iki düzenleme de Anayasa Mahkemesinin Anayasaya aykırılık nedeniyle iptal edilen düzenlemeleri, Yüksek Mahkemenin kararına uygun hale getirmeyi amaçlamaktadır.

Ticaret Bakanlığı tarafından talep edildiği bilinen ve iktidar milletvekillerinin imzasıyla gündeme getirilen bu teklifle, ticaret hayatında yaşanan sorunlara gerçek ve etkili bir çözüm sunulmamaktadır.

Ticaret Bakanlığı 2022 yılı dış ticaret istatistiklerini Ocak ayının başında Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın da katılımıyla düzenlenen toplantıda açıkladı. Cumhurbaşkanı dış ticaret rakamlarını açıklarken 2022 yılında geçtiğimiz yıla göre, ihracatımızın yüzde 12,9 oranında artışla 254 milyar 210 milyon dolara yükseldiğini ve bunun ihracatta bir rekor olduğunu kamuoyuyla paylaşırken, ihracatın tam karşısında yer alan ve dış ticaretin diğer unsuru olan ithalat verilerine değinmedi. Ticaret Bakanlığı tarafından açıklanan verilere göre; 2022 yılında ithalat yüzde 34,3 oranında artışla 364 milyar 395 milyon dolara erişirken, dış ticaret açığı 110 milyar 186 milyon dolar oldu. Böylece 20 yıldır tek parti olarak ülkeyi akıldan, bilimden, öngörüden ve planlamadan yoksun bir şekilde yöneten iktidar, tarihimizde bir yılda verilen en yüksek dış ticaret açığıyla da rekor kırdı.

Her ne kadar enflasyon, dış ticaret açığı gibi olumsuz verileri iktidar küresel krize ve küresel piyasalara bağlasa da dış ticaret açığının temel sebeplerinden ülkemiz açısından en önemlisi, üretimimizdeki düşüş ve üretim için ithal etmek durumunda olan bir sanayimizin olmasıdır. Hammadde ithalatımıza baktığımızda bunu çok açık bir şekilde görmek mümkündür. İhracata dayalı büyüyen bir ekonomi olmadığımızın en önemli göstergelerinden biri ihracat gelirimizin ara mal ithalatımızı karşılamamasıdır. 2022 yılında toplam ihracat rakamımız 254 milyar dolarken, sadece aramalı hammadde ithalatımız 291 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir.

Ülkemizde 2018 yılından bu yana uygulanan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin olumsuzlukları kendini sadece dış ticaret alanında göstermemektedir. TÜİK'in makyajlı enflasyon rakamları dahi 2023 yılı hedefi olan tek haneli enflasyondan çok uzak olduğunu ortaya koymaktadır. TÜFE'deki değişim 2022 yılı Aralık ayında bir önceki aya göre %1,18, bir önceki yılın Aralık ayına göre %64,27 ve on iki aylık ortalamalara göre %72,31 olarak gerçekleşmiştir.

TÜİK verisine göre; son 1 yıllık ortalama TÜFE gıda ve alkolsüz içecekler enflasyonu %77.87; gıda ÜFE'si ise %105.31, TÜFE-enerji enflasyonu 2021'de %43 iken, 2022'de %94.4 olmuştur. İşlenmemiş gıdada TÜFE enflasyonu 2021'de %39.8 iken, 2022'de %73.25'e yükselmiştir.

Merkez Bankası'nın Yıllık Fiyat Gelişmeleri raporuna göre; yıllık işlenmemiş gıda enflasyonu %73.25, işlenmiş gıda enflasyonu ise %82'dir. Lokanta ve restoran esnafımızın temel girdilerinden olan kırmızı et, pirinç, patates gibi ürünler ise en çok zamlanan gruptadır. Ekmek ve tahılda yıllık enflasyon %69.5'e; taze meyve sebze enflasyonu TÜİK sepetine göre dahi 2021'de %18 iken 2022'de %78.5'e çıkmıştır. Bunlar sonucunda lokanta ve otel hizmetleri enflasyonu 2021'de %40.8'den 2022'de %68.4'e yükselmiştir.

Dar gelirli ilk %20'lik kesimin gıda enflasyonu ise, DİSK'e göre ortalama %150'dir.

Nitekim teklifin 15'inci maddesinin gerekçesinde yer verilen “*ödeme sürelerinin uzaması paranın zaman değerinin bulunması*” ibaresi de enflasyonun etkisinin teklif sahiplerince de zımnî olarak kabul edildiğini göstermesi bakımından önem taşımaktadır.

Enflasyonun vatandaşımızın üzerindeki etkilerini en aza indirilmesini teminen Genel Başkanımız Sayın Kemal Kılıçdaroğlu 29.11.2021'de marketlerin icra kurulu başkanlarına yolladığı mektupla, un, yağ, süt, bulgur, makarna, mercimek, yumurta, peynir, tuz ve her ay bir mevsimlik sebze olmak üzere 10 temel ürüne kış aylarında zam yapılmamasını talep etmişti. Bunun maddî zararının ise iktidarımız döneminde karşılanacağına dair söz vermişti. Çünkü zararın telafisi mümkündü ama zamanın telafisi mümkün değildi.

O dönemde bu mektubu küçümseyerek, çözüm olmadığını ifade eden iktidar, gıda enflasyonu ile mücadele için sadece depo bastılar, marketlere ceza yağdırdı. Yanlış ve akıldan uzak politikalarıyla yaşanan enflasyonun temel sebebi olan iktidar marketleri hedefe koydu. Mektubumuzdan yaklaşık 2,5 ay sonra gıda ürünlerinde %7'lik KDV indirimi yapsalar da gıda enflasyonu geride kalan 13 ayda zirve yaptı. İktidar önüne geçemediği bu enflasyon nedeniyle, Ticaret Bakanı Mehmet Muş 26.12.2022'de, yani Genel Başkanımızın mektubundan 13 ay sonra 4 büyük zincir market yöneticisiyle toplantı yaparak fiyat sabitlemesi istedi. Bazı marketler bazı ürünlerde 1 aylık fiyat sabitlemesine gitti. Bu anlaşmanın altından da Perakende Sektöründe faaliyet gösteren aktörlerden küçük olanı koruyan daha önceki taslak kanun teklifi yerine, her iki tarafı da sözde eşit gözeten ama uygulamada küçük olan tedarikçi ve üretici aleyhine sonuçlar doğuracak bu teklif gündeme getirildi.

Gıda ve perakende sektörünün uzun zamandır beklediği gerek sektör ve gerek tüketici yönünden kapsamlı koruyucu ve düzenleyici nitelikteki bir Perakende Yasası ile Hal Yasası yerine palyatif çözümler sunan düzenlemeleri getirmek iktidar tarafından sorunların görmezden gelindiğini de ortaya koymaktadır.

Teklifin perakende ticaretle ilgili hükümleri, enflasyonu ve perakende zincirindeki sorunları çözmekten uzaktır. Hatta 4.2.2021 tarihinde Ticaret Bakanlığının sektör görüşüne açık 2 yıldır rafa kaldırdığı 17 maddelik ilk taslaktan geridedir. 2021'deki ilk taslak, küçük üreticiyi zincir marketler karşısında daha fazla koruyup sorunu daha iyi tespit ederken, yeni teklif geneli itibarıyla üretici-tedarikçi-perakendeci arasında, haklılığını ispat etme hususunda neredeyse eşit bir tutum gütmüş, küçük üreticiyi yeterince kollamamıştır.

Teklifle getirilen birçok cezanın ve uygulamanın 1 Ocak 2024'e ertelenmesi, perakendede zaten sorunu çözmekten uzak bu dar torba değişikliğinin etkisini bütütün azaltacaktır.

Öte yandan; Teklif geneli itibarıyla uygulamadaki sorunların çözümüne yönelik düzenlemeler içermekle birlikte, kapsamlı değerlendirmelerimiz maddelerde yer alacağı üzere, teklif katılımcı bir anlayıştan uzak hazırlandığı için Komisyon görüşmelerinde teklif metninden madde çıkartılması da söz konusu olmuştur.

Maddelere İlişkin Değerlendirmelerimiz

Madde 1: 21 Ekim 2021 tarihinde Genel Kurulda kabul edilen düzenleme ile kooperatiflerin, kooperatif birliklerinin, merkez birliklerinin ve Türkiye Milli Kooperatifler Birliğinin genel kurul toplantılarında katılacak bakanlık temsilcisinin nitelikleri, görevleri, yetkileri ve ücret tarifelerinin,

Ticaret Bakanlığı tarafından yönetmelikle belirlenmesi öngörülmüştü. CHP Grubu olarak söz konusu belirlemelerin kanunla yapılması gerektiği savıyla, maddedeki “yönetmelikle düzenlenir” ifadesinin iptali için Anayasa Mahkemesine başvurmuştuk. Anayasa Mahkemesi, 27 Kasım 2022’de Resmi Gazete’de yayımlanan 2021/130 esas, 28/9/2022 tarihli ve 2022/110 karar sayılı kararıyla, “yönetmelikle düzenlenir” ibaresini, sadece “ücret tarifeleri” yönünden iptal etti. Teklifin 1’inci maddesi ile Kooperatifler Kanununun 87’nci maddesinde, Anayasa Mahkemesinin iptal kararına uygun değişiklik yapılmaktadır. Teklifte, Anayasa Mahkemesi’nin iptal kararına uygun olarak bakanlık temsilcisine ödenecek ücretin, (1.200) gösterge rakamının memur maaş katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarı gezmek üzere Ticaret Bakanlığı tarafından net olarak belirlenmesi öngörülmüyor.

Madde 2: 2021 yılı ekim ayında genel kurulda görüşülerek kabul edilen Kanunun, kooperatif ve üst kuruluşları yönetim kurulu üyeleri, kooperatifin; ticaret sicili kayıtlarını, finansal tablolarını, yönetim kurulu yıllık faaliyet raporlarını, genel kurul toplantı evrakını, ortaklarının kimlik, iletişim, pay ve ödemelerine ilişkin bilgilerini KOOPBİS’e aktarmalarına ilişkin geçici 8’inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Teklifte; Kooperatiflerin, bu bilgileri KOOPBİS’e aktarmaları için tanınan süre altı aydan bir yıla çıkarılıyor. Ayrıca bu süreyi altı ay daha uzatma konusunda Ticaret Bakanlığına yetki verilmektedir. Bu teklif, yasamanın katılımcı bir anlayış, öngörülü bir planlama ve yeterli istişarelerde bulunulmaması nedeniyle 1 yıl 3 ay sonra aynı alanda düzenleme yapılmasına neden olduğunun en önemli ispatıdır.26 Ekim’de devreye alınan KOOP-BİS sistemine halen yaklaşık 60 bin civarındaki kooperatiflerin %10’luk bir verisinin girilmesinin temin edildiği de Komisyon görüşmelerinde sorduğumuz soruya cevaben öğrenilmiştir. Teklifte getirilen ek sürenin bu veri girişi için yeterli olacağı da bürokratlarca ifade edilmiştir.

Madde 3: Serbest Bölgeler Kanununun 9 uncu maddesine eklenmesi öngörülen iki fıkrayla, serbest bölgelerde, doğal gaz altyapısını kurma ve işletme, kamu ve özel kuruluşlardan doğal gazı satın alarak bölge içinde dağıtma ve satışını yapma yetkisi serbest bölge işleticisi şirketin yetki ve sorumluluğuna verilmekte, ancak serbest bölge işleticisinin talebi ve o bölgede faaliyet gösteren doğalgaz dağıtım şirketinin de kabul etmesi halinde, doğalgaz dağıtım şirketi de serbest bölge içerisinde şebeke yatırımı yapabilmesi, ya da var olan şebekeyi devralarak, serbest bölge içerisinde doğalgaz dağıtımını yapabilmesi düzenlenmektedir.

Madde 4: Serbest Bölgeler Kanununa, bu teklifin bir önceki maddesiyle yapılan değişiklikle ilgili bir geçici madde eklenmektedir. Buna göre bölge içi doğalgaz şebekesi serbest bölge işleticisi tarafından yapılmış olan serbest bölgelerde gaz dağıtım ve satış faaliyetleri işletici şirket tarafından yürütülmeye devam edecek ve mevcut şebeke yatırımı doğalgaz dağıtım şirketleri tarafından yapılmış bölgelerin doğalgaz dağıtım ve satış yetkisi de doğalgaz dağıtım şirketine devredilmiş sayılacaktır.

Görüşmeler sırasında sorumuza cevaben 19 serbest bölgeden Samsun ve TÜBİTAK-MAM olmak üzere ikisinde doğalgaz dağıtım ve satışının dağıtım şirketine devredilmesinin mümkün olacağı bilgisi alınmıştır.

Madde 5; 5174 sayılı Kanun kapsamında kurulu bulunan odalara kayıt zorunluluğu bulunanlarla ilgili olmak üzere, içinde bulunulan yıldan önceki iki yıldan itibaren adresleri ve durumları tespit edilemeyenler ile bu süre zarfında aidat ödemeyen üyelerle ilgili olarak bu durumda olanların oda yönetim kurulu kararıyla, meslek grupları ve seçmen listelerinden silinmesi ve aidat tahakkuklarının durdurulması hususuna “vergi mükellefiyetinin terkin edildiğinin tespit edilmesi” hususu da eklenmektedir. Ancak bu duruma ilişkin oda yönetim kurulu kararından sonraki iki yılda da bildirimde bulunulmaması halinde ticaret sicil kaydının resen silinmesi hususu “vergi mükellefiyetinin bulunmaması hali” şartına bağlanmaktadır.

Madde 6; 5174 sayılı Kanun kapsamında kurulu bulunan ticaret borsalarına kayıt zorunluluğu bulunanlarla ilgili olmak üzere, içinde bulunulan yıldan önceki iki yıldan itibaren adresleri ve durumları tespit edilemeyen ve içinde bulunulan yıldan önceki son iki yılda borsa maddeleri üzerine alım satımı bulunmayan üyelerle ilgili olarak bu durumda olanların borsa meclisi kararıyla, meslek grupları ve seçmen listelerinden silinmesi ve aidat tahakkuklarının durdurulması ve bunların borsa hizmetlerinden yararlanamaması hususuna “vergi mükellefiyetinin terkin edildiğinin tespit edilmesi” hususu da eklenmektedir. Ancak bu duruma ilişkin borsa meclisi kararından sonraki iki yılda da bildirimde bulunulmaması halinde ticaret sicil kaydının resen silinmesi hususu “vergi mükellefiyetinin bulunmaması hali” şartına bağlanmaktadır.

Bu iki madde ile ilgili sormuş olduğumuz sorulara ilişkin olarak TOBB temsilcisinden alınan örnek veriler şu şekildedir; Ankara Ticaret Odasında (ATO) 155.524 aktif üyeden 11.191’inin vergi mükellefiyeti yok iken, İstanbul Ticaret Borsası’nın 17.474 aktif üyesinden 2671’inin vergi mükellefiyeti bulunmamaktadır.

Madde 7; 5172 sayılı Kanun kapsamında kurulu bulunan oda ve borsaların aidat alacaklarını zamanaşımına uğratması, organ üyelerinin hukuki sorumluluğunu gerektirmektedir. Buna karşın; düşük tutarlı alacaklar yanında, tahsil kabiliyeti olmayan alacakları takip oda ve borsalar için zahmetli ve maliyetli bir işe dönüşmüştür. Bu sorunun önüne geçebilmek için, TOBB Genel Kurulu’na yetki verilmektedir. Buna göre toplam tutarı brüt asgari ücretin yüzde ellisini geçmemek ve zamanaşımı süresinin dolmasına bir yıldan az kalmak koşuluyla, oda/borsa meclislerince alacaklara ilişkin olarak verilebilecek terkin kararının üst sınırını Birlik Genel Kurulu belirleyecektir.

Bu maddeye dair sorumuza da TOBB temsilcisi tarafından örnek verilere dair cevaba göre ATO bünyesinde borçlu bulunan 10.868 üyenin tahsili imkânsız borcu 3 milyon 548 bin TL'dir.

Bu düzenlemenin gerekçesi olarak “*takibi olanaksız hale gelen ve alacak tutarından daha fazla maliyet gerektiren alacaklar üyeleri ile oda ve borsaları karşı karşıya gelebilmektedir.*” denilmektedir.

Bu teklifte düzenleme yapılan bir diğer meslek kuruluşu TESK başta olmak üzere; Türkiye Barolar Birliği, Türk Tabipleri Birliği, Noterler Birliği gibi pek çok meslek üst kuruluşu ve teşkilatı da benzer şekilde tahsil edilemeyecek alacaklarının terkininde sorun yaşıyor ve üyeleri ile onlar da karşı karşıya gelebilmektedir. Bu düzenlemeyle TOBB'a verilen bu imkânın diğer kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına da talepleri halinde tanınması gerekir. Aksi halde Anayasal eşitlik ilkesi zedelenecektir.

Madde 8: 5174 sayılı Kanunun Geçici 13 üncü maddesi uyarınca halen uygulanmakta olan, Birliğin yıllık gelirinin yüzde ikisinin Türkiye Odalar ve Borsalar Eğitim ve Kültür Vakfı ile TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesinin ihtiyaçları için kullanılmak üzere bu kuruluşlara tahsis edilmesi zorunluluğunun süresi 2025 yılından 2035 yılına uzatılmaktadır. TOBB tarafından kurulan TOBB ETÜ bünyesinde tıp fakültesi kurulması amacıyla hastaneye yatırım yapılması ve teknoparkın desteklenmesi amacıyla TOBB'dan gelir aktarımı yapılması eğitim ve teknolojik yatırımı teşvik anlamında olumludur.

Madde 9: 5300 sayılı Kanun kapsamında Ticaret Bakanlığınca verilen lisansların geçerlilik süresi iki yıl olup her iki yılda bir bu lisansların geçerlilik süresinin uzatılması gerekmektedir. Madde ile lisans geçerlilik süresi iki yıldan üç yıla çıkarılmaktadır.

Madde 10: Koronavirüs (COVID-19) salgını döneminde 7244 sayılı Kanun kapsamında lisans süreleri uzatılanların lisans geçerlilik sürelerinin, ilk lisans yenileme tarihlerinden itibaren üç yıla çıkarılması yönünde geçici maddede düzenleme yapılmaktadır.

Bu iki düzenleme ile ilgili olarak ihtisas komisyonu ve alt komisyon olan Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun görüşü alınmamıştır.

Madde 11: 5362 sayılı Kanunun 26 ncı maddesinde yapılması teklif edilen düzenlemeyle Meslek federasyon kuruluşu için gerekli olan ülke genelinde aynı meslek dalındaki kurucu oda sayılı 40'tan 25'e düşürülmekte ve federasyon kurulmadan önce Bakanlığın uygun bulması esası getirilmekte idi.

TESK bünyesinde İstanbul’da iki adet olmak üzere her il merkezinde kurulu toplam 82 birlik, 13 mesleki federasyon ve 2994 oda faaliyet gösteriyor. TESK dahil 3090 meslek kuruluşundan oluşan bir yapı. Bu yapı yaklaşık 2,5 milyon işyerini ve 2 milyonu aşkın esnaf ve sanatkarı temsil ediyor. TESK ile ticaret hayatının temsilcisi olan diğer kuruluş TOBB’a bağlı 81 il ve 160 ilçede faaliyet gösteren 182 Ticaret ve Sanayi Odası, 56 Ticaret Odası, 12 Sanayi Odası, 2 Deniz Ticaret Odası ve 113 Ticaret Borsası bulunuyor. TOBB dahil 366 meslek kuruluşundan oluşan bir yapı. Bu iki kuruluş arasında uzun yıllardır üyelerine hizmet verme noktasında önemli bir farklılık bulunuyor. TOBB güçlü yapısıyla pek çok çalışmayı gerçekleştirebilirken, giderek zayıflayan TESK üyelerine hizmet noktasında sınırlı çalışmalar yürütebilmektedir.

TESK kendi kanununda yapılacak değişikliğe dair ön bir çalışma yapılmadığını, federasyon kuruluşunda aranacak oda sayısının düşürülmesine karşı olduklarını, Bakanlığın uzun yıllardır küçük odaları kapatıp, birleştirip daha güçlü bir teşkilat kurmayı planlarken ne oldu da federasyonları küçültmek gibi bir teklifle geldiğini anlayamadıklarını söylerken, Türkiye çapında toplam 28 odası olan kuyumculuk, 27 odası bulunan otel, pansiyon, yurt işletmeciliği, 37 odası bulunan servis aracı işletmeciliği, 27 odası bulunan fotoğrafçılık, 25 odası bulunan kerestecilik, 26 odası bulunan sıhhi tesisat, 25 odası bulunan saatçilik meslek odalarında ise federasyon kurma talebi olduğu ancak 26.maddedeki 40 oda şartının kendi mesleklerinde federasyon kurulmasına engel teşkil ettiği ifade edilmiştir. Buna göre teklif kabul edilseydi anılan odaların da federasyon kurmasıyla halihazırda 13 olan Federasyon sayısının 20’ye çıkması imkanı doğacaktı.

Teklifin üst kuruluş olan TESK’in görüşü alınmaksızın hazırlanması katılımcı yasa yapma anlayışını zedelemekte ise de bir mesleğin sorunlarını ve o sorunların nasıl çözüleceğini en iyi yine o mesleği yapanlar bileceğinden ve Federasyonlar da meslekler bazında kurulduğu için amaçları da bu uzmanlıktan faydalanmak olduğundan teklifle getirilen düzenleme uygun olmakla birlikte geç kalınmış bir düzenlemedir de çünkü odaların genel kurulları 2022 yılının Ocak, Şubat ve Mart aylarında yapılmış olup, Genel kurullar 2026 yılında yapılacaktır. Teklifte getirilen düzenleme ile Federasyon çatısı altında bir araya gelecek odalarca olağanüstü genel kurul yapılmasını gerektirecekti.

Ancak düzenleme görüşmeler sırasında TESK tarafından Komisyon dışında yapılan çeşitli kulis çalışmalarıyla Ak Parti grubu vekillerince verilen önerenin kabulüyle teklif metninden çıkartılmıştır.

Bu nedenle aşağıda maddeler teselsül ettirilmiştir.

Madde 11: Esnaf ve sanatkar teşkilatında olağanüstü genel kurula gitme çağrısında bulunabilecek genel kurul üye sayısı oranını dörtte birden beşte ikiye çıkartılmaktadır. Bu düzenleme olağanüstü genel kurulların toplanmasını zorlaştırması bakımından uygun değildir. Ancak mevcut

yönetimlerin bu düzenlemeyi yeniden seçim imkanını kısıtlaması sebebiyle kendileri açısından olumlu bularak destekledikleri anlaşılmaktadır.

Madde 12: 5957 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesinde yapılan değişiklikle, veriliş şekli tahsisten 12 yıllık kiralamaya dönüştürülen hallerdeki iş yerlerinin kiralama süreleri 5 yıl daha uzatılıyor. Toptancı hallerinde bulunan işyerlerinin tahsis usulü ile kullanımı yöntemi kaldırılarak işyerlerinin kiralama yoluyla işletilmesi yöntemi getirilmişti. Bu düzenleme kapsamında, mevcut tahsis sahiplerine Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren hiçbir işleme gerek kalmaksızın on iki yıl süreyle kiracı olma hakkı tanınmıştı. Bu düzenlemeye istinaden tahsis sahipleri toptancı hallerinin işletmecisi olan belediyelerle kira sözleşmesi yaparak işyerlerini kiracı olarak kullanmaktadır.

Ancak, mevcut tahsis sahiplerine tanınan on iki yıllık kiralama süresi 31/12/2023 tarihinde sona erecek olup, maddeyle ile mevcut tahsis sahiplerine tanınan kiracılık hakkının süresi altı yıl daha uzatılmaktadır. Halciler açısından bakınca olumlu gibi gözükse de aynı kanunun 2.maddesinde Toptancı hali *“Bu Kanunda yer alan asgarî koşulları taşıyan projeler çerçevesinde belediyeler ile gerçek veya tüzel kişiler tarafından kurulan, malların ayrı ayrı yahut birlikte toptan alım ve satımı ile kaydının yapıldığı yerler”* olarak tanımlandığından kira sözleşmelerinin kanun ile uzatılmasında sözleşmenin diğer tarafı olan belediyeler ile gerçek veya tüzel kişiler etkilenecektir.

Türkiye’de 171’i belediyelere, 6’sı özel işletmelere ait 177 toptancı hali bulunmaktadır. Bunlarda 1172 işyeri malik iken, 8.305 işyeri kiracı konumunda olup düzenlemeden etkilenmektedir.

Son dönemde gelen her teklifte belediyelerin gelirlerine atılan bir tırpanı da bu düzenlemede de görüyoruz. Millet ittifakı yerel yönetimlerde büyük başarı kazandığından bu yana iktidar tarafından her düzenlemenin içinde belediyelere dair bir gelir kırpma düzenlemesi getirilmektedir. Burada da halcilere bir hak veriliyor ve halciler ve halcilerim masraflarının artmaması sonucunda ürünlerin de fiyat artışına sebep olunmaması gibi bir dolaylı sonuçla tüketiciler lehine düzenleme yapıyor görüntüsünün altında Millet İttifakı belediyelerinin bu kez yenilenecek kira sözleşmelerinden elde edecekleri gelir hedef alınmaktadır.

Halciler ve dolaylı olarak tüketiciler yönünden olumlu olması sebebiyle bu düzenlemeye de karşı çıkmamakla birlikte iktidarın bu düzenlemeyi halciler için getirmediğini de biliyoruz.

Bu düzenleme ile ilgili olarak ihtisas komisyonu ve alt komisyon olan Tarım, Orman ve Köyışleri Komisyonunun görüşü alınmamıştır.

Madde 13: 6585 Kanununun perakende ticarete “ilke ve kurallar”ı belirleyen 6 ncı maddesinin başlığı “Prim ve bedel talebi” iken, teklifle “Tedarik zincirinde haksız uygulamalar” olarak değiştirilmektedir.

1 Ocak 2024’te yürürlüğe girecek madde, bazı olumlu düzenlemelere karşın, küçük üreticiyi ve tedarikçiyi büyük perakendeciler karşısında yeterince korumaktan uzaktır. Perakendeci, üretici ve tedarikçiler arasındaki ticari ilişkide “haksız ticari uygulama” kapsamının ne olacağına açıkça sıralanması ve yaptırımlar getirilmesi olumludur ancak 4.2.2021’de sektör görüşüne açılıp sonra rafa kaldırılan kanun taslağının 4’üncü maddesi üreticiyi ve tedarikçiyi perakendeciler, zincir marketler karşısında daha fazla korumaktaydı. Bu bakımdan teklif, 2021’deki taslağa kıyasla, küçük üretici ve tedarikçi için kısmen geri adım niteliğindedir.

Teklifin 14’üncü maddesinde ispat yüküne dair düzenlemenin lafzının yorumu açık ve karmaşık olduğu, genel hukuk prensiplerine aykırılık taşıdığı yönünde yapmış olduğumuz tartışma neticesinde Ak Parti grubu milletvekilleri verilen önerge ile düzenlemenin lafzı, ruhuna uygun olarak revize edilmiştir. Ayrıca yine Ak Parti grubu vekillerince haksız ticari uygulamaların kanunda tanımlanması gerektiği yönünde açtığımız tartışmaya istinaden verilen önerge ile düzenlemede değişiklik yapılmıştır.

Madde 14: 6585 Kanununda yapılacak değişiklikle hızlı bozulacak gıdalarda orta/büyük ölçekli firmaların, alacaklı küçük işletmelere, teslim veya mülkiyet devri tarihinden itibaren 30 gün içinde para ödemesi zorunluluğu getirilmektedir. Bunun dışındaki hallerde ise süre 45 günü geçemeyecektir. Üretiminden itibaren 30 gün içinde bozulmayabilecek gıda/ tarım ürünlerinde ise, büyüklerin küçük ölçekli firmalara ödeme süresi 60 günü geçemeyecektir. Madde gerekçesinde çekle ödeme olasılığı üzerinde durulmuş ancak maddede bir düzenlemeye gidilmemiştir. Gerekçede bu husus, ödeme çekle yapıldığında ibraz başlangıç tarihinin 30, 45, 60 günlük sürelerde olması gerektiği belirtilmiştir.

Madde 15: 6585 sayılı Kanununda yapılacak değişiklikle AVM’lerde ortak gelir ve giderler netleştirilmektedir. Buna göre; mağazalardan AVM yönetimince yalnızca ortak giderler için katılım payı alınabilecek ve AVM yönetimi mağazalara yıllık rapor gönderecektir. 18 Ağustos 2022 tarih ve 31927 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Alışveriş Merkezleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile bu düzenlemeye paralel bir düzenleme yapılmış ancak AVM’ler tarafından söz konusu düzenlemenin iptali için Danıştay’a başvurulmuştur. Söz konusu düzenleme ile ilgili bu kez Kanuni düzenleme yapılmaktadır.

Madde 16: 6585 sayılı Kanununun cezai yaptırımlarla ilgili 18 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Kanunun cezai hükümleri kısmen değiştirilmekte ve Perakende ticaret mevzuatına

aykırılık cezaları, Kasım 2022’den sonra yeniden düzenlenmektedir. Teklifin Komisyona sunulduğu haliyle belli ihlallerin tekrarı halinde cezalar, bir öncekinin 2 katı tutarında katlamalı uygulanacak iken görüşmeler sırasında Ak Parti grubu vekilleri tarafından verilen önerge ile bu düzenleme teklif metninden çıkartılmıştır.

Görüşmeler sırasında sorduğumuz soruya gelen cevaba göre; haksız fiyat cezası 60 milyon TL, taşınmaz ticaretine dair ihlallerden kaynaklı 3,3 milyon TL, 2.el motorlu kara taşıtı satışına dair ihlallerden kaynaklı 1,6 milyon TL ve perakende yasası kapsamında 10 milyon 878 bin TL ceza kesilmiştir.

Madde 17: Teklifin 16’ncı maddesiyle ilgili geçiş düzenlemesini içermektedir. AVM’nin ortak giderleri için, bu kanundan önce imzalanmış “reklam, pazarlama, danışmanlık gideri” sözleşmeleri geçerli sayılacak ve katılım payının nasıl hesaplanacağı açıklanmaktadır.

Madde 18: 703 sayılı Kanun Hükmünde Kanun ile Ekonomi Bakanlığı ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığı kapatılmış ve 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı (CBK) ile Ticaret Bakanlığı kurulmuştur. Yine bu mevzuat çerçevesinde kapatılan Bakanlıklardaki AB Uzmanı ile İhracatı Geliştirme Uzmanları, Ticaret Bakanlığı’na aynı unvanlarla atanmıştır.

79 sayılı CBK (geçici md. 2) ise; Ticaret Bakanlığı’nda AB Uzmanı ile İhracatı Geliştirme Uzmanı kadrolarında bulunanların, 1 ay içinde talep etmeleri halinde (durumlarına uygun) Ticaret Uzmanı kadrolarına atanacağını düzenlemektedir.

79 sayılı CBK’nin ilgili hükmü, CHP tarafından açılan iptal davası üzerine; AY Md. 128 uyarınca kamu görevlilerinin kadro ihdası-değişikliği gibi özlük işlerinin kanunla düzenleneceği, dolayısıyla CBK konusu yapılamayacağı gerekçesiyle ve AY Md. 104/17’ye aykırı olduğundan bahisle; AYM tarafından iptal edildi ve bu iptal hükmün 3. Haziran 2023’te yürürlüğe girecek. (28.09.2022 tarihli ve 2021/90 E.; 2022/108K. sayılı Kararı)

AYM kararlarının bağlayıcılığı gereğince teklif, anılan CBK hükmünü çok benzer biçimde kanunlaştırmakta ve eşitlik ilkesine istinaden maddenin kapsamına “*yurt dışında daimi görevde bulunanlar ile Bakanlıkta ya da başka kamu kurum ve kuruluşunda idari görevde bulunanlar*”ı da ilave etmektedir.

Bu düzenleme, iktidarın AB üyeliğindeki hedeflerden vazgeçtiğinin temel göstergelerinden biridir. Zira AB uzmanlığı kadrosunun iptal edilmesi ve bu kadrodaki personelin başka kadrolara atanmasına yönelik bir düzenlemeyi içermektedir.

Bu düzenlemeye dair sorumuza verilen cevaba göre iptal edilen düzenleme kapsamında 90 memurun kadro ataması yapılmış olup, düzenlemeden 20 memurun yararlanması mümkün olacaktır.

Madde 19: Teklifin yürürlük maddesi olup, Ak Parti grubu tarafından verilen önerge ile yürürlük maddesinde de değişiklik yapılmıştır. Buna göre; Teklifin 13 üncü ve 14 üncü maddeleri ile 16 ncı maddesiyle 6585 sayılı Kanunun 18 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde değişiklik yapan hükümleri 1/1/2024 tarihinde, 16 ncı maddesiyle 6585 sayılı Kanunun 18 inci maddesinin birinci fıkrasına eklenen (b) bendi 1/1/2024 tarihinde uygulanmak üzere yayımı tarihinde ve diğer hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girecektir.

Madde 20 Yürütme

Önergelerimiz

Madde 14; Teklifin 14.maddesinin 3.fıkrasında değişiklik yapılmasına yönelik önergemiz ile genel hukuk ilkelerine de uygun olarak bir ihlali iddia eden tarafa ispat yükünün yüklenmesi amaçlanmıştır.

Ek Madde ihdası; 6831 sayılı Orman Kanununun 34'üncü maddesinde değişiklik yapılması yönündeki önergemizle Anayasamızın 169, 170. ve 171. maddelerine uygun olarak orman- köylü ilişkilerinin sağlıklı bir şekilde sürdürülebilmesi, orman içinde yaşayan ve geçimini ormancılık işlerinden sağlayan orman köylüsüne katkı verilmesi, kooperatifçiliğin geliştirilmesi, kooperatiflerin tüm dünyada olduğu gibi 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 70-75 inci maddesinde öngörülen yatay ve dikey örgütlenmelerinin desteklenerek eğitim ve denetim hizmetlerinin üst kuruluşlarınca yerine getirilmesi ve 1999 yılından bu yana yapılan uygulamanın yasal düzenlenmesi amaçlanmıştır.

Sonuç olarak;

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak, Teklifin 14'üncü maddesine dair önergemiz ile Teklif metnine bir madde eklenmesine dair önergemiz bulunmaktadır. Komisyonunda yeterince değerlendirilmeyen önergelerimizin Genel Kurulda değerlendirilmesi gerektiğini savunuyoruz.

Tahsin Tarhan

Kocaeli

Tacettin Bayır

İzmir

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu

Manisa

Kadim Durmaz

Tokat

Müzeyyen Şevkin

Adana

Çetin Osman Budak

Antalya

MUHALEFET ŞERHİ

✓ Usule ilişkin değerlendirme

Getirilen bu teklif ile; 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu, 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanunu, 5174 sayılı Odalar ve Borsalar Kanunu, 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu, 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu, 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ve Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun, 6585 sayılı Perakende Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ve 640 sayılı Gümrük Personeli ile Bazı Düzenlemeler Hakkındaki Kanun Hükmünde Kararname olmak üzere 8 kanunda değişiklik öneren bir tekliftir. Hafta sonu kamuoyu gündemine ve milletvekillerine duyurulan bu kadar kapsamlı teklifin incelenmesi ve hazırlıkları için toplamda sadece bir günlük süre verilmiştir.

Ancak, bu şekilde torba kanun yapma tekniğinin demokratik işleyişle ilgisi olmadığını daha önceki uygulamamızda da dile getirdiğimiz gibi bir kez daha ifade etmekten imtina etmeyeceğiz. Kanunların komisyon sürecine gelmeden toplumun ilgili kesimlerinin temsilcileri olan odalar, sendikalar, dernekler veya demokratik kitle örgütlerinin görüşleri alınarak yapılması gerekliliğini bir kez daha vurgulamak gerekiyor. “**Torba yasa**” ve “**Korsan Önerge**” yöntemleri ile yasa yapma teamülleri ve tekniklerinin ihlal edildiği bu süreçte kamu zararına yol açan uygulamalara yasal bir kılıf uydurulmaktadır. Torba yasa bir hukuk terimi veya yasa yapma yöntemi olamaz. Bu kanun teklifinin, kendileri hakkında karar alınan kooperatif temsilcilerinin, odaların, esnafın, emekçilerin ve sendikaların görüşü alınmadan TBMM gündemine taşındığı çok açıktır. Torba yasa uygulaması ile kanunun ilgili kamuoyunca tartışılması engellendiği gibi anayasa ve içtüzük gereği olan süreçlerde ilgili komisyonlarda müzakere edilmesi de engellenmektedir. Yine yasa yapma tekniği açısından kanun adı ve bölümlenme yol açılan karmaşa nedeniyle de torba yasa uygulaması sorunludur.

Kanun tekliflerinin istişareyle yapılmasını engelleyen AKP-MHP ittifakı modern demokrasilerin ve hukuk devletlerinin en temel hakkı olan yasa yapma hakkını ortadan kaldırmaktadır. Yasa yapma hakkının zayıflatılması, halk egemenliğine yönelik en büyük darbelerden biridir. Çünkü halkın cebinden toplanan vergilerin nerelere harcanacağı ve demokratik-hukuk devletinin nasıl işleyeceğine işaret eden en önemli ilkelerden biri yasa yapma hakkıdır. Dünyadaki tüm demokratik hukuk devletlerinde yasa yapma devlet-toplum-vatandaş mutabakatının temelidir.

“Seçim takvimin netleştiği bir dönemde kamuoyunun temel beklentisi olan EYT, Açlık Sınırın altında olan emekli ve çalışan ödeneklerinin artırılması, kriz karşısında yoksullaşan esnaf ve çiftçiye gerekli desteklerin sunulması gibi başlıklara dair yasama çalışmaları ertelenirken bu tarz çalışmaların herhangi bir ön hazırlık yapılmadan gündeme taşınması geliş güzel düzenlemelere yol açmaktadır. Bu kanun teklifi vesilesiyle bir kez daha belirtmek gerekir ki, AKP iktidarının yasa yapım süreçlerinde geliştirdiği bakış açısı ve takındığı tutum antidemokratiktir. Çoğunlukçu bir anlayışla çoğulculuğun reddedildiği, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’ne geçişle birlikte TBMM’nin bütünüyle by-pass edilmek istendiği bir süreci yaşıyoruz. Torba yasa yöntemi istisnai bir uygulama olmaktan çıkıp AKP döneminde genel teamül haline gelmiştir. Meclis’in adeta bir noter makamı olarak görülmesi her şeyden önce millet iradesine hakarettir. Muhalefetin uyarılarını yok sayan,

önerilerini dikkate almayan demokratik anlayıştan uzak bir iktidar anlayışı ile karşı karşıyayız.

✓ **Genel değerlendirme**

Bugüne kadar yaşanan pratiklerden bilindiği üzere, bu kanun teklifi de sadece sermaye kesimlerinin istekleri doğrultusunda hazırlanmış, çalışanların, yoksulların, gençlerin, emekçilerin, engellilerin ve çiftçilerin ekonomik sorunlarını çözmekten çok uzak bir kanun teklifidir.

Geçen ay yasalaşan bir kanun teklifi ile “Limanların sözleşme süreleri 49 yıllığına uzatılırken, limanlarda çalışan emekçiler kölelik düzenine mahkûm edildi.” Ekonomik kriz koşullarında geçim sorunu yaşayan liman işçileri tam da öngördüğümüz üzere işlerini yapamaz duruma getirildiler. 2 hafta önce Mersin Limanında iki taşeron firma bünyesinde çalışan 200 işçi, koşullarının iyileştirilmesi talebiyle iş bıraktı. Burada çalışan işçilerin sabit bir ücreti yok, hafta tatillerinde, yıllık izinlerinde ve çalışmadıkları herhangi bir günde ücret alamıyorlar. O yüzden maaşlarının asgari ücret artı prim olması, tamamının banka üzerinden ödenmesi ve hafta tatilleri ile yıllık izinlerde ücret kesintisinin olmamasını talep ediyorlar. İşçiler konteyner bazında çalışıyor, konteyner yoksa para da kazanamıyorlar, bazen tam tersi oluyor, günde 16 saat çalışıyorlar. İşçiler, 8 saatlik yasal çalışma süresinin güvenceye alınmasını, asgari ücret maaş artı prim verilmesini, maaşlarının bankaya yatmasını, ücretli izin hakkı tanınmasını talep ediyorlar. 10 yıldır bu şekilde çalışan işçiler izin gününde ücret verilmediği ancak sigortaları ödendiği için 20 TL sigorta parası kesildiğini ifade ediyorlar. Tüm yasak, baskı ve sansür uygulamaları ve fiili grev yasaklarına rağmen işçiler ülkenin her yanında hakları için direniş halindedir. Çünkü çıkarılan her torba yasa işçi haklarına bir turpan vurmaktadır.

18 Ocak 2023 tarihi itibarıyla;

- Şanlıurfa TÜVTÜRK Araç Muayene İstasyonu'nda Nakliyat İş Sendikası'na üye oldukları gerekçesiyle işten çıkarılan işçilerin direnişi 1514. Gününde
- Eskişehir'de bulunan Atışkan Alçı'da Kristal-İş Sendikası'nda örgütlenen işçiler toplu iş sözleşmesi sürecinde anlaşmaya varılamaması üzerine başlattıkları grevin 193. gününde
- Zonguldak'ın Çaycuma ilçesinde faaliyet gösteren Nersoy Tekstil'de Öz İplik İş Sendikası'na üye oldukları için işten çıkarılan 25 işçinin fabrika önündeki direnişi 146. gününde.
- Aylar önce İZBB tarafından hakları gasp edilerek işten çıkarılan işçiler, haklarının ödeneceği sözü verilmesine rağmen ödenmeyen hakları için başlattıkları eylem, 73. gününde.
- Bursa Demirtaş Organize Sanayi Bölgesi'nde bulunan Turkuaz tekstilde sendikalaştığı için işten atılan Öz İplik-İş üyesi işçinin fabrika önünde başlattığı direniş 37. gününde
- Kocaeli'deki Kartonsan fabrikası patronunun TİS görüşmelerini tkaması üzerine Selüloz-İş'te örgütlü işçilerin grevi 29. gününde.
- Bursa Demirtaş Organize Sanayi Bölgesinde bulunan Barutçu tekstilde, Öz İplik İş'e üye olan 4 kadın işçinin işten çıkarılması üzerine işçilerin direnişi 89. gününde.
- İzmir Kınık'taki Özyeğin/ Fiba Holding'in ortağı olduğu Polyak Madencilik tarafından hakkında dört tutanak tutularak işten çıkarılan Erdoğan Çapaklı, işe iadesi 52 gündür için direniyor.
- Ağaç AŞ'de işkenceye ve işten atmaya karşı Bilal Atan direnişinin 37.gününde.
- Bursa'da bulunan Çimtaş fabrikasında 10 yıllık işinden tazminatsız bir şekilde çıkarılan Göksel Kaya direnişinin 15. gününde.

- Esenyurt LC Waikiki depo işçilerinin direnişi 7. gününde.
- Trendyol çalışanları yeniden iş bırakma eylemi yapmak zorunda kaldı.

Bütün bu olanlara hiçbir şey yokmuş gibi davranan, bu kölelik düzenine göz yuman iktidar, emek sömürüsünün ortağı olmuş, vahşi kapitalizme hizmet etmekten başka bir misyonu kalmamıştır.

Kanun teklifinin açıklanan ilk halinde Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu (TESK) ile ilgili düzenlemeler olmasına rağmen TESK komisyona bile çağrılmamış ve getirilen teklifin 11. maddesinde Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları yasasında değişiklik öngörülmüştür. Teklif ile “olağanüstü genel kurul toplantılarını” düzenleyen maddesinde de değişiklik yapılıyor ve bu madde ile olağanüstü genel kurul çağrısı için imzası gerekli olan üye oranı da % 25'ten % 40'a çıkarılmaktadır. TESK'e bağlı toplam 13 federasyon bulunmaktadır. Böyle bir kanun teklifi sunulmadan önce sadece TESK değil; aralarında Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonu, Türkiye Bakkallar ve Bayiler Federasyonu, Türkiye Fırıncılar Federasyonu, Türkiye Berberler ve Kuaförler Federasyonu gibi federasyonların görüşü mutlaka alınmalıydı. Teklif hazırlanırken görüşü alınmayan TESK devlet desteği verilmeyen mevcut federasyonların bile zor durumda olduklarına işaret etmektedir.

Öte yandan teklifin düzenleme önerdiği başka bir alan da kooperatifçiliktir. 60 bin civarında kooperatifin faaliyet halinde olduğu ifade edilen Türkiye'de kooperatif destekleri yetersizdir. Kooperatifler Kanunu AKP'nin iktidara geldiği 2002 yılından bu yana 9 kez değiştirildi. AKP'den önce de 12 kez değişikliğe uğrayan Kooperatifler Kanunu, 2002'den sonra 9 kez değişikliğe uğramıştır. İlgili kanunda AKP iktidarında 34 maddede değişiklik yapılmış ve hatta son yasama döneminde (2018'den sonra) 4 kez bu kanunda değişiklik yapılmak üzere komisyona gelmiştir.

Tam bir öngörüsüzlük, plansızlık ve denetimsizlik örneği yaşanmaktadır. Taraflarla görüşülmeden ve alanda faaliyet gösteren oluşum temsilcileri ile konunun uzmanlarına danışılmadan komisyona taşınan getirilen bu teklifler, AKP'nin basiresiz yönetme anlayışını açığa çıkarmaktadır. Ayrıca kanunları anlaşılmaz ve uygulanamaz hale getirmekten başka bir işe yaramamaktadır.

Türkiye'de resmi istatistik verilerine duyulan güven her geçen dönem azalmaktadır. Örneğin Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) verilerine göre 2022 yıl sonu enflasyonu yüzde 64,27 olarak açıklamışken bağımsız araştırma grubu Enflasyon Araştırma Grubu (ENAG) ise bu oranı yüzde 137,55 olarak hesaplamıştır. Yine devletin resmi kurumu Hazine ve Maliye Bakanlığı, yeniden değerlendirme oranını %122,93 olarak ilan etmiştir. Diğer taratan asgari ücrete yapılan zam oranı ise % 54,5 açıklanmıştır. Memur ve emeklilere yapılan zam oranı ise % 30'da kalmıştır. Bu dört veri devletin resmi açıklamaları ama hangisi doğrudur. Tüketici enflasyonu enflasyon % 64 ise ücretlere yapılan artış neden % 30'da, % 54'te kalıyor. Yine devlet kendi alacakları için neden yüzde 64'ü değil de yeniden değerlendirme oranı olarak % 123 tercih ediyor.

Öte yandan fiyat artışlarını ve fahiş zamların sorumlusu olarak esnafı işaret eden iktidar esnafa ilgili bir yasa teklifinde AVM'leri veya zincir marketleri denetleyen veya kısıtlayan bir teklif sunmuyor. Bu konu ile ilgili sunduğu maddeler de AVM yönetimlerinin gelirlerini arttırırken AVM esnafına ilave yaptırım ve yükler getiriyor. AVM'lerin ve Zincir marketlerin belirli bir piyasada haksız rekabet uygulamalarına gitmesini önlemek, yerli üretimin desteklenmesini sağlamak, açık oldukları saatleri küçük ve orta büyüklükteki esnafı

koruyacak şekilde belirlemek için bir düzenleme yapılmalıdır. Önceki dönemlerde kamuoyuna yansıyan tekliflerde bu başlıklar yer alırken bu teklifte bu düzenlemeler atlanmış tekelci veya büyük ölçekli sermaye korunmuştur.

İktidarın tutarsız ve halk karşıtı politikaları nedeniyle Türkiye, birçok açıdan krizli bir dönemden geçiyor. Uygulanan kur ve faiz politikalarının sonucu 1996 yılından bu yana dış ticaret açığında en yüksek değer görüldü. Türkiye’de dış ticaret açığı 2022 yılında 110 milyar doları aştı. Ticaret bakanlığı verilerine göre; 2022 yılında geçtiğimiz yıla göre, ihracat yüzde 12,9 oranında artışla 254,2 milyar dolara, ithalat ise yüzde 34,3 oranında artışla 364,4 milyar dolara yükselmiştir. Dış ticaret açığı olarak ortaya çıkan 110,2 milyar dolarlık açık, bütçe açıkları ile birlikte ülke ekonomisini çok kırılgan hale getirmiştir. Ülkenin üretimi tüketimini, ihracatı ithalatını karşılayamaz duruma getiren AKP iktidarı, birçok göstergede ülke ekonomisini 2001 yılının gerisine götürmüştür. Bir ekonomik krizle iktidara gelen AKP, daha büyük bir ekonomik krizle dönemini kapatmak üzeredir.

Kanun teklifinin dolaylı olarak etkilediği ve AKP’nin uzun yıllardır ihmal ettiği alanlardan birisi de sanayidir. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde sanayi üretimi ve istihdamı önemli bir ölçüttür. Sadece sanayi üretimi değil, sanayi üretiminin “yeşil ekonomiye uygun olması, toplumsal hizmetleri kolaylaştırması, güvenceli istihdam imkanlarını çoğaltması” yönleriyle de gelişmişlik göstergesi olması gerekir. Ancak Türkiye’de sanayicinin gündemi iktidarın rant ve ekonomik kriz politikalarının etkisi altındadır. Geçen yılın verilerine göre sanayicinin son bir yılda maruz kaldığı enerji zamları yüzde 430’u aşmıştır. Bir yıl içerisinde konut elektriği yüzde 184, sanayi elektriği de yüzde 266 artış göstermiştir.

Değersiz Türk Lirasının daha da değersizleşmesi için kasıtlı bir politika yürüten AKP iktidarı tüm toplum kesimleri gibi sanayicinin de sermayesini değersizleştirmiştir. Ekonomik krize bağlı olarak, enerji ağırlıklı olarak petrol, doğal gaz ve elektrikten kaynaklı maliyetlerin yükselmesi ve bu krize karşı çözüm belirsizliğini korumaktadır. İstanbul’da bir fırıncının elektrik faturasının bir yıl içinde 30.577 TL’den 41.308 TL’ye çıktığına dair haberler kamuoyuna yansımıştır. Tüm sanayi üretimlerinde de benzer oranlardaki maliyet artışları sofralara gelen ekmeğin zamlanmasına neden olmuştur.

Tüm üreticilerin fiyat belirleyememe sorunu her geçen dönem artmaktadır. Sektör temsilcileri ve sanayiciler, maliyet hesabı yapmakta zorlandıklarını ve müşterilerine de fiyat veremediklerini ifade etmektedir. TCMB faizinin tek haneye inmiş olması firma ve hanelerin kredi ve finansman erişim sorununu azaltmamıştır. TCMB faiz politikasındaki değişiklikler piyasa açısından etkisiz hale gelmiştir. TCMB kararları hiçbir işletme ve ekonomik yapı tarafından dikkate alınmamaktadır.

Firmalar finansmana ulaşım maliyetinin çok yüksek olduğunu, TCMB’nin yüzde 9’luk politika faizine rağmen bankaların yüzde 20-30 bandında krediyi, bin bir koşullar verdiğini tüm sektör temsilcileri ifade etmektedir. Kredi verilirken de işletmelerin bilançosuna göre %30-50 arasında oranlar talep ediliyor. Bunu da nakit akışında sıkıntı yaşayan firmaların kullanması gerektiğinden yaşanan sorunlar ağırlaşarak devam ediyor. Dövizle endekli borçlanmış işletmelerin döviz erişiminde de büyük sorunlar yaşanmakta ve eğer döviz kredisi kullanmak isterse bir sanayici, yüzde 12’ler gibi bir fahiş bir faiz oranı ödemek zorunda kalmaktadır.

✓ **Maddeler üzerine;**

Teklifin 1. ve 2 maddesinde; kooperatiflere yönelik uygulanacak tarifeye bir üst limit getirilmekte ve “Kooperatif ve üst kuruluşları yönetim kurulu üyeleri, kooperatifin; ticaret sicili kayıtlarını, finansal tablolarını, yönetim kurulu yıllık faaliyet raporlarını, genel kurul toplantı evrakını, ortaklarının kimlik, iletişim, pay ve ödemelerine ilişkin bilgilerini KOOPBİS’in kurulmasını müteakip bir yıl içinde KOOPBİS’e aktarmakla yükümlüdür.” denilip “bu sürenin Ticaret Bakanlığınca altı aya kadar uzatılabileceği” düzenlenmektedir. 26 Ekim 2022’de veri girişi başlanan bu sistemin işleyişinde sorunlar yaşandığı ve birçok kooperatifin bu sistemden haberdar olmadığı bilinmelidir. Söz konusu veri derleme çalışmasının daha geniş bir zamana yayılması, para cezası yaptırımının geçici olarak uygulanmaması ve veri girişi için bakanlık personelinin görevlendirilmesi gereklidir. Kooperatiflerin önemli bir bölümünde söz konusu veri çalışmasını yürütecek personelin tespit edilip, sistemin amaçlarının ve işleyişinin tanıtılması gereklidir. Sistemin yeni olması, sık sık tadilat ve eklemeler nedeniyle dondurulması durumları işleyişi ve veri girişini zorlaştıran faktörlerdendir. Kanun teklifinin görüşüldüğü bu haftada sisteme girmeye çalışan kullanıcılara çıkan şu uyarı bile (Bakanlığımızca gerçekleştirilen çalışmalar sonucu oluşturulan yeni Kooperatif Bilgi Sistemi (KOOPBİS) hayata geçeceğinden eski KOOPBİS deki veri girişi ve mevcut verilerin güncellenmesine ilişkin işlemler kalıcı olarak dondurulmuştur. Bu süreçte sistemden yapılması gereken işlemler biriktirilerek hizmete açılacak olan yeni KOOPBİS üzerinden gerçekleştirilecektir. koopbis.gtb.gov.tr/ alan adı üzerinden sisteme giriş geçici bir süreyle askıya alınmış olup; eski verilerin görüntülenmesi amacıyla tekrardan erişime açılacaktır.) konunun yaptırımdan önce eğitim ve bilgilendirme konusu olduğunu göstermektedir.

Teklifin 3. ve 4. Maddesinde “Serbest bölgelerde yer alan işletici şirketler, serbest bölgelerde faaliyet gösteren kullanıcıların doğal gaz ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla gerekli olan altyapı yatırımını yapmaktan sorumlu olup; bölge girişinde dağıtım şirketinden satın aldıkları doğal gazı, inşa ettikleri bölge içi dağıtım şebekesi üzerinden kullanıcıların hizmetine sunmaktadırlar. Madde ile; serbest bölge işletici şirketlerince serbest bölge içinde gerçekleştirilecek doğal gaz dağıtım ve satış faaliyetlerinin düzenlenmesi amaçlanmaktadır. Serbest Bölgeler Kanununa eklenecek geçici madde ile; bölge içi doğal gaz şebekesi yatırımı doğal gaz dağıtım şirketlerince yapılmış olan serbest bölgelerdeki işleticilerin bölge içi doğal gaz dağıtım ve satış yetkisinin doğal gaz dağıtım şirketlerine devredilmiş sayılacağı düzenlenmektedir.

Ancak bu konuda da uygulamada yeknesaklığın olmadığı Serbest Bölgelerde en önemli sorunun bu olmadığı, başta işçi sağlığı ve güvenliği, izin ve kıdem hakları, enflasyona karşı özlük haklarının korunması gibi temel sorunların çözümünü için yasal düzenlemelerin acil yapılması gerekir. Gümrük ve kambiyo mükellefiyetine dair mevzuat hükümlerine ek olarak 4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun, 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun ölüm ve yangın halleri, kanalizasyonların inşa ve tamiri ile içme, kullanma, endüstri suyunu sağlamaya ve gaz, su, elektrik sarfiyatını denetlemeye yönelik maddeleri dışında kalan hükümleri, 5682 sayılı Pasaport Kanunu, 5683 sayılı Yabancıların Türkiye’de İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanun, Diğer kanunların 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanunu’na aykırı hükümleri, 3218 Sayılı Kanun’un 5. maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen işlemler, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümleri de bu bölgelerde uygulanmamaktadır. Ülke sınırları içinde olmasına rağmen özel bir rejim olan serbest bölgelerdeki faaliyetlerin özel düzenlemelere tabi olması ancak kamu yararı esas alınarak yerine getirilebilir. Serbest bölgelerin denetimsizlik ve her türlü kayıt dışılık alanına dönüşmemesi, insan onuruna yakışır iş koşullarının sağlanması için gerekli tedbirler alınmalıdır. Serbest bölgeler sadece Gümrük mevzuatı uygulanmaması

yönüyle değil birçok açıdan “serbestlik alanı” haline getirilmesi başlı başına bir sorun teşkil etmektedir.

Teklifin 13. Maddesi ile; Perakende Ticaretinin düzenlenmesi hakkındaki Kanunun 6. maddesinde yapılan bu değişiklik ile tedarik zincirinde yaşanan haksız ticari uygulamaların, devlete verilen görevlerden, mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlenmesini sağlama ve geliştirici tedbirleri alma görevini yerine getirmesi düzenlenmektedir. Bu kapsamda 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 6’ncı maddesi başlığı ile birlikte değiştirilmesi teklif edilmektedir.

Bu düzenleme teklifi, uygulamada bir belirsizliğe neden olacak kadar karmaşıktır. Özellikle “30 gün süresi” birçok ürün çok uzun bir süredir. Uygun koşullarda korunmadığı takdirde tüm tarım ve gıda ürünleri “Bozulabilen tarım ve gıda ürünleri” içerisinde yer almaktadır. Konu hakkındaki bakanlık yönetmeliği net bir hüküm ihdas etmedikçe uygulamada yeknesaklık sağlanamayacaktır. İspat yükü karşılıklı olmalı ve satıcı satış sürecinde gerekli tedbirleri aldığını, alıcı da teslimattan sonra gerekli tedbirleri aldığını ispatlamakla yükümlü olmalıdır.

Teklifin 14. Maddesi ile; Dağıtım kanalında üretici, tedarikçi ve perakende işletmeler arasındaki ticari ilişkilerden kaynaklanan ödeme sürelerinin oldukça uzun olması nedeniyle, özellikle otuz gün içinde bozulabilen tarım ve gıda ürünlerinin üretiminde sürdürülebilirliğin sağlanmasının önemli ölçüde güçleştirdiği, otuz gün içinde bozulabilen bu ürünlerde belirtilen sebeple hızlı bir nakit akış döngüsüne ihtiyaç duyulduğu, ayrıca, ödeme sürelerinin uzaması paranın zaman değerinin bulunması dolayısıyla üretici ve tedarikçilerin dağıtım kanalında kendilerinden bir sonraki oyuncuya daha yüksek fiyatlar vermesiyle sonuçlandığı ve bu durum piyasada domino etkisiyle fiyatları sürekli yükselterek enflasyonist bir ortam oluşmasına zemin hazırladığı, bu durumdan en çok dağıtım kanalının sonunda yer alan tüketicilerin zarar gördüğü ifade edilmektedir.

Bu çerçevede, yapılan değişiklikte ilk olarak, ödeme ilişkisinde bir tarafta her zaman perakende işletmenin diğer tarafta ise üretici veya tedarikçinin yer almayacağı, bu ilişkinin duruma bağlı olarak üretici, tedarikçi ve perakende işletmelerden herhangi ikisi arasında hatta üreticilerin ve tedarikçilerin kendi aralarında gerçekleşebileceği değerlendirilerek taraflardan birinin muhakkak perakende işletme, diğer tarafın ise üretici veya tedarikçi olacağı şeklindeki yazım değiştirilmiş, diğer bir deyişle taraf sınırlaması kaldırılmıştır.

Bu düzenlemede yer alan büyük ölçekli borçlulara daha uzun süre tanınmasının gerekçeleri net değildir. İşletmelerin ölçeklerinin nasıl belirleneceği belirtilmediği gibi borç ödeme konusunda neden böyle bir ayırım yapıldığı da gerekçelendirilmelidir.

Teklifin 15. Maddesi ile; 6585 sayılı Kanunun 11. Maddede yapılan bu değişiklik ile maddenin değişiklikten önceki halinde de yer alan AVM’lerde ortak kullanım alanlarına ilişkin giderlerin neler olduğu örneklendirme suretiyle açıklığa kavuşturulmuş bu doğrultuda, yapılan düzenleme ile alışveriş merkezindeki perakende işletmelerden yalnız anılan giderler kapsamında katılım payı tahsil edilebileceği hüküm altına alınmıştır.

Reklam, pazarlama ve danışmanlık gibi giderlerin ise ortak gider niteliğinde olmaması nedeniyle bu giderlerin ve bunun yanı sıra belgelendirilmeyen hiçbir giderin alışveriş merkezindeki perakende işletmelerden tahsil edilemeyeceği kurala bağlanmıştır.

Bu maddede teklif edilen düzenleme ile AVM’lerde iş yapmaya çalışan esnaf korunmaya çalışılmışsa da AVM yönetim giderleri adı altında bugüne değin toplanan ve harcanan giderlerin de denetim dışı olduğu açığa çıkmıştır. Bu düzenleme öncesi alacak-verecek konusunda sözleşmeyle bağlanmış alacaklar için bu teklifin 17. Maddesinde geçici bir düzenleme önerilmişse de nizalı işlemler için bir düzenleme getirilmemiştir.

Teklifin 16. Maddesi ile; 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanununun 18 inci maddesinin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında değişiklik yapılarak, yeni eklenen haksız ticari uygulama örneklerine caydırıcı mahiyette idari para cezaları eklenmektedir.

Düzenleme ile AVM yönetimlerinin gelirleri artırılırken, ekonomik kriz koşullarında varlık mücadelesi içinde olan işletme sahipleri için ilave yükler getireceği aşikardır.

Teklifin 18. Maddesi ile; 640 sayılı Gümrük Personeli ile Bazı Düzenlemeler Hakkında KHK’ya geçici madde eklenerek, AB Uzmanı, AB Uzm. Yrd. ile İhracatı Geliştirme Uzmanı kadrolarında bulunanların Ticaret Uzmanı ve Ticaret Uzman Yardımcısı kadrolarına atanmalarına imkân veren geçici 2. maddesi AYM tarafından iptal edildiğinden, iptal olan düzenleme uyarınca atamaları gerçekleştirilememiş olanların eşitlik ilkesi çerçevesinde bu kadrolara atanmalarının mümkün hale getirilmesi amaçlanmıştır.

Bu düzenlemeler kamuda eşit işe eşit ücret ilkesini ihlal etmemelidir. Benzer düzeyde iş yükü olan kamu personelinin kendi içerisinde astronomik ücret farkları olacak şekilde ücretlendirilmesine alan açan “kamudaki kariyer uzmanlık” meselesi kamu emekçileri arasında ücret uçurumuna yol açmıştır. Aynı okullardan aynı diplomaları almış yurttaşların “bu dönemde yapılmış” atama sınavlarından seçilerek üst düzey maaşa bağlanması, geriye kalan milyonlarca kamu emekçisinin yoksulluk sınırının çok altında ücretlere mahkum bırakılması bir yasanın ihlal edilmesinin yanı sıra çalışma barışına karşı bir tehdittir.

Kamuda eşit işe eşit ücret ilkesi korunmalı ve aynı işyerinde aynı mesai saatlerine tabi çalışanlar arasında ücret uçurumu azaltacak uygulamalara gidilmelidir. Son maaş zammının 10 bin TL, 15 bin TL, 20 bin TL alan kamu personellerine etkisi sırasıyla 3 bin TL, 4 bin 500 TL ve 6 bin TL olmuştur. Oransal verilen zam daha düşük alan personelin daha düşük miktarda zam almasına neden olmuştur. Kamu emekçilerinin büyük çoğunluğu “alt gelir grubunda olduğu için” oransal zam verildiğinde en alt ile en üst arasındaki makas daha da açılmaktadır. Bu yönüyle özellikle “Merkez uzmanı olan seçilmiş kadroların maaşları” ile kamu emekçilerinin genelinin maaşları arasında büyük bir uçurum oluşmuştur. Tüm kamu emekçilerinin bu maaş grubuna endeksli olması ve taban aylığın en az bu ücret düzeyinin yüzde 70’i kadar olması için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır. Bunu sağlamak adına en düşük maaş alan kamu emekçilerinin maaşlarında oransal artış dışında seyyanen zam yapılmasıdır.

Ali Kenanoğlu
İstanbul

MUHALEFET ŞERHİ

2/4850 Esas numaralı 17/01/2023 tarihinde Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda görüşülen “Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” üzerine Muhalefet Şerhimiz aşağıda sunulmuştur.

Teklif; 2 maddesi yürürlük olmak üzere 21 madde halinde ve 8 farklı kanunda değişiklik yapması öngörülerek sunulmuştur. Komisyon görüşmelerinde bu torba kanun teklifinin 11’inci madde tekliften çıkarılmış ve son haliyle 20 madde olarak komisyonda kabul edilmiştir.

Değişiklik öngörülen kanunlar:

- 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu
- 6/6/1985 tarihli ve 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanunu
- 18/5/2004 tarihli ve 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu
- 10/2/2005 tarihli ve 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu
- 7/6/2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanunu
- 11/3/2010 tarihli ve 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun
- 14/1/2015 tarihli ve 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun
- 3/6/2011 tarihli ve 640 sayılı Gümrük Personeli ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname

Teklif, esas komisyonu Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu, tali komisyonu Adalet Komisyonu ve Tarım, Orman ve Köyüşleri Komisyonu olmak üzere 3 farklı komisyona havale edilmiş ancak yalnızca Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda görüşmeler yapılmıştır. Teklif, 17/1/2022 tarihinde Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda yapılan görüşmelerde kabul edilerek komisyon görüşmeleri tek günde tamamlamıştır.

Kanun Teklifinin Genel Üzerine Değerlendirmeler

Torba kanun yöntemiyle hazırlanan bu teklifler TBMM’nin yasama faaliyetlerindeki niteliği düşürmektedir. Birbirinden farklı kanunlarda, birbirinden farklı hükümleri düzenleyen bir teklifi tek bir çerçevede birleştirme çabasının sonucunda birçok hata ile karşılaşmaktadır. Bu özensiz tekliflerle sürekli değişikliğe uğrayan ve günü kurtaran bir mevzuat sistemi yaratılmaktadır.

Teklifle değişiklik yapılması istenen kanunlara bakıldığında, birçoğunun 2021 yılından itibaren defalarca ilgili komisyona ve Genel Kurulun gündemine getirildiği görülmektedir. Örneğin; Kooperatifler Kanunda Temmuz 2021’den beri 4 defa, Serbest Bölgeler Kanununda

Ekim 2021'den beri 2 defa, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununda Şubat 2021'den beri 3 defa, Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunda 2022 yılında 2 defa değişiklik yapılmıştır. Bu durum İktidar Partisinin yasama faaliyetlerine yaklaşımını gösterir niteliktedir.

Kanun teklifinin birçok farklı kanunda değişiklik öngörmesine rağmen tali komisyonlardan görüş alınmadan uzmanlık alanı olmayan bir ihtisas komisyonuna doğrudan sunulması, bu komisyon üyelerinin uzmanlık alanı dışında fikir beyan etmesi zorunluluğu doğurmaktadır ve bu da yine kanun teklifi üzerindeki tartışmaların kalitesini düşürür niteliktedir.

Öte yandan kanun tekliflerinde yapılacak düzenlemelerde ilgili muhatapların birçoğunun Komisyona davet edilmemesinin bir alışkanlık halini alması da, kanun tekliflerinde doğru, gerekli ve yerinde düzenlemeler yapılmasının önüne geçmektedir.

Bunun yanı sıra teklif 13 Ocak 2023 Cuma günü akşam saatlerinde Komisyon üyesi milletvekillerine bildirilmiş ve toplantı tarihi olarak da takip eden Salı günü belirlenmiştir. Bu durum da Komisyon üyesi milletvekillerinin teklif üzerine çalışmasını, teklifle ilgili uzmanlığı olan ya da teklife konu alanın paydaşlarıyla istişare edilmesini, onlara danışılmasını sadece bir mesai gününe kısıtlamıştır. Dolayısıyla yasama faaliyetlerinin sağlıklı ilerlemesi açısından yeterli süre tanınmamıştır.

Kanun tekliflerinin terminolojisi büyük önem arz etmektedir. Bu kanun teklifinde de daha öncesinde yapılmış terminolojik hatalarda düzeltilmeye gidilmiştir. Örneğin 6585 Sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunda değişiklikler yapılan bu kanun teklifinde Kanunda yer alan imla hataları düzeltilmiştir. Kanun tekliflerinde “imla hatalarını” düzeltmek için bir düzenlemeye gidilmesi bile İktidar Partisinin kanun teklifi hazırlarken ne kadar aceleci ve dikkatsiz olduğunun en bariz göstergelerinden birisidir.

Öte yandan İktidar Partisinin Komisyonlara getirdiği kanun tekliflerinde dikkat çeken bir husus da kanun teklifiyle yapılması gereken düzenlemelerin önce yönetmelikle düzenlenmesi, yönetmeliklerin dava konusu olması dâhilinde de bu durumun kanun haline getirilmesi uygulamasıdır.

18 Ağustos 2022 tarihli Resmî Gazete’de “Alışveriş Merkezleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Toplamda 442 alışveriş merkezi (AVM) ve 500’den fazla markayı ilgilendiren Yönetmelik ile alışveriş merkezleri arasındaki uygulama birliğinin sağlanması amacıyla ortak kullanım alanlarından elde edilen gelirler ile bu alanlara ilişkin giderlerin kapsamını belirlenmiştir. Yönetmelik, kiracılar tarafından memnuniyetle karşılanırken, Alışveriş Merkezi ve Yatırımcıları Derneği yönetmelikteki değişikliklerin iptali için konuyu Danıştay’a taşımıştır. İktidar daha önce de defalarca yaşanan Danıştay iptalinin önüne geçmek üzere, görüşülen bu kanun teklifinde yönetmelik hükümlerini kanun haline getirmeyi amaçlamıştır.

Teklifin bazı maddeleri hakkındaki görüşlerimiz aşağıdadır.

Maddeler Üzerine Değerlendirmeler

Madde 11: Madde ile Esnaf ve Sanatkâr Odalarının olağanüstü genel kurul toplantıları hakkında düzenleme yapılmaktadır. Mevcutta genel kurul üyelerinin dörtte birinin noterce tasdik edilmiş imzası ile düzenlenecek tutanak ve gündemle noter kanalıyla yapılacak başvuruları üzerine, alınacak kararlar yönetim kurulu tarafından olağanüstü genel kurul toplantısı için çağrı yapılabilmektedir. Teklifte yer alan madde ile dörtte bir olan gerekli imza sayısı beşte iki çoğunluğa çıkarılmak istenmektedir.

Bir kanun teklifinde gerekçe; yasanın önerilmesi ve düzenleniş sebeplerini içerir nitelikte olmalıdır. Bu maddenin gerekçesi ise son derece basit ve düzenlemeye hangi nedenle ihtiyaç duyulduğu açıklanmaksızın kaleme alınmıştır. Bu yaklaşım iktidarın gerçek amacını gizlemeye yönelik bir tutum olarak da yorumlanabilir.

Olağanüstü genel kurul için gerekli olan oranın dörtte birden, beşte ikiye yükseltilmesi; olağanüstü genel kurul yapılmasını güçleştirecektir. Olağanüstü genel kurul yapılabilmesinin zorlaştırılması, yaşanan ekonomik krizde zor durumda olan esnaf ve sanatkârların sesinin de kısılmasına sebep olabilecektir. Teklif edilen bu maddenin yasalaşması esnaf ve sanatkârların demokratik haklarını kullanabilmesinde zorluk çıkaracaktır. Meslek odası yönetimden memnun olmayan esnaf ve sanatkârların olağanüstü genel kurul çağrısının zorlaştırılması Anayasa'mızın 2'nci ve 5'inci maddelerinde belirlenmiş olan "Demokrasi" ilkesiyle bağdaşmamaktadır.

Anlatılan nedenlerle maddenin teklif metninden çıkarılması yönünde Komisyon görüşmelerinde vermiş olduğumuz önerge, AK Parti ve MHP milletvekillerinin oyları ile reddedilmiştir.

Madde 12: Madde ile daha önce toptancı hallerinde tahsisli işyerlerinin, mevcut tahsis sahiplerine 1/1/2012 tarihinden itibaren hiçbir işleme gerek kalmaksızın on iki yıl süreyle kiralanması düzenlemesindeki kira süresinin on sekiz yıla çıkarılması teklif edilmiştir. Bir başka deyişle 1/1/2024 tarihinde sona erecek olan toptancı hallerindeki tahsisli işyerlerinin kira süreleri 1/1/2030 tarihine kadar uzatılmak istenmektedir.

Bu teklifin toptancı hallerinin doğrudan muhatabı olan belediyelerle temas kurulmadan ve görüşleri alınmadan sunulması milli iradeye saygısızlıktır. Belediyelerle istişare edilmeden hazırlanan bu teklif aynı zamanda belediyelerin gelirlerini de azaltıcı niteliktedir. Milletimizin oyları ile seçilen belediye başkanlarını mali açıdan zor durumda bırakmaya çalışmak demokratik ilkelerle çelişmektedir.

Madde 13: 13 ve 14'üncü maddeler Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'da değişiklik öngörmektedir. 13'üncü maddeyle dağıtım kanalı içinde üretici, tedarikçi ve perakendeci işletmeler arasındaki ilişkilerde haksız ticari uygulama kavramı tanımlanmakta ve sipariş iptalleri, prim ve bedel talepleri, kampanyalı mal ve hizmet talepleri, sözleşme içerikleri, maliyet ve giderlerin yansıtılması gibi hususlardaki haksız ticari uygulamalar belirlenerek haksız ticari uygulamada bulunulamayacağı hüküm altına alınmaktadır. Ayrıca, Ticaret Bakanlığına bunların dışında kalan hususlardaki haksız ticari uygulamalar ile otuz gün

için de bozulabilen tarım ve gıda ürünlerini ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları yönetmelikle belirleme yetkisi verilmektedir.

13'üncü Maddede tedarik zincirinde haksız ticari uygulamalar düzenlenirken maddenin 2. Fıkrasında (f) bendine kadar, kanun yapma tekniği açısından bu uygulamalar tek tek saymak suretiyle ele alınmıştır. Ancak maddenin 4'üncü fıkrasında, 2'inci fıkrada belirtilenlerin dışında kalan haksız ticari uygulamaları, otuz gün içinde bozulabilen tarım ve gıda ürünlerini ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirleme yetkisini bakanlığa bırakmıştır. Bu düzenleme açıkça yasama yetkisinin idareye devredildiği anlamına gelmektedir.

Kanunun yürürlüğe girmesiyle kanunilik ilkesi ve yasama yetkisinin devredilemezliği ilkesine aykırılık oluşacaktır. Bir kısım yasakların kanunla düzenlenmesine rağmen ayrıca Bakanlığa yetki verilmesi belirsizlik oluşturmaktadır.

Anayasa'da tüketici, esnaf ve sanatkârların korunması hüküm altına alınmıştır. 172'inci maddede "Devlet tüketicileri koruyucu ve aydınlatıcı tedbirler alır, tüketicilerin kendilerini koruyucu girişimlerini teşvik eder." hükmü düzenlenirken, 173'üncü maddede "Devlet esnaf ve sanatkârı koruyucu ve destekleyici tedbirleri alır." amir hükmü gereği hem tüketicinin hem de üreticinin hukuki belirlilik sınırları içinde korunması amaçlanmıştır. Bu düzenleme kanun yapma tekniğine uygun değildir ve hukuk devleti ilkesi ile çelişmektedir.

Madde 14: 14'üncü maddede üretici, tedarikçi ve perakende işletmeleri arasındaki ticari ilişkilerden kaynaklanan azami ödeme süreleri yeniden düzenlenmektedir. Üretim tarihinden itibaren otuz gün içinde bozulabilen tarım ve gıda ürünleri için alacaklının küçük, borçlunun orta veya büyük ölçekli ya da alacaklının orta, borçlunun büyük ölçekli olması durumlarında otuz, diğer durumlarda kırk beş günü geçemeyeceği, 2'nci fıkrada belirtilenin dışındaki tarım ve gıda ürünlerinde altmış günü geçemeyeceği düzenlenmektedir. Yapılmak istenen düzenleme oldukça karışıktır.

Alacaklının küçük, orta veya büyük ölçekli ya da borçlunun küçük, orta veya büyük ölçekli olmasının tespiti muhatap açısından son derece zordur. Gelişen ticari hayat içerisinde firmaların ölçeğinin değişebileceği kanun koyucu tarafından bir düzenleme yapılırken öngörülmelidir. Dolayısıyla bu düzenleme ilgililer açısından serbest piyasada karmaşık ve anlaşılması zor bir alan oluşturacaktır.

Ayrıca, teklifin gerekçesinde "paranın zaman değerinin bulunması" ibaresi görülmektedir. Ödemelerde yaşanacak gecikmeler ve vade tarihinin nispeten uzun tutulması neticesinde, ticari ilişkinin taraflarında paranın alım gücünün azalacağı dile getirilmektedir. Bu düzenleme ile örtülü olarak aslında enflasyonun ilgili kurum tarafından açıklanan aksine 30, 45 ve 60 günlük sürelerde bile hızla değişeceği dolayısıyla çok yüksek olduğu kabul edilmektedir.

Üzerinde durulması gereken bir diğer husus ise ispat yükünün yüklendiği taraftır. Hukuk Muhakemeleri Kanununda düzenlenen genel kural "müddei iddiasını ispatla yükümlüdür."

Dolayısıyla taraflar arasında çıkacak olası bir ihtilafta iddia eden taraf iddiasını ispatlamalıdır. Aksi halde daha güçsüz olan tarafın korunamayacağı açıktır.

Teklif ile ödeme sürelerinde yapılmak istenen ölçek ayrımı, küçük ve orta ölçekli işletmeler aleyhine bir durum doğuracaktır. Zira büyük ölçekli işletmeler teklifte yer alan düzenleme doğrultusunda daha uzun vadede ödeme yapabilmek için orta ve küçük işletmeler yerine büyük işletmeleri tercih edecektir. Özellikle belirtmek gerekirse bu düzenleme ile enflasyonla başa çıkabilmek ya da enflasyonu baskılayabilmek mümkün değildir. Bu açıdan bakıldığında orta ve küçük işletmelerin zararına bir durum doğacaktır. Üretimin sürdürülebilirliğinin ve nakit akışının sağlanması için tarafların ölçeği ne olursa olsun vade sürelerinin makul ve aynı olması daha doğru olacaktır. Ödeme sürelerindeki ölçek ayrımı kaldırılmalı, otuz gün içinde bozulabilen tarım ve gıda ürünlerin için otuz gün, diğer ürünler için altmış gün ödeme süresi belirlenmelidir.

Bu hususta Komisyon görüşmelerinde maddenin uygulamasını ve anlaşılmasını kolaylaştırmak amacıyla vermiş olduğumuz önerge, AK Parti ve MHP milletvekillerinin oyları ile reddedilmiştir.

Ayhan Altıntaş
Ankara

Yasin Öztürk
Denizli

GAZİANTEP MİLLETVEKİLİ ABDULLAH NEJAT KOÇER
VE 155 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ
VE TEKNOLOJİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ
METİN

**TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ
İLE ODALAR VE BORSALAR KANUNU
İLE BAZI KANUNLARDA VE 640 SAYILI
KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMEDE
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN
TEKLİFİ**

**TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ
İLE ODALAR VE BORSALAR KANUNU
İLE BAZI KANUNLARDA VE 640 SAYILI
KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMEDE
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN
TEKLİFİ**

MADDE 1- 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 87 nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “, ücret tarifeleri” ibaresi “ve ücretinin ödenmesine ilişkin esaslar” şeklinde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bakanlık temsilcilerine, (1200) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarı geçmemek üzere Ticaret Bakanlığınca belirlenen tutarda ücret net olarak ödenir.”

MADDE 2- 1163 sayılı Kanunun geçici 8 inci maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkraya birinci cümleden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Kooperatif ve üst kuruluşları yönetim kurulu üyeleri, kooperatifin; ticaret sicili kayıtlarını, finansal tablolarını, yönetim kurulu yıllık faaliyet raporlarını, genel kurul toplantı evrakını, ortaklarının kimlik, iletişim, pay ve ödemelerine ilişkin bilgilerini KOOPBİS’in kurulmasını müteakip bir yıl içinde KOOPBİS’e aktarmakla yükümlüdür.”

“Bu süre Ticaret Bakanlığınca altı aya kadar uzatılabilir.”

MADDE 3- 6/6/1985 tarihli ve 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanununun 9 uncu maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Serbest bölgelerde, kullanıcıların ihtiyacı olan doğal gaz altyapısını kurmak ve işletmek, kamu ve özel kuruluşlardan doğal gazı satın alarak bölge içinde dağıtım ve satışını yapmak, işleticinin yetki ve sorumluluğundadır. İşleticinin izni olmaksızın doğal gaz ihtiyacı başka bir yerden karşılanamaz ve bu amaçla münferiden

MADDE 1- 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 87 nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “, ücret tarifeleri” ibaresi “ve ücretinin ödenmesine ilişkin esaslar” şeklinde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bakanlık temsilcilerine, (1200) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarı geçmemek üzere Ticaret Bakanlığınca belirlenen tutarda ücret net olarak ödenir.”

MADDE 2- 1163 sayılı Kanunun geçici 8 inci maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkraya birinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Kooperatif ve üst kuruluşları yönetim kurulu üyeleri, kooperatifin; ticaret sicili kayıtlarını, finansal tablolarını, yönetim kurulu yıllık faaliyet raporlarını, genel kurul toplantı evrakını, ortaklarının kimlik, iletişim, pay ve ödemelerine ilişkin bilgilerini KOOPBİS’in kurulmasını müteakip bir yıl içinde KOOPBİS’e aktarmakla yükümlüdür.”

“Bu süre Ticaret Bakanlığınca altı aya kadar uzatılabilir.”

MADDE 3- 6/6/1985 tarihli ve 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanununun 9 uncu maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Serbest bölgelerde, kullanıcıların ihtiyacı olan doğal gaz altyapısını kurmak ve işletmek, kamu kuruluşları ve özel kuruluşlardan doğal gazı satın alarak bölge içinde dağıtım ve satışını yapmak, işleticinin yetki ve sorumluluğundadır. İşleticinin izni olmaksızın doğal gaz ihtiyacı başka bir yerden karşılanamaz ve bu amaçla münferiden

(Gaziantep Milletvekili Abdullah Nejat Koçer
ve 155 Milletvekilinin Teklifi)

tesis kurulamaz. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar ile bölge içi doğal gaz dağıtım ve satışı nedeniyle kullanıcılardan tahsil edilecek bedele ilişkin üst limit Ticaret Bakanlığı tarafından yönetmelikle düzenlenir.

İşleticinin talebi ve bölgede faaliyet gösteren doğal gaz dağıtım şirketinin kabulü halinde, doğal gaz dağıtım şirketleri serbest bölgeler içinde şebeke yatırımı yaparak veya yapılmış şebekeyi mülkiyeti ile birlikte devralarak Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu tarafından belirlenen koşullar çerçevesinde serbest bölge içinde doğal gaz dağıtım faaliyeti gerçekleştirebilir. Doğal gaza ilişkin faaliyetlerin işletici tarafından yürütüldüğü serbest bölgelerde, doğal gaz iletim ve dağıtım lisansı sahibi şirketlerin herhangi bir hak, yetki veya sorumluluğu bulunmaz.”

MADDE 4- 3218 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 7- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce bölge içi doğal gaz şebekesi yatırımı işleticilerce yapılmış olan serbest bölgelerde, işleticilerin bölge içi doğal gaz dağıtım ve satış faaliyetleri, 9 uncu maddenin üçüncü fıkrasına uygun olarak devam eder. Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce bölge içi doğal gaz şebekesi yatırımı doğal gaz dağıtım şirketlerince yapılmış olan serbest bölgelerde, işleticilerin bölge içi doğal gaz dağıtım ve satış yetkisi doğal gaz dağıtım şirketlerine devredilmiş sayılır.”

MADDE 5- 18/5/2004 tarihli ve 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununun 10 uncu maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “İçinde bulunulan” ibaresi “Vergi mükellefiyetinin terkin edildiği tespit edilen veya içinde bulunulan” şeklinde, fıkarda yer alan “tespit edilemeyenler ile” ibaresi “tespit edilemeyen ya da” şeklinde, üçüncü fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve ikinci cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi
ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

tesis kurulamaz. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar ile bölge içi doğal gaz dağıtım ve satışı nedeniyle kullanıcılardan tahsil edilecek bedele ilişkin üst limit Ticaret Bakanlığı tarafından yönetmelikle düzenlenir.

İşleticinin talebi ve bölgede faaliyet gösteren doğal gaz dağıtım şirketinin kabulü halinde, doğal gaz dağıtım şirketleri serbest bölgeler içinde şebeke yatırımı yaparak veya yapılmış şebekeyi mülkiyeti ile birlikte devralarak Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu tarafından belirlenen koşullar çerçevesinde serbest bölge içinde doğal gaz dağıtım faaliyeti gerçekleştirebilir. Doğal gaza ilişkin faaliyetlerin işletici tarafından yürütüldüğü serbest bölgelerde, doğal gaz iletim ve dağıtım lisansı sahibi şirketlerin herhangi bir hak, yetki veya sorumluluğu bulunmaz.”

MADDE 4- 3218 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 7- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce bölge içi doğal gaz şebekesi yatırımı işleticilerce yapılmış olan serbest bölgelerde, işleticilerin bölge içi doğal gaz dağıtım ve satış faaliyetleri, 9 uncu maddenin üçüncü fıkrasına uygun olarak devam eder. Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce bölge içi doğal gaz şebekesi yatırımı doğal gaz dağıtım şirketlerince yapılmış olan serbest bölgelerde, işleticilerin bölge içi doğal gaz dağıtım ve satış yetkisi doğal gaz dağıtım şirketlerine devredilmiş sayılır.”

MADDE 5- 18/5/2004 tarihli ve 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununun 10 uncu maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “İçinde bulunulan” ibaresi “Vergi mükellefiyetinin terkin edildiği tespit edilen veya içinde bulunulan” şeklinde, fıkarda yer alan “tespit edilemeyenler ile” ibaresi “tespit edilemeyen ya da” şeklinde, üçüncü fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve ikinci cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır.

(Gaziantep Milletvekili Abdullah Nejat Koçer ve 155 Milletvekilinin Teklifi)

“Yukarıdaki fıkrada anılan oda yönetim kurulu kararını takip eden yılbaşından itibaren iki yıl içinde, ilgilinin üyesi bulunduğu odaya müracaatla adres ve durumunu bildirmemesi ve vergi mükellefiyetinin bulunmaması halinde, oda yönetim kurulunun teklifi ve meclis kararıyla oda kaydı silinir ve durum ticaret sicili müdürlüğüne bildirilir.”

MADDE 6- 5174 sayılı Kanunun 32 nci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “İçinde bulunulan” ibaresi “Vergi mükellefiyetinin terkin edildiği tespit edilen veya içinde bulunulan” şeklinde, “tespit edilemeyen ve” ibaresi “tespit edilemeyen ya da” şeklinde değiştirilmiş, beşinci fıkrasının birinci cümlesine “durumunu bildirmemesi” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve vergi mükellefiyetinin bulunmaması” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 7- 5174 sayılı Kanunun 62 nci maddesinin birinci fıkrasına “k” bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve diğer bent buna göre teselsül ettirilmiştir.

“1) Toplam tutarı brüt asgari ücretin yüzde ellisini geçmeyen ve zamanaşımı süresinin dolmasına bir yıldan az kalan aidat borçları ve ferilerine yönelik oda ve borsa meclislerince terkin kararı verilebilecek üst sınırı belirlemek.”

MADDE 8- 5174 sayılı Kanunun geçici 13 üncü maddesinde yer alan “onbeş” ibaresi “yirmibeş” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 9- 10/2/2005 tarihli ve 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanununun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “iki” ibaresi “üç” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 10- 5300 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 3- Bu maddeyi ihdas eden Kanunla 13 üncü maddede yapılan değişiklik, 7244 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi uyarınca lisans süresi bir yıl uzatılanlar için lisans süresinin bitiminden itibaren uygulanır.”

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

“İkinci fıkrada anılan oda yönetim kurulu kararını takip eden yılbaşından itibaren iki yıl içinde, ilgilinin üyesi bulunduğu odaya müracaatla adres ve durumunu bildirmemesi ve vergi mükellefiyetinin bulunmaması halinde, oda yönetim kurulunun teklifi ve meclis kararıyla oda kaydı silinir ve durum ticaret sicili müdürlüğüne bildirilir.”

MADDE 6- 5174 sayılı Kanunun 32 nci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “İçinde bulunulan” ibaresi “Vergi mükellefiyetinin terkin edildiği tespit edilen veya içinde bulunulan” şeklinde, “tespit edilemeyen ve” ibaresi “tespit edilemeyen ya da” şeklinde değiştirilmiş ve beşinci fıkrasının birinci cümlesine “durumunu bildirmemesi” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve vergi mükellefiyetinin bulunmaması” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 7- 5174 sayılı Kanunun 62 nci maddesinin birinci fıkrasına (k) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve diğer bent buna göre teselsül ettirilmiştir.

“1) Toplam tutarı brüt asgari ücretin yüzde ellisini geçmeyen ve zamanaşımı süresinin dolmasına bir yıldan az kalan aidat borçları ve ferilerine yönelik oda ve borsa meclislerince terkin kararı verilebilecek üst sınırı belirlemek.”

MADDE 8- 5174 sayılı Kanunun geçici 13 üncü maddesinde yer alan “onbeş” ibaresi “yirmibeş” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 9- 10/2/2005 tarihli ve 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanununun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “iki” ibaresi “üç” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 10- 5300 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 3- Bu maddeyi ihdas eden Kanunla 13 üncü maddede yapılan değişiklik, 16/4/2020 tarihli ve 7244 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi uyarınca lisans süresi bir yıl uzatılanlar için lisans süresinin bitiminden itibaren uygulanır.”

(Gaziantep Milletvekili Abdullah Nejat Koçer ve 155 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 11- 7/6/2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanununun 26 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “40’dan” ibaresi “25’den” şeklinde, üçüncü fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Federasyon; kuruluş talebinin Bakanlık tarafından uygun bulunması ve ana sözleşmesinin onanmasından sonra kurulmuş olur.”

MADDE 12- 5362 sayılı Kanunun 44 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan “dörtte birinin” ibaresi “beşte ikisinin” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 13- 11/3/2010 tarihli ve 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun geçici 1 inci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “on iki” ibaresi “on sekiz” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 14- 14/1/2015 tarihli ve 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 6 ncı maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Tedarik zincirinde haksız ticari uygulamalar

MADDE 6- (I) Haksız ticari uygulamalarda bulunulamaz. Üretici, tedarikçi ve perakende işletmeler arasındaki ticari ilişkilerde taraflardan birinin diğer tarafın ticari faaliyetlerini önemli ölçüde bozan, makul karar verme yeteneğini azaltan veya normal şartlarda taraf olmayacağı bir ticari ilişkinin tarafı olmasına sebep olan faaliyetleri haksız ticari uygulamadır.

(2) Aşağıda belirtilen faaliyetler her durumda haksız ticari uygulama kabul edilir:

a) Kalite standartlarının sağlanması amacıyla sözleşmede yer verilen koşullar hariç olmak üzere, herhangi bir gerçek veya tüzel kişiden mal veya hizmet teminine zorlamak.

b) Kampanya maliyetini, kampanyalı satış yapmak istemeyen tarafa yansıtmak.

c) Tarım ve gıda ürünlerinin tedarikinde ticari ilişkinin koşullarını, yazılı veya elektronik ortamda yapılan sözleşmeyle belirlememek.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 11- 5362 sayılı Kanunun 44 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan “dörtte birinin” ibaresi “beşte ikisinin” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 12- 11/3/2010 tarihli ve 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun geçici 1 inci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “on iki” ibaresi “on sekiz” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 13- 14/1/2015 tarihli ve 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 6 ncı maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Tedarik zincirinde haksız ticari uygulamalar

MADDE 6- (I) Haksız ticari uygulamalarda bulunulamaz. Üretici, tedarikçi ve perakende işletmeler arasındaki ticari ilişkilerde taraflardan birinin diğer tarafın ticari faaliyetlerini önemli ölçüde bozan, makul karar verme yeteneğini azaltan veya normal şartlarda taraf olmayacağı bir ticari ilişkinin tarafı olmasına sebep olan faaliyetleri haksız ticari uygulamadır.

(2) Aşağıda belirtilen faaliyetler her durumda haksız ticari uygulama kabul edilir:

a) Kalite standartlarının sağlanması amacıyla sözleşmede yer verilen koşullar hariç olmak üzere, herhangi bir gerçek veya tüzel kişiden mal veya hizmet teminine zorlamak.

b) Kampanya maliyetini, kampanyalı satış yapmak istemeyen tarafa yansıtmak.

c) Tarım ve gıda ürünlerinin tedarikinde ticari ilişkinin koşullarını, yazılı veya elektronik ortamda yapılan sözleşmeyle belirlememek.

(Gaziantep Milletvekili Abdullah Nejat Koçer ve 155 Milletvekilinin Teklifi)

ç) Karşı tarafın aleyhine tek taraflı değişiklik yapma yetkisi veren veya açık ve anlaşılır olmayan hükümlere sözleşmede yer vermek.

d) Ürün talebini doğrudan etkileyen herhangi bir hizmet vermediği halde mağaza açılışı ve tadilatı, ciro açığı, banka ve kredi kartı katılım bedeli ve başka adlar altında bedel almak veya verdiği hizmetin türünü ve hizmet bedelinin tutar ya da oranını sözleşmede belirtmediği halde prim ve bedel almak.

e) Karşı tarafın kusurundan kaynaklanan durumlar hariç olmak üzere, üretim tarihinden itibaren otuz gün içinde bozulabilen tarım ve gıda ürünlerine yönelik siparişleri, ürünün teslim tarihinden önceki otuz gün içinde iptal etmek.

f) Karşı tarafın kusurundan kaynaklanan durumlar hariç olmak üzere, üretim tarihinden itibaren otuz gün içinde bozulabilen tarım ve gıda ürünlerinin tesliminden veya mülkiyetinin devrinden sonra bozulma ya da zayı olma gibi maliyetleri yansıtmak.

(3) İkinci fıkranın (e) ve (f) bentlerinde belirtilen kusuru ispat yükü, haksız ticari uygulamada bulunmadığını iddia eden tarafa aittir.

(4) Bakanlık, ikinci fıkrada belirtilenlerin dışında kalan haksız ticari uygulamaları, otuz gün içinde bozulabilen tarım ve gıda ürünlerini ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları yönetmelikle belirlemeye yetkilidir.”

MADDE 15- 6585 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, maddeye birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiş ve diğer fıkra buna göre teselsül ettirilmiştir.

“(1) Üretici, tedarikçi ve perakende işletmeler arasındaki ticari ilişkilerden kaynaklanan ödemelerin, sözleşmede öngörülen süre içinde yapılması esastır.”

“(2) Üretim tarihinden itibaren otuz gün içinde bozulabilen tarım ve gıda ürünlerine ilişkin ödemelerin süresi; alacaklının küçük, borçlunun orta veya büyük ölçekli ya da alacaklının orta, borçlunun büyük ölçekli olması durumunda otuz, diğer durumlarda kırk beş günü geçemez.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

ç) Karşı tarafın aleyhine tek taraflı değişiklik yapma yetkisi veren veya açık ve anlaşılır olmayan hükümlere sözleşmede yer vermek.

d) Ürün talebini doğrudan etkileyen herhangi bir hizmet vermediği halde mağaza açılışı ve tadilatı, ciro açığı, banka ve kredi kartı katılım bedeli ve başka adlar altında bedel almak veya verdiği hizmetin türünü ve hizmet bedelinin tutar ya da oranını sözleşmede belirtmediği halde prim ve bedel almak.

e) Karşı tarafın kusurundan kaynaklanan durumlar hariç olmak üzere, üretim tarihinden itibaren otuz gün içinde bozulabilen tarım ve gıda ürünlerine yönelik siparişleri, ürünün teslim tarihinden önceki otuz gün içinde iptal etmek.

f) Karşı tarafın kusurundan kaynaklanan durumlar hariç olmak üzere, üretim tarihinden itibaren otuz gün içinde bozulabilen tarım ve gıda ürünlerinin tesliminden veya mülkiyetinin devrinden sonra bozulma ya da zayı olma gibi maliyetleri yansıtmak.

(3) İkinci fıkranın (e) ve (f) bentlerinde belirtilen kusuru ispat yükü siparişi iptal eden veya maliyeti karşı tarafa yansıtana aittir.

(4) Bakanlık, birinci fıkrada kapsamında yer alan haksız ticari uygulamaları, otuz gün içinde bozulabilen tarım ve gıda ürünlerini ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları yönetmelikle belirlemeye yetkilidir.”

MADDE 14- 6585 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, maddeye birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiş ve diğer fıkra buna göre teselsül ettirilmiştir.

“(1) Üretici, tedarikçi ve perakende işletmeler arasındaki ticari ilişkilerden kaynaklanan ödemelerin, sözleşmede öngörülen süre içinde yapılması esastır.”

“(2) Üretim tarihinden itibaren otuz gün içinde bozulabilen tarım ve gıda ürünlerine ilişkin ödemelerin süresi; alacaklının küçük, borçlunun orta veya büyük ölçekli ya da alacaklının orta, borçlunun büyük ölçekli olması durumunda otuz, diğer durumlarda kırk beş günü geçemez.

(Gaziantep Milletvekili Abdullah Nejat Koçer ve 155 Milletvekilinin Teklifi)

(3) İkinci fıkrada belirtilen ürünlerin dışında kalan tarım ve gıda ürünlerine ilişkin ödemelerin süresi, alacaklının küçük, borçlunun orta veya büyük ölçekli ya da alacaklının orta, borçlunun büyük ölçekli olması durumunda altmış günü geçemez.

(4) Bu maddede belirtilen süreler, teslim veya mülkiyetin devri tarihlerinden hangisi önce ise o tarih esas alınarak hesaplanır. Ödemenin süresi içinde yapıldığına ilişkin ispat yükü borçluya aittir.”

MADDE 16- 6585 sayılı Kanununun 11 inci maddesine üçüncü fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiş ve mevcut dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(4)Ortak kullanım alanlarına ilişkin elektrik, su, doğalgaz, yenileme niteliğinde olmayan bakım, onarım, güvenlik ve temizlik giderleri gibi alışveriş merkezinin aynına ilişkin olmayan giderler ile alışveriş merkezinde fiilen çalışan bordrolu yönetim personelinin göreviyle ilgili giderler ortak giderdir. Alışveriş merkezindeki perakende işletmelerden yalnızca bu giderler için katılım payı tahsil edilebilir; reklam, pazarlama ve danışmanlık gibi ortak gider niteliğini haiz olmayan giderler ile belgelendirilmeyen giderler için herhangi bir bedel tahsil edilemez.

(5) Ortak kullanım alanlarından elde edilen kiralama, reklam, pazarlama, kültürel ve sanatsal faaliyet ve diğer ortak kullanım alanı gelirleri ile ortak gider katılım payı avanslarından elde edilen her türlü gelir ortak gelirdir. Ortak gelirler, ortak giderlerin karşılanmasında kullanılır.

(6) Alışveriş merkezi maliki veya yönetimi, her yıl bir önceki yıla ilişkin ortak gelir ve gider raporu hazırlayarak alışveriş merkezindeki perakende işletmelere gönderir. Raporda, ortak gelir ve giderlerin tür ve tutarları, her bir perakende işletmeden tahsil edilmesi gereken ve tahsil edilen ortak gider katılım payları ile Bakanlıkça gerekli görülen diğer bilgilere yer verilir.”

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(3) İkinci fıkrada belirtilen ürünlerin dışında kalan tarım ve gıda ürünlerine ilişkin ödemelerin süresi, alacaklının küçük, borçlunun orta veya büyük ölçekli ya da alacaklının orta, borçlunun büyük ölçekli olması durumunda altmış günü geçemez.

(4) Bu maddede belirtilen süreler, teslim veya mülkiyetin devri tarihlerinden hangisi önce ise o tarih esas alınarak hesaplanır. Ödemenin süresi içinde yapıldığına ilişkin ispat yükü borçluya aittir.”

MADDE 15- 6585 sayılı Kanununun 11 inci maddesine üçüncü fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiş ve mevcut dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(4)Ortak kullanım alanlarına ilişkin elektrik, su, doğal gaz, yenileme niteliğinde olmayan bakım, onarım, güvenlik ve temizlik giderleri gibi alışveriş merkezinin aynına ilişkin olmayan giderler ile alışveriş merkezinde fiilen çalışan bordrolu yönetim personelinin göreviyle ilgili giderler ortak giderdir. Alışveriş merkezindeki perakende işletmelerden yalnızca bu giderler için katılım payı tahsil edilebilir; reklam, pazarlama ve danışmanlık gibi ortak gider niteliğini haiz olmayan giderler ile belgelendirilmeyen giderler için herhangi bir bedel tahsil edilemez.

(5) Ortak kullanım alanlarından elde edilen kiralama, reklam, pazarlama, kültürel ve sanatsal faaliyet ve diğer ortak kullanım alanı gelirleri ile ortak gider katılım payı avanslarından elde edilen her türlü gelir ortak gelirdir. Ortak gelirler, ortak giderlerin karşılanmasında kullanılır.

(6) Alışveriş merkezi maliki veya yönetimi, her yıl bir önceki yıla ilişkin ortak gelir ve gider raporu hazırlayarak alışveriş merkezindeki perakende işletmelere gönderir. Raporda, ortak gelir ve giderlerin tür ve tutarları, her bir perakende işletmeden tahsil edilmesi gereken ve tahsil edilen ortak gider katılım payları ile Bakanlıkça gerekli görülen diğer bilgilere yer verilir.”

(Gaziantep Milletvekili Abdullah Nejat Koçer ve 155 Milletvekilinin Teklifi)

“(7) Ortak kullanım alanlarına ve bunların niteliklerine; ortak gelir ve giderlere, ortak giderlerin belgelendirilmesine, bu giderlere katılıma ve katılanların bilgilendirilmesine; ortak gelir ve gider raporunun hazırlanmasına, bu rapora esas teşkil eden gelir ve gider belgeleri ile sözleşmelerinin perakende işletmelere sunulmasına, ortak gelir ve gider uygulamalarının bağımsız denetim kuruluşlarınca denetlenmesine ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer hususlar yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 17- 6585 sayılı Kanununun 18 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Diğer Kanunlara göre daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde, bu Kanunun;” ibaresi “Bu Kanunun;” şeklinde değiştirilmiş, fıkranın (a) bendinde yer alan “6 ncı maddesine aykırı hareket edenlere, her bir mağaza ya da şubesindeki her bir aykırılık için haksız olarak alınan prim ve bedel tutarında,” ibaresi “6 ncı maddesinin ikinci fıkrasının;” şeklinde değiştirilmiş, (a) bendine aşağıdaki alt bentler eklenmiş, fıkra (a) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş, diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiş ve fıkranın mevcut (d) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bentler eklenmiş, diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiş, fıkranın mevcut (ğ) bendine “aynı fıkranın (ç) bendine” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya bu Kanunun diğer maddelerine” ibaresi eklenmiş, fıkranın mevcut (ı) bendine “aykırı hareket edenlere” ve “aykırı hareket edenlere ise” ibarelerinden sonra gelmek üzere “her bir aykırılık için” ibaresi eklenmiş, ikinci fıkrada yer alan “(c), (ğ) ve (h)” ibaresi “(ç), (i) ve (j)” şeklinde ve “büyük mağaza, zincir mağaza, bayi işletme ve özel yetkili işletme” ibaresi “büyük mağaza ve zincir mağaza” şeklinde değiştirilmiş, üçüncü fıkrada yer alan “(g)” ibaresi “(ı)” şeklinde, “büyük mağaza, zincir mağaza, bayi işletme ve özel yetkili işletme” ibaresi “büyük mağaza ve zincir mağaza” şeklinde değiştirilmiş, dördüncü fıkrada

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

“(7) Ortak kullanım alanlarına ve bunların niteliklerine; ortak gelir ve giderlere, ortak giderlerin belgelendirilmesine, bu giderlere katılıma ve katılanların bilgilendirilmesine; ortak gelir ve gider raporunun hazırlanmasına, bu rapora esas teşkil eden gelir ve gider belgeleri ile sözleşmelerinin perakende işletmelere sunulmasına, ortak gelir ve gider uygulamalarının bağımsız denetim kuruluşlarınca denetlenmesine ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer hususlar yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 16- 6585 sayılı Kanununun 18 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Diğer kanunlara göre daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde, bu Kanunun;” ibaresi “Bu Kanunun;” şeklinde değiştirilmiş, fıkranın (a) bendinde yer alan “6 ncı maddesine aykırı hareket edenlere, her bir mağaza ya da şubesindeki her bir aykırılık için haksız olarak alınan prim ve bedel tutarında,” ibaresi “6 ncı maddesinin ikinci fıkrasının;” şeklinde değiştirilmiş, (a) bendine aşağıdaki alt bentler eklenmiş, fıkra (a) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş, diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiş ve fıkranın mevcut (d) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bentler eklenmiş, diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiş, fıkranın mevcut (ğ) bendine “aynı fıkranın (ç) bendine” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya bu Kanunun diğer maddelerine” ibaresi eklenmiş, fıkranın mevcut (ı) bendine “aykırı hareket edenlere” ve “aykırı hareket edenlere ise” ibarelerinden sonra gelmek üzere “her bir aykırılık için” ibaresi eklenmiş, ikinci fıkrasında yer alan “(c), (ğ) ve (h)” ibaresi “(ç), (i) ve (j)” şeklinde ve “büyük mağaza, zincir mağaza, bayi işletme ve özel yetkili işletme” ibaresi “büyük mağaza ve zincir mağaza” şeklinde değiştirilmiş, üçüncü fıkrasında yer alan “(g)” ibaresi “(ı)” şeklinde, “büyük mağaza, zincir mağaza, bayi işletme ve özel yetkili işletme” ibaresi “büyük mağaza ve zincir mağaza” şeklinde değiştirilmiş, dördüncü fıkrasında yer

(Gaziantep Milletvekili Abdullah Nejat Koçer ve 155 Milletvekilinin Teklifi)

yer alan “(ı)” ibaresi “(k)” şeklinde değiştirilmiş, beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye altıncı fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkra buna göre teselsül ettirilmiştir.

“1) (a), (c) ve (ç) bentlerine aykırı hareket edenlere, her bir aykırılık için yirmi bin Türk lirası,

2) (b) bendine aykırı hareket edenlere, yansıtılan kampanya maliyeti tutarında, (d) bendine aykırı hareket edenlere, haksız olarak alınan prim ve bedel tutarında, (e) bendine aykırı hareket edenlere, iptal edilen sipariş bedeli tutarında, (f) bendine aykırı hareket edenlere, yansıtılan maliyet tutarında,”

“b) 7 nci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarına aykırı hareket edenlere; süresinde ödenmeyen tutarı geçmemek üzere otuz güne kadar süre aşımında her bir gün için bu tutarın binde beşi, otuz günden sonraki süre aşımında her bir gün için süresinde ödenmeyen tutarın yüzde biri oranında,”

“f) 11 inci maddesinin dördüncü fıkrasına aykırı hareket edenlere, perakende işletmelerden haksız olarak tahsil edilen tutarın iki katı; beşinci fıkrasına aykırı hareket edenlere ise ortak giderlerin karşılanmasında kullanılmayan ortak gelir tutarında,

g) 11 inci maddesinin altıncı fıkrasında belirtilen ortak gelir ve gider raporunu usulüne uygun hazırlamayanlara veya perakende işletmelere göndermeyenlere, alışveriş merkezindeki her bir perakende işletme için yirmi bin Türk lirası,”

“(5) Bu maddenin birinci fıkrasının (a), (c), (ç), (g), (h), (ı), (i), (j) ve (k) bentlerinde belirtilen idari para cezalarının verilmesini gerektirir aykırılığın bir takvim yılı içinde tekrarı hâlinde, her bir tekrar için bir önceki cezanın iki katı idari para cezası uygulanır. Bu hüküm nispi idari para cezaları hakkında uygulanmaz.”

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

alan “(ı)” ibaresi “(k)” şeklinde değiştirilmiş, beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye altıncı fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkra buna göre teselsül ettirilmiştir.

“1) (a), (c) ve (ç) bentlerine aykırı hareket edenlere, her bir aykırılık için yirmi bin Türk lirası,

2) (b) bendine aykırı hareket edenlere, yansıtılan kampanya maliyeti tutarında, (d) bendine aykırı hareket edenlere, haksız olarak alınan prim ve bedel tutarında, (e) bendine aykırı hareket edenlere, iptal edilen sipariş bedeli tutarında, (f) bendine aykırı hareket edenlere, yansıtılan maliyet tutarında,”

“b) 7 nci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarına aykırı hareket edenlere; süresinde ödenmeyen tutarı geçmemek üzere otuz güne kadar süre aşımında her bir gün için bu tutarın binde beşi, otuz günden sonraki süre aşımında her bir gün için süresinde ödenmeyen tutarın yüzde biri oranında,”

“f) 11 inci maddesinin dördüncü fıkrasına aykırı hareket edenlere, perakende işletmelerden haksız olarak tahsil edilen tutarın iki katı; beşinci fıkrasına aykırı hareket edenlere ise ortak giderlerin karşılanmasında kullanılmayan ortak gelir tutarında,

g) 11 inci maddesinin altıncı fıkrasında belirtilen ortak gelir ve gider raporunu usulüne uygun hazırlamayanlara veya perakende işletmelere göndermeyenlere, alışveriş merkezindeki her bir perakende işletme için yirmi bin Türk lirası,”

“(5) Bu maddenin birinci fıkrasının (a), (c), (ç), (g), (ı), (i), (j) ve (k) bentlerinde belirtilen idari para cezalarının verilmesini gerektirir aykırılığın bir takvim yılı içinde tekrarı hâlinde, her bir tekrar için bir önceki cezanın iki katı idari para cezası uygulanır. Bu hüküm nispi idari para cezaları hakkında uygulanmaz.”

(Gaziantep Milletvekili Abdullah Nejat Koçer ve 155 Milletvekilinin Teklifi)

“(7) Bu maddede belirtilen idari para cezalarının bir takvim yılına ilişkin toplam tutarı; işletmenin küçük ölçekli olması durumunda beş milyon Türk lirasından, orta ölçekli olması durumunda elli milyon Türk lirasından, büyük ölçekli olması durumunda iki yüz elli milyon Türk lirasından fazla olamaz. Bu tutar, her yıl, Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından bir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi uyarınca tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirme oranında, takvim yılı başından geçerli olmak üzere artırılır.”

MADDE 18- 6585 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 3- (1) Bu maddeyi ihdas eden Kanunun yürürlüğe girmesinden önce reklam, pazarlama ve danışmanlık gibi giderler için alışveriş merkezindeki perakende işletmelerden katılım payı talep edilebilmesine imkân sağlayan ve bu maddenin yayımı tarihinden önce kurulan sözleşme hükümleri, sözleşme süresince geçerlidir. Ancak, sözleşme süresinin sona ermesinden önce veya sonra sözleşmenin yenilenmesi ya da süresinin uzatılmış sayılması hallerinde söz konusu giderler için katılım payı tahsil edilemez.

(2) Birinci fıkrada kapsamındaki sözleşmelerde yönetim giderinin alt kalemleri ayrıca belirtilmedikçe perakende işletmelerden yönetim gideri olarak yalnızca alışveriş merkezinde fiilen çalışan bordrolu yönetim personelinin göreviyle ilgili giderler için katılım payı tahsil edilebilir.

(3) Birinci ve ikinci fıkralar kapsamında perakende işletmelerce ödenmesi gereken katılım payları, bu işletmelerin satış alanlarının alışveriş merkezinin satış alanına oranlanmasıyla hesaplanır.”

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

“(7) Bu maddede belirtilen idari para cezalarının bir takvim yılına ilişkin toplam tutarı; işletmenin küçük ölçekli olması durumunda beş milyon Türk lirasından, orta ölçekli olması durumunda elli milyon Türk lirasından, büyük ölçekli olması durumunda iki yüz elli milyon Türk lirasından fazla olamaz. Bu tutar, her yıl, Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından bir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi uyarınca tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirme oranında, takvim yılı başından geçerli olmak üzere artırılır.”

MADDE 17- 6585 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 3 - (1) Bu maddeyi ihdas eden Kanunun yürürlüğe girmesinden önce reklam, pazarlama ve danışmanlık gibi giderler için alışveriş merkezindeki perakende işletmelerden katılım payı talep edilebilmesine imkân sağlayan ve bu maddenin yayımı tarihinden önce kurulan sözleşme hükümleri, sözleşme süresince geçerlidir. Ancak, sözleşme süresinin sona ermesinden önce veya sonra sözleşmenin yenilenmesi ya da süresinin uzatılmış sayılması hallerinde söz konusu giderler için katılım payı tahsil edilemez.

(2) Birinci fıkrada kapsamındaki sözleşmelerde yönetim giderinin alt kalemleri ayrıca belirtilmedikçe perakende işletmelerden yönetim gideri olarak yalnızca alışveriş merkezinde fiilen çalışan bordrolu yönetim personelinin göreviyle ilgili giderler için katılım payı tahsil edilebilir.

(3) Birinci ve ikinci fıkralar kapsamında perakende işletmelerce ödenmesi gereken katılım payları, bu işletmelerin satış alanlarının alışveriş merkezinin satış alanına oranlanmasıyla hesaplanır.”

(Gaziantep Milletvekili Abdullah Nejat Koçer ve 155 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 19- 3/6/2011 tarihli ve 640 sayılı Gümrük Personeli ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 8- (1) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce Ticaret Bakanlığında Avrupa Birliği Uzmanı ile İhracatı Geliştirme Uzmanı kadrolarını ihraz etmiş olanlardan bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla bu kadrolarda görev yapanlar, yurt dışında daimi görevde veya Bakanlıkta ya da başka kamu kurum ve kuruluşunda idari görevde bulunanlar, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 1 (bir) ay içinde talep etmeleri halinde durumlarına uygun Ticaret Uzmanı kadrolarına atanırlar. Atama için uygun boş kadro bulunmaması halinde söz konusu kadrolar başkaca bir işleme gerek kalmaksızın ihdas edilmiş ve Bakanlığın kadro cetvellerinin ilgili bölümüne eklenmiş sayılır. Bu maddeye göre yapılan atamalar sonucunda boşalan Avrupa Birliği Uzmanı ve İhracatı Geliştirme Uzmanı kadroları başkaca bir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş ve Bakanlığın kadro cetvellerinin ilgili bölümlerinden çıkarılmış sayılır. Bu şekilde kadro unvanları değişenlerin önceki kadro unvanlarına ilişkin olarak mevzuatta yapılmış olan atıflar yeni kadro unvanlarına yapılmış sayılır. Bu madde kapsamında Ticaret Uzmanı kadrolarına atananların, Avrupa Birliği Uzman Yardımcısı, İhracatı Geliştirme Uzman Yardımcısı, Avrupa Birliği Uzmanı ve İhracatı Geliştirme Uzmanı kadrolarında geçirilen hizmet süreleri, Ticaret Uzman Yardımcısı ve Ticaret Uzmanı kadrolarında geçirilmiş sayılır. Bu madde kapsamında Ticaret Uzmanı kadrolarına atananlar yeniden Avrupa Birliği Uzmanı ve İhracatı Geliştirme Uzmanı kadrolarına atanamazlar.”

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 18- 3/6/2011 tarihli ve 640 sayılı Gümrük Personeli ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 8- (1) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce Ticaret Bakanlığında Avrupa Birliği Uzmanı ile İhracatı Geliştirme Uzmanı kadrolarını ihraz etmiş olanlardan bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla bu kadrolarda görev yapanlar, yurt dışında daimi görevde veya Ticaret Bakanlığında ya da başka kamu kurum ve kuruluşunda idari görevde bulunanlar, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içinde talep etmeleri halinde durumlarına uygun Ticaret Uzmanı kadrolarına atanırlar. Atama için uygun boş kadro bulunmaması halinde söz konusu kadrolar başkaca bir işleme gerek kalmaksızın ihdas edilmiş ve Bakanlığın kadro cetvellerinin ilgili bölümüne eklenmiş sayılır. Bu maddeye göre yapılan atamalar sonucunda boşalan Avrupa Birliği Uzmanı ve İhracatı Geliştirme Uzmanı kadroları başkaca bir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş ve Ticaret Bakanlığının kadro cetvellerinin ilgili bölümlerinden çıkarılmış sayılır. Bu şekilde kadro unvanları değişenlerin önceki kadro unvanlarına ilişkin olarak mevzuatta yapılmış olan atıflar yeni kadro unvanlarına yapılmış sayılır. Bu madde kapsamında Ticaret Uzmanı kadrolarına atananların, Avrupa Birliği Uzman Yardımcısı, İhracatı Geliştirme Uzman Yardımcısı, Avrupa Birliği Uzmanı ve İhracatı Geliştirme Uzmanı kadrolarında geçirilen hizmet süreleri, Ticaret Uzman Yardımcısı ve Ticaret Uzmanı kadrolarında geçirilmiş sayılır. Bu madde kapsamında Ticaret Uzmanı kadrolarına atananlar yeniden Avrupa Birliği Uzmanı ve İhracatı Geliştirme Uzmanı kadrolarına atanamazlar.”

(Gaziantep Milletvekili Abdullah Nejat Koçer
ve 155 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 20- Bu Kanunun;

a) 14 üncü ve 15 inci maddeleri 1/1/2024 tarihinde,

b) Diğer maddeleri yayımı tarihinde,
yürürlüğe girer.

MADDE 21- Bu Kanun hükümlerini
Cumhurbaşkanı yürütür.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi
ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 19- Bu Kanunun;

a) 13 üncü ve 14 üncü maddeleri ile 16 ncı maddesiyle 6585 sayılı Kanunun 18 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde değişiklik yapan hükümleri 1/1/2024 tarihinde,

b) 16 ncı maddesiyle 6585 sayılı Kanunun 18 inci maddesinin birinci fıkrasına eklenen (b) bendi 1/1/2024 tarihinde uygulanmak üzere yayımı tarihinde,

c) Diğer hükümleri yayımı tarihinde,
yürürlüğe girer.

MADDE 20- Bu Kanun hükümlerini
Cumhurbaşkanı yürütür.

TBMM Basımevi - 2023